

วารสารวิชาการ
ศึกษิตาลัย
Sueksitalai Journal

P-ISSN : 2730-3330 ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2568)

E-ISSN : 2822-1168 Vol.6 No.2 (May – August 2025)

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

พิมพ์จำนวน 500 เล่ม

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน / ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม / ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

วารสารศึกษิตาลัย เป็นวารสารวิชาการของวัดศรีสุมังคล์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเผยแพร่ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการของนักวิชาการ ในมิติทางด้านพุทธศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น

ที่ปรึกษา

พระเทพวชิรคุณ, รศ.ดร.

เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระศรีวชิรโมลี

รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระภวานาวชิรเมธี, ดร.

เจ้าคณะอำเภอเมืองหนองคาย

พระครูอนุกุลวรภิกข

เจ้าอาวาสวัดศรีสุมังค์

บรรณาธิการบริหาร

พระมหาสมเด็จ มหาสมิทธิ, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระมหาประหยัด ปญญาโร, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

กองบรรณาธิการ

พระเดชขจร ขนฺติโร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระครูสุตสารบัณฑิต, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

ดร.กัมพล นะวัน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

รศ.ดร.รักษนก แสงภักดีจิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

รศ.ดร.ไพโรจน์ บัวสุข

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ผศ.ดร.ปาริชาติ ทุมนันท์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

ดร.สกุล อ้นมา

มหาวิทยาลัยบูรพา

ผศ.ดร.จิตภา เร่งมีศรีสุข

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ดร.จุฬารัตน์ วิชานาดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผศ.ดร.เกษภา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นายแสงจ้อย อินทรจักร

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

นายขจรศักดิ์ วิเศษสุนทร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

นายอภิวัฒน์ชัย พุทธจร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

นางอิงอร บุตรศรีมา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระมหาจยุท กิตติยุตโต

วัดโพธิ์ชัย (พระอารามหลวง)

พระมหาชิษณุพงศ์ สุทธิวิสเมธี

วัดชัยพร

งานบันทึกข้อมูล

พระเกษงา จารุณโม

วัดศรีสุ่มังคล์

นายกิตติศักดิ์ พรหมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

ศิลปกรรม

นายเทวราช เจริญเวทย์

พิสูจน์อักษร

นายสุวิทย์ ขาวนอก

นักวิชาการอิสระ

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

นายจันทวี ชัยสว่าง

ไวยาวัจกรวัดศรีสุ่มังคล์

นางสาวศุภร โหงษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

สำนักงาน : 962 หมู่ 9 วัดศรีสุ่มังคล์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000

โทรศัพท์ : 086 889 4578, 087 853 1097

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ ถนนประจักษ์ศิลปาคม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000

โทรศัพท์ : 0-4246-0082

บทบรรณาธิการ

วารสาร ศึกษิตาลัย ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม–สิงหาคม 2568) ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบราย 4 เดือนอย่างต่อเนื่อง ทั้งจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มและออนไลน์ โดยวารสารได้ผ่านการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการไทย (TCI) รอบที่ 5 พ.ศ. 2568–2572 และได้รับการรับรองให้อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2 (TCI ฐาน 2) ครอบคลุมระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2572 ซึ่งนับเป็นความสำเร็จและเป็นแรงบันดาลใจให้กองบรรณาธิการมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพวารสารให้ก้าวสู่มาตรฐานที่สูงยิ่งขึ้นต่อไป

วารสารฉบับนี้ ได้นำเสนอบทความวิจัยรวมทั้งสิ้น 10 บทความ ครอบคลุม 4 กลุ่มสาขาสำคัญ ได้แก่ 1. บทความวิจัยด้านพระพุทธศาสนาประยุกต์ จำนวน 1 บทความ มุ่งเน้นการเชื่อมโยงหลักธรรมกับสังคมร่วมสมัย 2. บทความวิจัยด้านศึกษาศาสตร์ จำนวน 3 บทความ ที่สะท้อนแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้และการจัดการศึกษา 3. บทความวิจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร จำนวน 2 บทความ ที่เสนอแนวคิดและโมเดลใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการ 4. บทความด้านนิติศาสตร์ จำนวน 4 บทความ ที่วิเคราะห์และวิพากษ์ในประเด็นกฎหมายซึ่งเกี่ยวพันกับการบริหารประเทศและสังคม

บทความทุกเรื่องผ่านกระบวนการกลั่นกรองอย่างเข้มงวด โดยกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่านต่อบทความ ซึ่งได้พิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านวิธีวิจัย ความถูกต้องทางวิชาการ และความเหมาะสมในการนำไปใช้ ผู้นิพนธ์ทุกท่านได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะจนบทความมีคุณภาพ เหมาะสมแก่การนำไปอ้างอิงทางวิชาการต่อไป

ในนามของกองบรรณาธิการ ใคร่ขอกราบขอบพระคุณผู้นิพนธ์ทุกท่านที่ไว้วางใจส่งบทความมาตีพิมพ์ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สละเวลาในการกลั่นกรองและให้คำแนะนำด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ตลอดจนขอขอบพระคุณทีมงานกองบรรณาธิการที่ร่วมแรงร่วมใจทุ่มเทในการจัดทำวารสารจนสำเร็จลุล่วงและสามารถเผยแพร่ได้ตรงตามกำหนดเวลา

กองบรรณาธิการเชื่อมั่นว่า วารสารศึกษิตาลัยฉบับนี้จะมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ แลกเปลี่ยนมุมมองทางวิชาการ และเป็นเวทีให้แก่การวิจัยอันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

(พระมหาสมเด็จ มหาสมิทธิ, ผศ.ดร.)

บรรณาธิการบริหาร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กองบรรณาธิการ	ก-ค
บทบรรณาธิการ	ง-จ
สารบัญ	จ-ช
บทความวิจัย	
อิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม BUDDHIST INFLUENCES APPEARING IN PRASAT TA MUEN THOM พระปลัดสมหมาย ใจงาม, พระครูสุตธรรมมาภิจิต, พระครูสุตมัชฌิมานุกิจ, พระครูสังฆรักษ์อรรถนันทกิตติ์ สจจญาโณ (พฤตมรินทร์), พระมหาวิรุฬหชิต นริสสโร (เช่นรัมย์)	1-14
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียน กลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ THE DEVELOPMENT OF A LEARNING MANAGEMENT MODEL FOR THE HISTORY SUBJECT BASED ON THE FLIPPED CLASSROOM APPROACH USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) MEDIA TO ENHANCE BASIC THINKING SKILLS OF GRADE 6 STUDENTS AT BAN NA-O COMMUNITY SCHOOL อมรรัตน์ พลดี	15-28
การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นในจังหวัดนครพนม DEVELOPMENT OF LEARNING INNOVATION VIA ONLINE OF SECONDARY SCHOOL IN NAKHON PHANOM ศตพล ใจสบาย, ศศิธร ล่องเลิศ, ปกักร สายบัว, มาวิน โทแก้ว	29-42

สารบัญ (ต่อ)

<p>ผลการใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบางไกรนอก จังหวัดนนทบุรี</p> <p>THE EFFECTS OF USING GRAPHIC ORGANIZERS IN STORYTELLING ACTIVITIES ON THE SPEAKING ABILITY OF PRESCHOOL CHILDREN CASE STUDY OF WAT BANGKRAI NORK SCHOOL, NONTHABURI PROVINCE</p> <p>เพ็ญนภา พันพินิจ, กัญจนาศิลปกิจยาน</p>	43-56
<p>ความสัมพันธ์ของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี</p> <p>RELATIONSHIP BETWEEN PROBLEMS AND SOLUTIONS OF FARMERS IN CONSTITUENCY 5, SUPHAN BURI PROVINCE</p> <p>ภาณุรินทร์ อินสกุล, สมเกียรติ เกียรติเจริญ, รังสรรค์ อินทร์จันทร์</p>	57-70
<p>ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม</p> <p>FACTORS AFFECTING THE PERCEPTION OF HEALTH INSURANCE RIGHTS OF PEOPLE IN BO PLAP SUBDISTRICT, MUEANG NAKHON PATHOM DISTRICT, NAKHON PATHOM PROVINCE</p> <p>ธรินญาดา เหลลาพรม, รังสรรค์ อินทร์จันทร์, วัชรินทร์ สุทธิสัย</p>	71-84
<p>ปัญหาในการจัดการของตกค้างจากการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศทางระบบรางตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560</p> <p>PROBLEMS IN MANAGING UN-CLEARANCE GOODS FROM INTERNATIONAL RAIL FREIGHT ACCORDING TO THE CUSTOMS ACT, B.E. 2560</p> <p>ฐิติพงษ์ ฌานอภีรักษ์</p>	85-98
<p>มาตรการในการส่งคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561</p> <p>MEASURES TO SIMMON INDIVIDUALS TO GIVE STATEMENTS UNDER THE ORGANIC ACT ON STATE AUDIT B.E. 2561 (2018)</p> <p>ธีระพล พันธุ์ไชย, บัณฑิต ขวายุธา</p>	99-112

สารบัญ (ต่อ)

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านจัดการเรียนรู้ ร่วมกับการสอนแบบบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1	113-126
THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT USING A FLIPPED CLASSROOM MODEL TO MANAGE LEARNING IN CONJUNCTION WITH LECTURE-BASED TEACHING IN CRIMINAL LAW 1	
อุมาพร กาศแสน, อุษณีย์ ตันสูงเนิน	
แนวทางการนำข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ไปใช้เป็นหลักในสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครอง	127-140
THE GUIDANCE FOR THE USE OF FACTS FROM AUDITS BY THE STATE AUDIT OFFICE AS THE BASIS FOR INVESTIGATION OR INQUIRY DOCUMENTS AND ADMINISTRATIVE CONSIDERATIONS	
สุรนนท์ ชัตยนนท์, บัณฑิต ขวาโยธา	
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารศึกษิตาลัย	141-141
คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ	142-155

อิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม*
BUDDHIST INFLUENCES APPEARING IN PRASAT TA MUEN THOM

พระปลัดสมหมาย ใจงาม¹ พระครูสุตธรรมภีร์² พระครูสุตมัชฌิมานุกิจ²
พระครูสังฆรักษ์อนันต์กิตติ์ สัจจญาโณ (พฤตธีรรัตน์)² พระมหาวิรุฬหจิต นริสสร (เชนรัมย์)²
PhrapaladSommai Jaingam¹ Phrakhusutathammapirot² Phrakhrusutamatchimanukit²
Phrakhrusangharak Anankit Saccañño (Phruettirat)² PhramahaWirunchit Narissaro (Chenram)²
โรงเรียนปริยัติโกศลวิทยา จังหวัดสุรินทร์, ประเทศไทย¹
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย²
Pariyatikoson Wittaya School Surin Province, Thailand¹
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand²
Corresponding Author, E-mail: phrasommai2407@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) รูปแบบ ความหมาย พัฒนาการ และคติการสร้างปราสาทตาเมือนธม 2) ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม และ 3) วิเคราะห์อิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปราสาทตาเมือนธมเป็นเทวสถานในศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย สร้างขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 15-17 ตัวปราสาทประกอบด้วยปราสาทประธานและอาคารบริวาร รวมทั้งบรรณาลัยและระเบียงคดล้อมรอบ มีลักษณะโดดเด่นคือ การหันหน้าไปทางทิศใต้ ซึ่งแตกต่างจากปราสาทขอมทั่วไป ที่มักหันไปทางทิศตะวันออก พัฒนาการของปราสาทสะท้อนให้เห็นถึงการซ่อมสร้างซ้ำบนพื้นที่เดิม หรืออาจมีการนำชิ้นส่วนโบราณมาประกอบใหม่ตามคติความเชื่อและเหตุผลทางพิธีกรรม 2) ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม พบจากจารึก ปรากฏคำว่า “คุณธรรม” และ “นรก” ซึ่งแม้ปราสาทจะมีฐานความเชื่อในศาสนาฮินดู แต่คำดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของพระพุทธศาสนาในช่วงเวลาดังกล่าว โดยเฉพาะในแง่ของหลักกรรม วิบาก และโลกหลังความตาย และ 3) วิเคราะห์อิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม แนวคิดเรื่อง “คุณธรรม” สามารถตีความได้ตามหลักมรรค 8 ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติในพระพุทธศาสนา ขณะที่ “นรก” สื่อถึงผลแห่งการกระทำอันชั่วร้ายที่สอดคล้องกับความเชื่อเรื่องนรกภูมิตามไตรภูมิ อันปรากฏทั้งในคติพุทธและฮินดู สะท้อนการหลอมรวมของความเชื่อทั้งสองศาสนาในพื้นที่ชายขอบอารยธรรมอย่างแนบเนียน

*Received: 1 April 2025; Revised: 10 July 2025 ; Accepted: 22 August 2025

คำสำคัญ: ความเชื่อ, ปราสาทตาเมือนธม, พระพุทธศาสนา

Abstract

This research article aims to examine: 1) the architectural forms, meanings, development, and religious concepts underlying the construction of Prasat Ta Muean Thom; 2) the manifestations of Buddhist beliefs found within the site; and 3) the influence of Buddhism as reflected in the architecture and inscriptions of Prasat Ta Muean Thom. This qualitative research collected data through documentary analysis and in-depth interviews with key informants. The data were analyzed using descriptive methods.

The findings reveal that: 1) Prasat Ta Muean Thom was originally a Hindu sanctuary affiliated with Shaivism, constructed during the 15th–17th Buddhist centuries. The temple complex comprises a main sanctuary, auxiliary structures, a library, and a surrounding gallery. A distinctive feature is its south-facing orientation, which contrasts with the typical east-facing Khmer temples. Its architectural development indicates repeated reconstruction on the original site or the reassembly of ancient elements in accordance with ritualistic beliefs and religious practices. 2) Buddhist beliefs at the site are evidenced by inscriptions containing the words “virtue” (*khunatham*) and “hell” (*narok*). Although rooted in Hinduism, these terms reflect the influence of Buddhist doctrines, particularly the concepts of karma, its consequences, and the afterlife. 3) The Buddhist influence can be interpreted through the concept of *khunatham* as aligned with the Noble Eightfold Path—central to Buddhist practice—while *narok* corresponds to beliefs in realms of suffering found in both Buddhist and Hindu cosmologies. This demonstrates a syncretic integration of the two belief systems in this frontier zone of civilization.

Keywords: Belief, Buddhism, Ta Muen Thom castle

บทนำ

บริบทความเป็นมาบริเวณเป็นที่ตั้งจังหวัดสุรินทร์ มีร่องรอยของอารยธรรมการก่อสร้างศาสนสถานกลุ่มปราสาทขอมในลักษณะต่าง ๆ เกิดขึ้นหลายแห่ง ซึ่งอารยธรรมการก่อสร้างเหล่านี้มีการสร้างขึ้นในอาณาจักรขอมโบราณ จากการสืบค้นในเบื้องต้น พบว่า อารยธรรมการก่อสร้างศาสนสถานกลุ่ม

ปราสาทขอมเหล่านี้ได้มีมาก่อนที่พระพุทธศาสนาเถรวาทแบบลังกาคงจะเข้ามาสู่ประเทศไทย และเผยแพร่เข้ามาสู่อาณาจักรบริเวณซึ่งเป็นจังหวัดสุรินทร์ในปัจจุบันเหล่านี้ ได้สะท้อนให้เห็นอารยธรรมขอมหรือเขมรในอดีตก่อนที่ชุมชนแถบนี้จะได้รับเอาอารยธรรมแบบพุทธ อย่างน้อยก่อนพุทธศตวรรษที่ 17 เป็นต้นไป (ชะเอม แก้วคล้าย, 2528) โบราณสถานที่เป็นศาสนสถานเหล่านี้ ได้เป็นสิ่งที่ยืนยันให้เห็นถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ภูมิธรรม และภูมิปัญญา ของกลุ่มคนในชุมชนแถบนี้ที่มีต่อศาสนาได้เป็นอย่างดี การแผ่ขยายเข้ามาของพระพุทธศาสนาเถรวาทแบบลังกา ตั้งแต่ พ.ศ. 800 เป็นต้นมา (กรมศิลปากร, 2550) ทำให้ความคิดและความเชื่อของคนแถบนี้เปลี่ยนไปตามโลกทัศน์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ในช่วงที่ผ่านมานักวิชาการไทยส่วนหนึ่งได้ทำการศึกษาสืบค้นและบันทึกเรื่องราวความเป็นมาของโบราณสถานที่เป็นศาสนสถานเหล่านี้ไว้อย่างเป็นระบบ แต่การสืบค้นพระพุทธศาสนาในปราสาทตาเมือนธมยังมีอยู่จำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาสืบค้นในมิติอื่นในการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ และใช้ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดและระดับประเทศต่อไป (สุภัทรดิศ ดิศกุล, หม่อมเจ้า, 2522)

ความสำคัญของปัญหาที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับจังหวัดสุรินทร์ คือ มีโบราณสถานจำนวนมากในอาณาบริเวณพื้นที่ในเขตจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้น ปราสาทขอมเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดคุณค่าและมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์เป็นอย่างมาก เห็นได้จากคำขวัญของจังหวัดสุรินทร์ คือ “สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่ ผ้าไหมงาม ประคำสวย รวยปราสาท ผักกาดหวาน ข้าวสารหอม งามพร้อมวัฒนธรรม” เห็นได้ว่า จังหวัดสุรินทร์ได้นำคำว่า “ปราสาท” เข้าใส่ไว้ในคำขวัญของจังหวัดด้วย คณะผู้วิจัยมีความสนใจ “รูปแบบ ความหมาย และพัฒนาการ คติการสร้างในปราสาทตาเมือนธมเป็นอย่างไร พระพุทธศาสนาในปราสาทตาเมือนธม และพระพุทธศาสนาในปราสาทตาเมือน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบ ความหมาย พัฒนาการ และคติการสร้างปราสาทตาเมือนธม
2. เพื่อศึกษาความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม
3. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นรูปแบบการเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร ศึกษาภาคสนาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) กับกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 หนังสือ วิทยานิพนธ์ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นของความเป็นมาของพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม

1.2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research)

การบันทึกการค้นคว้าจากเอกสารและข้อมูลในพื้นที่ภาคสนาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม

2. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านโบราณคดี กลุ่มพระสงฆ์ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้นำชุมชน-ปราชญ์ชาวบ้าน และกลุ่มประชาชนทั่วไป ที่มีความเกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีความรู้ที่จะสามารถให้ข้อมูลที่สำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

โดยกำหนดเกณฑ์ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษา และเป็นผู้ที่ยินดีจะให้ข้อมูลเชิงลึกถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามบริบทของพื้นที่ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมาย มี 6 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา
2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านโบราณคดี
3. กลุ่มพระสงฆ์
4. กลุ่มนักวิชาการ
5. กลุ่มผู้นำชุมชน-ปราชญ์ชาวบ้าน
6. กลุ่มประชาชนทั่วไป

2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก มีอยู่ 6 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา	จำนวน 4 รูป/คน
2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านโบราณคดี	จำนวน 3 รูป/คน
3. กลุ่มพระสงฆ์	จำนวน 6 รูป/คน
4. กลุ่มนักวิชาการ	จำนวน 14 คน
5. กลุ่มผู้นำชุมชน-ปราชญ์ชาวบ้าน	จำนวน 11 คน
6. กลุ่มประชาชนทั่วไป	จำนวน 11 คน

รวมเป็น 49 รูป/คน

3. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 แบบ ได้แก่ แบบบันทึกเอกสาร แบบบันทึกการสังเกต และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เมื่อสร้างเครื่องมือทั้ง 3 แบบสำเร็จแล้วจึงนำไปสู่การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนการนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง ซึ่งได้ดำเนินการดังนี้

3.1 แบบบันทึกเชิงเอกสาร เป็นการบันทึกข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม

3.2 แบบบันทึกการสังเกต (แบบมีส่วนร่วม) เป็นการบันทึกข้อมูลการสังเกต (แบบมีส่วนร่วม) และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะนำไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ต่อไป

3.3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เป็นการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม

การพัฒนาเครื่องมือ นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิจัย เพื่อเป็นการตรวจสอบและแก้ไขเพิ่มเติมข้อความให้ครอบคลุมเนื้อหาและรัดกุมยิ่งขึ้น แล้วนำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสม ของภาษาที่ใช้โดยการจัดทำหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จากผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ดังนี้

1) ผศ.ดร.กังวล ศัชชีมา อาจารย์ คณะโบราณคดี ภาควิชาภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร

2) ผศ.ดร.บุญยัติ สาลี อาจารย์ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเขมร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3) ผศ.บรรจง โสดาดี อาจารย์ประจำ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือทั้ง 3 แบบ ได้แก่ แบบบันทึกเอกสาร แบบบันทึกการสังเกต และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เพื่อนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 การบันทึกเชิงเอกสาร การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม

4.2 การสังเกต (แบบมีส่วนร่วม) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต (แบบมีส่วนร่วม) และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม

4.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม จากการเก็บข้อมูลจากการสังเกต (แบบมีส่วนร่วม) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต (แบบมีส่วนร่วม) ใช้กระบวนการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ การตีความ และเปรียบเทียบ ข้อมูลจากการสังเกต (แบบมีส่วนร่วม) และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ใช้กระบวนการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ การตีความ และเปรียบเทียบ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม

การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เนื่องจากความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงคุณภาพ ขึ้นอยู่กับตัวผู้วิจัยและข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการสามเส้า (triangulation) คือ บุคคล สถานที่ และเวลาแตกต่างกัน โดยการควบคุมคุณภาพของการจดบันทึก/บันทึกภาพและเสียง โดยการจดบันทึกอย่างละเอียดและทันทีที่มีการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

1) รูปแบบ ความหมาย พัฒนาการ และคติการสร้างปราสาทตาเมือนธม

รูปแบบ ความหมาย พัฒนาการ และคติการสร้างปราสาทตาเมือนธม จากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

ก. รูปแบบของปราสาทตาเมือนธม

ปราสาทตาเมือนธม มีรูปแบบเป็นเทวาลัย (เทวสถาน) สถานที่ประกอบพิธีกรรมสำคัญในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู (พระอิศวรอำนาจยทัย สิริธมโม, 2567) โดยมีปราสาท 3 หลัง ประกอบไปด้วย ปราสาทประธานมีขนาดใหญ่ที่สุดอยู่ตรงกลาง ปราสาทอีก 2 หลังอยู่ถัดไปด้านหลังทางขวาและซ้าย ตัวปราสาทสร้างด้วยหินทรายหันหน้าไปทางทิศใต้ ภายในปราสาทประธานปรากฏหลักฐานที่สำคัญ คือ ศิวลึงค์ที่สกัดจากหินธรรมชาติ และมีท่อโสมสูตรหรือท่อระบายน้ำมนต์จากการสักการะศิวลึงค์ ต่อจากปราสาทประธานไปยังสระเปียงคุดด้านทิศตะวันออก นอกจากนี้ ยังมีบรรณาลัย 2 หลัง สร้างด้วยศิลาแลง อยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้และทิศตะวันตกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน และมีสระเปียงคุดสร้างด้วยหินทรายล้อมรอบอาคารทั้งหมด มีสระน้ำอยู่ภายนอกสระเปียงคุด ทางด้านทิศเหนือ กรูด้วยศิลาแลง (ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไพรลดา, 2537)

ภาพที่ 1 ปราสาทตาเมือนธม (เทวสถาน ศาสนาพราหมณ์ฮินดู) จังหวัดสุรินทร์
ที่มา: <https://shorturl.asia/UhJky>

ข. ความหมายของปราสาทตาเมือนธม

ปราสาทตาเมือนธม หมายถึง ปราสาทขนาดใหญ่ที่สุดในปราสาทตาเมือนธม (ธม เป็นภาษาเขมร แปลว่า ใหญ่) สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 15-17 ตัวปราสาทอยู่บนเนินเขาสร้างคร่อมโขดหินธรรมชาติที่ศักดิ์สิทธิ์ในรูปของ “สวयัมภูศิวลึงค์” และเป็นที่สำคัญประกอบพิธีกรรม ตัวปราสาทตาเมือนธมหันหน้าไปทางทิศใต้ (เฉลิมชัย โสมยา, 2567) ผิดแผกจากแห่งอื่นซึ่งมักจะหันหน้าไปทางทิศตะวันออก รับกับเส้นทางที่มาจากเมืองพระนครผ่านมาทางช่องทางตาเมือนนี้ ปราสาทตาเมือนธมประกอบด้วยปราสาทประธาน มีอาคารอื่น คือปรารงค์ก่อด้วยหินทราย 2 หลัง อยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงเหนือของปราสาทประธาน มีบรรณาลัยศิลาแลงสองหลัง และนอกสระเปียงคุดทางทิศเหนือ มีสระน้ำขนาดเล็กสองสระ ตั้งอยู่ที่บ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง

ติดแนวชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นโบราณสถานแบบขอม 3 หลัง ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกัน ปราสาทตาเมือนธมอยู่ห่างจากปราสาทตาเมือนโต๊ดไปทางทิศใต้ ประมาณ 800 เมตร (บุปผา วาสนา, 2567)

ภาพที่ 2 สวยมัญญิวลึงค์ ในปราสาทตาเมือนธม อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
ที่มา: https://www.silpa-mag.com/history/article_10813

ค. พัฒนาการของปราสาทตาเมือนธม

จากจารึกปราสาทตาเมือนธม 1 (สร.13) จารึกด้วยอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต มีอายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 แต่นักโบราณคดีกำหนดอายุปราสาทตาเมือนธมให้อยู่ ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 15-17 ตามข้อความจารึกปราสาทตาเมือนธม หลักอื่น ๆ ฉะนั้น จึงเป็นปัญหาว่า ปราสาทตาเมือนธมควรมีอายุอยู่ในพุทธศตวรรษที่เท่าใด แนวทางการวินิจฉัยที่เป็นไปได้มี 2 ลักษณะ คือ

1) ปราสาทตาเมือนธมได้สร้างมาก่อนแล้วตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 แต่ได้ชำรุดพังทลายลง จึงได้ ทำการก่อสร้างขึ้นใหม่ในสถานที่เดิม เพราะทราบว่า แผ่นศิลาจารึกปราสาทตาเมือนธม 1 ได้ขุดพบที่ฐานล่างของปราสาท ลักษณะของแผ่นจารึกถูกเจาะเป็นช่องสี่เหลี่ยม แสดงว่า แผ่นศิลาดังกล่าวมิใช่ชิ้นส่วนในการก่อสร้างปราสาทหลังใหม่ แต่ถูกเจาะเพื่อวางฐานของปราสาทหลังใหม่ ซึ่งสร้างบนพื้นที่ของปราสาทหลังเดิม โดยนัยนี้แสดงว่า ปราสาทตาเมือนธมได้มีมาก่อนแล้ว ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 แต่ได้ชำรุดพังทลายลง จึงสร้างขึ้นใหม่ในสถานที่เดิม

2) เป็นไปได้ว่า ปราสาทตาเมือนธมได้สร้างในพุทธศตวรรษที่ 15-17 ตามหลักฐานทางโบราณคดี แต่ได้ขมแท่งศิลาจากที่อื่นมาถมเป็นฐานรอง ศิลาที่เป็นฐานรองเหล่านั้นมีแผ่นศิลาจารึกปราสาทตาเมือนธม 1 ติดมาด้วย จึงทำให้เข้าใจเสมือนว่า เป็นหลักฐานการสร้างปราสาทตาเมือนธมมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 จากการวินิจฉัยทั้งสองแนวทาง ผู้อ่านแปลจารึกไม่สามารถชี้ชัดลงไปได้ว่าแนวทางใดน่าจะถูกต้อง ที่สุดแต่จะวิเคราะห์ข้อความของจารึก และจารึกอื่น ๆ ประกอบเพื่อหาแนวโน้มความเป็นไปได้ว่าแนวทางใดน่าจะถูกต้องที่สุด (ชะเอม แก้วคล้าย, 2565)

ง. คติการสร้างปราสาทตาเมือนธม

ปราสาทตาเมือนธม สร้างจากคติความเชื่อในศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย ซึ่งนับถือพระศิวะเป็นเทพสูงสุด สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 15-17 (เฉลิมชัย โสมยา, 2567) ซึ่งเก่าแก่กว่าปราสาทตาเมือน (บายกริม) และปราสาทตาเมือนโต๊ด และเป็นปราสาทขนาดใหญ่ที่สุดในปราสาทตาเมือนธม ปราสาทขนาดใหญ่ที่สุดในปราสาทตาเมือนธม (ธม เป็นภาษาเขมร แปลว่า ใหญ่) (พระครูสมุห์เคื่อน ปนฺนิตโต, 2567) ตัวปราสาทอยู่บนเนินเขา สร้างคร่อมโขดหินธรรมชาติที่ศักดิ์สิทธิ์ในรูปของ “สวयัมภูศิวลึงค์” และเป็นที่สำคัญประกอบพิธีกรรม ตัวปราสาทตาเมือนธมหันหน้าไปทางทิศใต้ ผิดแผกจากแห่งอื่นซึ่งมักจะหันหน้าไปทางทิศตะวันออก รับกับเส้นทางที่มาจากเมืองพระนครผ่านมาทางช่องทางตาเมือนนี้ (บุปผา วาสนาม, 2567)

2) ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม

เนื้อความในศิลาจารึก ปราสาทตาเมือนธม 5 ด้านที่ 2 บรรทัดที่ 16-19 ว่า “พระองค์ผู้ปรากฏด้วยเครื่องป้องกันคือคุณธรรม ผู้มีความภักดีที่ชำระแล้ว ได้ประกาศอุปการคุณของพระศรี ด้วยความบริสุทธิ์จึงได้รับพระนามว่า ศรีสุรยวรมัน ขอผู้ทำลายฐานที่ก่อไว้นี้ พร้อมกับญาติพวกพ้องทั้งปวง จงตกลนรกขุมที่ลึกที่สุด ลี้้นกาล ... มหาโกฏิ” เนื้อความในศิลาจารึก ปราสาทตาเมือนโต๊ด ด้านที่ 4 โศลกที่ 1 ว่า “ผู้ประกอบพิธีบูชาญญสองคน ผู้เป็นโหราจารย์หนึ่งคน คนทั้งสามเหล่านั้นเป็นผู้ทรงคุณธรรม อยู่ใน การบังคับบัญชาของบรมครูแห่งศรีราชวิหาร” ซึ่งมีคำว่า “คุณธรรมและนรก” ปรากฏอยู่ในศิลาจารึก ทั้ง 2 หลักนี้ด้วย ซึ่งคำนี้ปรากฏในพระพุทธศาสนา (พระมหาบุญหนา ตปสีโล, 2567)

ภาพที่ 3 จารึกปราสาทตาเมือนธม 5 พบที่ปราสาทตาเมือนธม อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
ที่มา: <https://db.sac.or.th/inscriptions/inscribe/detail/3019>

3) วิเคราะห์อิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม

คุณธรรม เป็นแนวคิดเชิงสัจญะที่ปรากฏในศิลาจารึกปราสาทตาเมือนธม 5 ว่า “พระองค์ผู้ปรากฏด้วยเครื่องป้องกันคือคุณธรรม...” และในศิลาจารึกปราสาทตาเมือนโต๊ด ว่า “ผู้ประกอบพิธีบูชา

ยัญสองคน ผู้เป็นโหราจารย์หนึ่งคน คนทั้งสามเหล่านั้นเป็นผู้ทรงคุณธรรม...” ซึ่งสอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนา โดยคุณธรรมหมายถึง การปฏิบัติตามมรรค 8 อันได้แก่ 1) สัมมาทิฏฐิ คือ ปัญญาเห็นชอบ เข้าใจอริยสัจ 2) สัมมาสังกัปปะ คือ ดำริชอบ คิดแต่ในทางกุศล 3) สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ พูดสร้างสรรค์ 4) สัมมากัมมันตะ คือ การประพฤติดีทางกาย 5) สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีพโดยสุจริต 6) สัมมาวายามะ คือ ความเพียรก่อกุศล 7) สัมมาสติ คือ การมีสติรู้ตัวอยู่เสมอ และ 8) สัมมาสมาธิ คือ การฝึกจิตให้มั่นคง สงบจากกิเลส (ชัยณรงค์ ศรีมันตะ, 2567)

นรก เป็นแนวคิดเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏในศิลาจารึกปราสาทตาเมือนธม 5 ว่า “ขอผู้ทำลายฐานที่ก่อไว้นี้ พร้อมญาติพวกพ้องทั้งปวง จงตกรนรกขุมที่ลึกที่สุด ลึกลงกาล...มหาโกฏิ...” ซึ่งสอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนา โดยนรกหมายถึงแดนสำหรับผู้ทำบาป ซึ่งต้องไปเกิดหรือรับโทษตามคำพิพากษาของพระยม (พระมหาวีโมกษ์ วัฒนเนโต, 2567) ตามไตรภูมิพระร่วง นรกเป็นหนึ่งใน “กามภพ” ซึ่งอยู่ในไตรภพ ได้แก่ กามภพ รูปภพ และอรุภพ โดยแบ่งเป็น 8 ขุมใหญ่ เรียงลำดับจากโทษเบาถึงหนัก ได้แก่ 1) สัตยขุมนรก 2) กาสสุตตนรก 3) สังฆานนรก 4) โรรวนรก 5) มหาโรรวนรก 6) ตาปนรก 7) มหาตาปนรก และ 8) อเวจีนรก ซึ่งลึกและทรมาณที่สุด

ในคติศาสนาฮินดู นรกเป็นสถานที่ลงทัณฑ์คนบาปหลังความตาย และเป็นแดนของพระยมเทพแห่งความตาย โดยเชื่อว่านรกอยู่ที่ทิศใต้ ต่ำกว่าโลก มี 28 ขุม ซึ่งรายละเอียดของนรกและบาปที่นำไปสู่ขุมต่าง ๆ แตกต่างกันไปในแต่ละคัมภีร์ โดยยมทูตจะพาดวงวิญญาณไปซึ่งกรรมกับพระยม หากกรรมดีมากกว่าจะได้ขึ้นสวรรค์ หากกรรมชั่วมากกว่าจะตกรนรก การอยู่ในนรกหรือสวรรค์ไม่ถาวร เมื่อหมดผลกรรมแล้วจะกลับมาเกิดใหม่ อย่างไรก็ตาม บางคัมภีร์กล่าวถึงนรกที่ไม่อาจกลับมาเกิดใหม่ได้ (ณัฐธเนศ สีน้าคำ, 2567)

อภิปรายผล

1) รูปแบบ ความหมาย พัฒนาการ และคติการสร้างปราสาทตาเมือนธม

จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ปราสาทตาเมือนธม มีรูปแบบเป็นเทวสถานในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ภายในปราสาทประธานพบศิวลึงค์ที่สกัดจากหินธรรมชาติ และท่อโสมสูตรเชื่อมต่อสู่สระเบียงคุด้านทิศตะวันออก สะท้อนถึงการใช้สถานที่ประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ สอดคล้องกับงานศึกษาขององงค์ หนูแป้น ซึ่งระบุว่า ปราสาทตาเมือนเป็น “บ้านมีไฟ” หรือที่พักสำหรับผู้เดินทางในรัชสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 โดยอิงจากจารึกปราสาทพระขรรค์ที่กล่าวถึงการสร้างที่พักและสถานพยาบาลรวม 102 แห่ง โดยมี 17 แห่งตั้งอยู่ในเส้นทางจากเมืองพระนครถึงเมืองพิมาย ทำให้เชื่อได้ว่า ปราสาทตาเมือนทำหน้าที่รองรับผู้แสวงบุญในเส้นทางสำคัญทางศาสนาและวัฒนธรรม (องงค์ หนูแป้น, 2535)

ปราสาทตาเมือนธม หมายถึงปราสาทขนาดใหญ่ที่สุดในกลุ่ม (ธม แปลว่า “ใหญ่” ในภาษาเขมร) สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 15–17 บนเนินเขาค่อมโขดหินธรรมชาติที่เชื่อว่าเป็น “สวยมุขิว

ลิงค์” อันศักดิ์สิทธิ์ ใช้ประกอบพิธีกรรมตามคติศาสนาฮินดู หันหน้าไปทางทิศใต้ ซึ่งสอดรับกับเส้นทางจากเมืองพระนครผ่านช่องตาเมื่อน สอดคล้องกับงานของวรรณวิภา สุเนตดา ที่ศึกษาสถาปัตยกรรมเขมรในดินแดนไทยช่วงพุทธศตวรรษที่ 15–17 โดยชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการด้านสัดส่วน แผนผัง และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม ที่สัมพันธ์กับศิลปกรรมแบบนครวัดและบายอนอย่างมีระบบ ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 15 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 17 (วรรณวิภา สุเนตดา, 2552)

คติการสร้างปราสาทตาเมื่อนธม มีรากฐานจากศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย ซึ่งเคารพพระศิวะเป็นเทพสูงสุด สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 15–17 สะท้อนถึงบทบาทของกลุ่มปราสาทตาเมื่อนในฐานะโครงข่ายอำนวยความสะดวกแก่ผู้สัญจรผ่านช่องเขา ซึ่งชี้ให้เห็นว่า เส้นทางบริเวณนี้เคยเป็นชุมชนใหญ่ที่สำคัญในอดีต สอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์ หนูแป้น เรื่อง “การศึกษาขุมปราสาทตาเมื่อน อำเภอทาบเชิง จังหวัดสุรินทร์” ซึ่งระบุว่า ปราสาทตาเมื่อนทำหน้าที่เป็น “บ้านมีไฟ” หรือที่พักคนเดินทางในรัชกาลพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 โดยอ้างอิงจากจารึกปราสาทพระขรรค์ที่กล่าวถึงการสร้าง “ที่พักคนเดินทาง” และ “สถานพยาบาล” จำนวน 102 แห่ง และมี 17 แห่งอยู่ในเส้นทางจากเมืองพระนครไปยังเมืองพิมาย ปราสาทตาเมื่อนจึงนับเป็นศาสนสถานเพื่อรองรับนักเดินทางและจาริกแสวงบุญในยุคนั้นอย่างชัดเจน (อนงค์ หนูแป้น, 2535)

นรก เป็นแนวคิดเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏในศิลาจารึกปราสาทตาเมื่อนธม 5 โดยกล่าวว่า “ขอผู้ทำลายฐานที่ก่อไว้นี้ พร้อมกับญาติพวกพ้องทั้งปวง จงตกนรกขุมที่ลึกที่สุด สิ้นกาล...มหาโกฏิ...” ซึ่งสอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนา โดยนรกหมายถึงดินแดนที่ผู้กระทำความบาปต้องไปเกิดหรือได้รับโทษตามคำพิพากษาของพระยม ตามไตรภูมิพระร่วง นรกจัดอยู่ใน “กามภพ” แบ่งเป็น 8 ขุมหลัก ได้แก่ สัตว์นรก กาสัตตนรก สังฆานรก โรรูนรก มหาโรรูนรก ตาปนรก มหาตาปนรก และอเวจีนรก ซึ่งล้วนแสดงลำดับโทษตั้งแต่เบาจนถึงหนักที่สุด ในคติฮินดู นรกเป็นโลกหลังความตายซึ่งอยู่ทางทิศใต้ และต่ำกว่าภูโลก เชื่อว่ามี 28 ขุม และพระยมจะเป็นผู้ตัดสินกรรม วิญญาณจะถูกส่งไปยังสวรรค์หรือนรกตามผลกรรมที่กระทำไว้ ซึ่งสถานะในสวรรค์หรือนรกนั้นไม่ถาวร และเมื่อหมดผลกรรมก็จะกลับมาเวียนว่ายเกิดใหม่ ทั้งนี้ มีบางคัมภีร์ที่ระบุนรกที่ไม่มีการเกิดใหม่อีก สอดคล้องกับพระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ (วันจันทร์) ศึกษาเรื่อง “นรกและสวรรค์ในทรรศนะของพระพุทธศาสนาเถรวาท” พบว่า นรกและสวรรค์ในพระพุทธศาสนาเป็นได้ทั้งสถานที่ (รูปธรรม) และภาวะทางจิตใจ (นามธรรม) โดยในพระไตรปิฎกเล่มที่ 18 (สังยุตตนิกาย) กล่าวถึงนรก 46 ครั้ง และสวรรค์ 75 ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกล่าวถึงผลแห่งกรรม และคติการเวียนว่ายตายเกิด โดยมีการกล่าวถึงลักษณะของนรก-สวรรค์ในเชิงรายละเอียดปรากฏอยู่บ้าง แม้ไม่มากนัก (พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ (วันจันทร์), 2533)

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยเรื่อง “อิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมื่อนธม” ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ใน 3 ด้านสำคัญ ได้แก่

1. **ด้านโบราณคดี (Archaeology)** การศึกษาภาคสนามร่วมกับการวิเคราะห์เอกสารทางโบราณคดี เช่น ศิลจารึก รายงานการขุดแต่ง บูรณะ และเอกสารของกรมศิลปากร ทำให้สามารถเข้าใจความเป็นมา รูปแบบ ความหมาย คติความเชื่อ และพัฒนาการของปราสาทตาเมือนธมได้อย่างเป็นระบบ และยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการเชื่อมโยงกับการศึกษาทางพระพุทธศาสนาในลำดับถัดไป

2. **ด้านศิลจารึก (Stone Inscriptions)** การวิเคราะห์พระพุทธรูปในปราสาทตาเมือนธม อิงจากการแปลศิลจารึก 2 หลัก ได้แก่ ศิลจารึกปราสาทตาเมือนธม 5 และศิลจารึกปราสาทตาเมือนโต๊ด โดยอาศัยการอ่านตีความร่วมกับข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการท้องถิ่น และประชาชนชาวบ้าน ซึ่งนำไปสู่การถอดรหัสสัญลักษณ์เชิงพุทธผ่านการอ้างอิงงานวิชาการ เพื่อเพิ่มความแม่นยำและความน่าเชื่อถือทางวิชาการ

3. **ด้านการตีความเชิงสัญลักษณ์ (Interpretation)** ข้อมูลที่ได้จากจารึกถูกนำมาวิเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิดสัญลักษณ์วิทยาของชาร์ลส์ แซนเดอร์ส เพียร์ซ โดยจำแนกเป็น *Icon* (ภาพเหมือน), *Index* (ตัวบ่งชี้), และ *Symbol* (สัญลักษณ์ตามข้อตกลงทางสังคม) การวิเคราะห์นี้ช่วยให้เข้าใจการปรากฏของพระพุทธรูปในปราสาทตาเมือนธมทั้งในระดับรูปธรรม การกระทำ และความคิดเชิงสัญลักษณ์อย่างลึกซึ้ง

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลวิจัย

จากการศึกษาปราสาทตาเมือนธมสรุปได้ว่า 1) ปราสาทตาเมือนธมเป็นเทวสถานในศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 15–17 บนโคตหินธรรมชาติอันถือว่าเป็น “สวยมภูศีวลึงค์” มีลักษณะสถาปัตยกรรมเฉพาะตัว หันหน้าไปทางทิศใต้ โครงสร้างประกอบด้วยปราสาทประธาน บรรณาลัย และระเบียงคด รายล้อมด้วยสิ่งก่อสร้างศักดิ์สิทธิ์ พัฒนาการของปราสาทสะท้อนถึงการก่อสร้างใหม่บนฐานเดิม หรือการนำชิ้นส่วนโบราณมาประกอบตามคติความเชื่อ 2) การปรากฏของพระพุทธรูปในปราสาทตาเมือนธม พบในจารึกที่มีถ้อยคำว่า “คุณธรรม” และ “นรก” แม้ตัวปราสาทมีพื้นฐานในศาสนาฮินดู แต่ถ้อยคำดังกล่าวสะท้อนถึงอิทธิพลของพุทธศาสนา โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องกรรม วิบาก และผลของการกระทำในโลกหลังความตาย 3) แนวคิดทางพุทธศาสนาที่ปรากฏในจารึก สามารถวิเคราะห์ได้ว่า “คุณธรรม” สอดคล้องกับมรรคมีองค์ 8 อันเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรม ขณะที่ “นรก” สืบถึงผลแห่งบาปตามแนวคิดในไตรภูมิ ซึ่งพบทั้งในพุทธและฮินดู แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานทางศาสนาอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ชายขอบของอารยธรรมขอม

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในบริบทของปราสาทตาเมือนธม ทั้งในด้านการหล่อหลอมความรู้ ความเชื่อ ความศรัทธา และความสามัคคีในชุมชน ซึ่งส่งผลต่อการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และสังคมโดยรวม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐบาล สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกรมศิลปากร ควรร่วมกันกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด และส่วนราชการ (บวร) โดยจัดอบรมให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและความเข้าใจเกี่ยวกับปราสาทขอมแก่พระสงฆ์และประชาชนในพื้นที่ ด้วยการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ควรผลักดันให้มีการพัฒนาหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประจักษ์ที่เชื่อมโยงมิติทางศาสนา วัฒนธรรม และโบราณคดี เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในบทบาทของพระพุทธศาสนาในโบราณสถาน และส่งเสริมการพัฒนาคนในระดับชาติอย่างเป็นรูปธรรม

2) ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

บทบาทในด้านพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปราสาทตาเมือนธมของชุมชนในปัจจุบันยังมีอยู่น้อยมาก หากผู้ที่ต้องการศึกษาหรือวิจัยต่อเนื่องจากเรื่องนี้ ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เป็นข้อจำกัด ที่ทำให้พระสงฆ์ส่วนมากไม่ได้มีบทบาทให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปราสาทตาเมือนธม ด้วยการเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมกิจกรรมทางโบราณคดี จึงขอเสนอแนะให้ผู้มีความสนใจทำวิจัยในส่วนนี้ อันจะเป็นวิทยาทาน และการได้ช่วยเหลือพระพุทธศาสนาช่วยเหลือพัฒนาการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปราสาทตาเมือนธมให้มีศักยภาพ ควบคู่กันไปกับสังคมไทยต่อไป

3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา “อิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม” ในขณะที่ดำเนินการวิจัยก็มีประเด็นที่เกี่ยวข้องที่น่าสนใจควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ดังนี้

3.1 ควรศึกษาอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทจังหวัดสุรินทร์

3.2 ควรศึกษาอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในปราสาทอีสานใต้

เอกสารอ้างอิง

กรมศิลปากร. (2550). *ประวัติศาสตร์เมืองสุรินทร์*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
เฉลิมชัย โสภยา. (5 ตุลาคม 2567). พระพุทธศาสนาในปราสาทตาเมือนธม. (พระปลัดสมหมาย สุรพลโย, ผู้สัมภาษณ์)

- ชะเอม แก้วคล้าย. (2528). *จารึกในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7*. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- _____. (2565). *จารึกวิจิตร เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันธรรมชัยวิจิตรนานาชาติ.
- ชัยณรงค์ ศรีมันตะ. (22 กันยายน 2567). พระพุทธศาสนาในปราสาทตาเมือนธม. (พระปลัดสมหมาย สุรพลโย, ผู้สัมภาษณ์)
- ณัฐธเนศ สีนาคำ. (19 กันยายน 2567). พระพุทธศาสนาในปราสาทตาเมือนธม. (พระปลัดสมหมาย สุรพลโย, ผู้สัมภาษณ์)
- บุปผา วาสนาม. (5 ตุลาคม 2567). พระพุทธศาสนาในปราสาทตาเมือนธม. (พระปลัดสมหมาย สุรพลโย, ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูสมุห์เคื่อน ปณฺธิโต. (5 ตุลาคม 2567). พระพุทธศาสนาในปราสาทตาเมือนธม. (พระปลัดสมหมาย สุรพลโย, ผู้สัมภาษณ์)
- พระมหาบุญหนา ตปสีโล. (5 ตุลาคม 2567). พระพุทธศาสนาในปราสาทตาเมือนธม. (พระปลัดสมหมาย สุรพลโย, ผู้สัมภาษณ์)
- พระมหาวิโมกข์ วณฺณเนโต. (5 ตุลาคม 2567). พระพุทธศาสนาในปราสาทตาเมือนธม. (พระปลัดสมหมาย สุรพลโย, ผู้สัมภาษณ์)
- พระมหาสมจินต์ สมมาปโย (วันจันทร์). (2533). *นรกและสวรรค์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท*. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการอำนาจทัย สิริธมโม. (6 ตุลาคม 2567). พระพุทธศาสนาในปราสาทตาเมือนธม. (พระปลัดสมหมาย สุรพลโย, ผู้สัมภาษณ์)
- วรรณวิภา สุเนตฺตา. (2552). *สถาปัตยกรรมเขมรในดินแดนไทย ช่วงพุทธศตวรรษที่ 16-17: ลำดับการสืบเนื่อง*. ใน *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภัทรดิศ ดิศกุล, หม่อมเจ้า. (2522). *ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถึง พ.ศ. 2000*. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย สำนักนายกรัฐมนตรี .
- ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไพรลดา. (2537). *รายงานบูรณะปราสาทตาเมือนโต๊ด บ้านหนองคันทนา ตำบลตาเมียง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ปีงบประมาณ 2537*. หน่วยศิลปากรที่ 6 กองโบราณคดี กรมศิลปากร.
- อนงค์ หนูแป้น. (2535). *การศึกษากลุ่มปราสาทตาเมือน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์*. ใน *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์
ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI)
เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ*

THE DEVELOPMENT OF A LEARNING MANAGEMENT MODEL
FOR THE HISTORY SUBJECT BASED ON THE FLIPPED CLASSROOM
APPROACH USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI)
MEDIA TO ENHANCE BASIC THINKING SKILLS OF GRADE 6 STUDENTS
AT BAN NA-O COMMUNITY SCHOOL

อมรรัตน์ พลดี

Amornrat Phondee

โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย, ประเทศไทย

Ban Na-O Community School, Mueang District, Loei, Thailand

Corresponding Author, E-mail: amornrat.pol2025@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 3) ทดลองใช้รูปแบบ 4) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนา รูปแบบ ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบกับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน ระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบการวัดทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test ชนิด Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นทั้ง 4 ด้าน ดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวม 0.32 เรียงลำดับความจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน (0.34) ด้านขั้นตอนการสอนประวัติศาสตร์ (0.32) ด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์ เพื่อจัดการเรียนรู้ (0.32) และด้านเนื้อหาการ

* Received: 12 July 2025; Revised: 25 August 2025; Accepted: 26 August 2025

เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (0.29) 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้น มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) การใช้ปัญญาประดิษฐ์ เพื่อจัดการเรียนรู้ (4) ขั้นตอนการสอนประวัติศาสตร์ (5) เนื้อหาการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และ (6) การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบโดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าประสิทธิภาพของรูปแบบ (E_1/E_2) 88.29/86.29 4) ผลการประเมินรูปแบบ ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ความพึงพอใจผู้สอน เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ห้องเรียนกลับทาง, ปัญญาประดิษฐ์ (AI), ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

Abstract

This study aims to 1) examine the basic information for developing a learning management model for the History subject based on the flipped classroom approach using Artificial Intelligence (AI) media, 2) develop the learning management model for the History subject, 3) test the model, and 4) evaluate the effectiveness of the model. The research follows a research and development (R&D) process, consisting of four stages: Stage 1: Study the needs for the model development, Stage 2: Develop the learning management model, Stage 3: Test the model with a sample group of 30 Grade 6 students, and Stage 4: Evaluate the effectiveness of the model. The research instruments include a questionnaire, interviews, a basic thinking skills test, and a satisfaction survey. Statistical analyses include percentage, mean, standard deviation, and t-test (dependent samples).

The findings reveal that 1) Needs Analysis – The overall needs index across the four domains was 0.32. Ranked from highest to lowest need were: basic thinking skills (0.34) procedures for teaching history (0.32) application of artificial intelligence (AI) for learning management (0.32) local-history learning content (0.29) 2) Developed Model – The proposed model comprises six components: (1) Principles (2) Objectives (3) AI-based learning management (4) Historical-instruction procedures (5) Local-history learning content and (6) Assessment and evaluation. Experts judged both the appropriateness and feasibility of the model to be at the highest level. 3) Model Effectiveness – When implemented with the sample group, the model achieved an effectiveness index (E_1/E_2) of 88.29/86.29 4) Model Evaluation – Students' basic thinking skills after using the model

were significantly higher than before implementation at the .01 level of statistical significance. Stakeholders' satisfaction with the model was also at the highest level.

Keywords: flipped classroom, Artificial Intelligence (AI), Local-History

บทนำ

การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาในระดับโลก โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมีความหลากหลายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ควรค่าต่อการเรียนรู้ การศึกษาประวัติศาสตร์ช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมและความเป็นชาติ ซึ่งพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2551 ณ ศาลาดุสิตาลัย ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญที่ควรให้กับวิชานี้อย่างยิ่ง โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยว่าได้ถูกละเลยไปมากในปัจจุบัน (ศศิพัชร จำปา, 2559)

การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งสามารถช่วยสร้างความรู้สึกรักของการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในสังคมได้ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ช่วยพัฒนาความเข้าใจในบริบททางสังคม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของผู้เรียน และยังช่วยเชื่อมโยงอดีตสู่ปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีความหมาย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันผู้เรียนจำนวนมากให้ความสำคัญกับความเป็นสากล เช่น ภาษา การแต่งกาย หรือสื่อบันเทิงตะวันตก มากกว่าคุณค่าทางวัฒนธรรมของวัฒนธรรมไทยภูมิปัญญาไทย นับวันยิ่งจะถูกเมินจากเยาวชนมากยิ่งขึ้น (ยุวดี ชมชื่น, 2561)

แนวคิด “ห้องเรียนกลับทาง” (Flipped Classroom) จึงกลายเป็นแนวทางสำคัญในการเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนให้มีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้เนื้อหาพื้นฐานด้วยตนเองก่อนเข้าชั้นเรียน ผ่านสื่อวิดีโอหรือสื่อดิจิทัล แล้วนำไปสู่การอภิปรายและกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ในชั้นเรียน (Jensen, M, 2017) โดยเฉพาะเมื่อผสมผสานกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นพื้นฐานของนักเรียน โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาผ่านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (Hu, X, 2019) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ให้ทันสมัยและยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งจำเป็น เพราะเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การเรียนรู้ และวิถีเข้าถึงข้อมูลของผู้คนไป (อรรถพล อนันตวรสกุล, 2562) ดังนั้น การนำ Flipped Classroom ผสาน AI จึงตอบโจทย์ทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการ และผลลัพธ์ของการเรียนรู้

โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ จังหวัดเลย เป็นโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเข้มแข็ง เช่น วัดถ้ำผาปู ซึ่งมีความสำคัญทางศาสนาและเป็นแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ แต่ในด้านการเรียน

ประวัติศาสตร์ยังประสบปัญหา เช่น เวลาเรียนจำกัด เนื้อหาเยอะ และผู้เรียนขาดความสนใจ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นที่น่าพอใจ (โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ, 2564)

สภาพปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับผลประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ระบุว่า ด้านที่ควรเร่งพัฒนาที่สุดของผู้เรียนคือ ความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และการมีวิจรรย์ญาณ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2565)

จากบริบทและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับ AI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในประวัติศาสตร์ของชุมชน และพัฒนาทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน เช่น การตีความ วิเคราะห์เหตุ และผล และเชื่อมโยงข้อมูล

การใช้ AI ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้สะดวก ทุกที่ทุกเวลา ช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ โดยครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผ่านสื่อวิดีโอ เกม และกิจกรรมออนไลน์ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ สอดคล้องกับแนวคิด Active Learning ซึ่งช่วยเปลี่ยนบทบาทของห้องเรียนให้เกิดประสบการณ์ตรงและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (อนุสร หงษ์ขุนทด, 2558)

กล่าวโดยสรุป การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Flipped Classroom ร่วมกับ AI มีศักยภาพในการสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม อันนำไปสู่การพัฒนาที่สมรรถนะและความสุขของผู้เรียนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ
- 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ
- 4) เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) แบ่งกระบวนการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบ

1.3 ศึกษาสภาพที่คาดหวัง สภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็น ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ด้านขั้นตอนการสอนประวัติศาสตร์ ด้านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และด้านทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารและครูสอนประวัติศาสตร์ โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้มาโดยใช้การสุ่มแบบหลายชั้น จำนวน 262 คน

1.4 ศึกษาเนื้อหาการเรียนรู้อัตนศาสตร์ท้องถิ่นของชุมชนบ้านนาอ้อ จังหวัดเลย โดยสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่น จำนวน 3 คน

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์ในระยะเวลาที่ 1 มาสังเคราะห์ร่วมกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเป็นร่างรูปแบบ การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การยกร่างรูปแบบ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อจัดการเรียนรู้ 4) ขั้นตอนการสอนประวัติศาสตร์ 5) เนื้อหาการเรียนรู้อัตนศาสตร์ท้องถิ่น และ 6) การวัดและประเมินผล

2.2 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ โดยการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting) จำนวน 9 คน

2.3 การประเมินรูปแบบ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ รวมถึงเปิดรับข้อเสนอแนะเชิงวิชาการเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ บทนำ สารสำคัญของรูปแบบ แนวทางการนำไปใช้ และเงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้ในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้บริหารสามารถเข้าใจวิธีการใช้รูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 การประเมินคู่มือ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์เชิงวิชาการสูงในสาขาที่เกี่ยวข้อง มาประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียน กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 คน โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ ปีการศึกษา 2566 ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เนื่องจากเป็นชั้นเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้วิจัย ซึ่งต้องดูแลจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกมิติ

3.2 ทดสอบทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสังเกต (Observation) 2) การตั้งคำถาม (Questioning) 3) การเปรียบเทียบ (Comparing) 4) การจัดกลุ่ม/จำแนก (Classifying) และ 5) การสรุปผล (Summarizing)

3.3 จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ โดยมีเนื้อหาการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องที่ 1 ชุมชนบ้านนาอ้อ เรื่องที่ 2 ขนเฝ้าไถลื้อ เรื่องที่ 3 มหัทศวรรษวัดถ้ำผาปู่ เรื่องที่ 4 พิพิธภัณฑวัตถุศรีจันทร์ และเรื่องที่ 5 บุญข้าวจี ผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2/2566 ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2566-31 มกราคม 2567

3.4 ติดตามการพัฒนาทักษะการคิดขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 ด้าน ระหว่างเรียน

3.5 ทดสอบทักษะการคิดขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 ด้าน หลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ

ระยะที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ ที่ได้พัฒนาขึ้นและผ่านการทดลองใช้ในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการตรวจสอบความมีประสิทธิภาพ ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความพึงพอใจของนักเรียนที่ใช้รูปแบบในบริบทจริงของโรงเรียน การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการใช้รูปแบบ เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 คน โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ ปีการศึกษา 2566

4.2 การประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้วยวิธีการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ในวงกว้าง และประเมินประโยชน์ที่ได้รับจากรูปแบบ ทั้งต่อโรงเรียน ครู และนักเรียนโดยรวม

4.3 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ จากกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นกลุ่มคนที่ได้รับประโยชน์และผลกระทบที่เกิดจากการใช้รูปแบบโดยตรง ประกอบด้วย ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน ประชาชนท้องถิ่น จำนวน 5 คน และนักเรียน จำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้น 28 คน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นทั้ง 4 ด้าน พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวม 0.32 เรียงลำดับความจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน (0.34) ด้านขั้นตอนการสอนประวัติศาสตร์ (0.32) ด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อจัดการเรียนรู้ (0.32) และด้านเนื้อหาการเรียนรู้อิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (0.29)

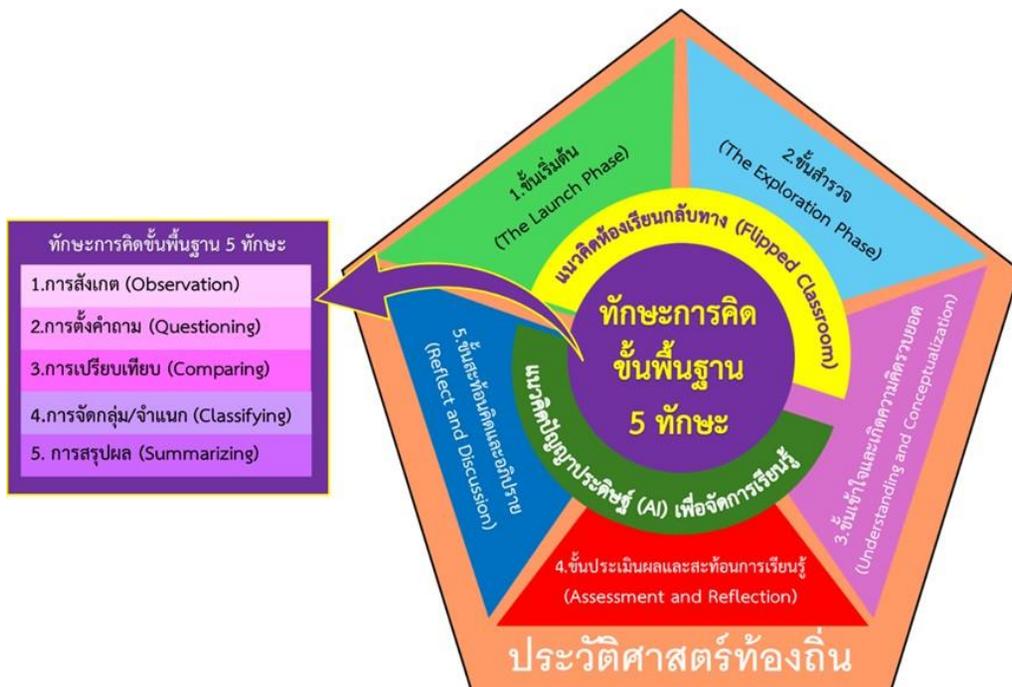
ตารางที่ 1 ตารางผลวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ

รายการประเมิน	สภาพที่คาดหวัง			สภาพปัจจุบัน			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$PNI_{Modified}$	ความสำคัญ
1. องค์กรประกอบการใช้ AI เพื่อการจัดการเรียนรู้	4.59	0.54	มากที่สุด	3.01	0.36	ปานกลาง	0.31	3
2. องค์กรประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์	4.52	0.63	มากที่สุด	3.08	0.58	ปานกลาง	0.32	2

3. องค์ประกอบด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	4.39	0.72	มาก	3.12	0.58	ปานกลาง	0.29	4
4. องค์ประกอบด้านทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน	4.39	0.72	มาก	2.90	0.67	ปานกลาง	0.34	1
เฉลี่ย ทั้ง 4 องค์ประกอบ	4.47	0.65	มาก	3.03	0.55	ปานกลาง	0.32	-

2. รูปแบบที่พัฒนาขึ้น มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อจัดการเรียนรู้ 4) ขั้นตอนการสอนประวัติศาสตร์ 5) เนื้อหาการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และ 6) การวัดและประเมินผล ซึ่งผ่านการตรวจสอบ พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด โดยมีรายละเอียดของรูปแบบ ดังรูปที่ 1

รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง
โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ

รูปที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบโดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ (E₁/E₂) 88.29/86.29

4. ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า

4.1 ทักษะการคิดขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 คน โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ ปีการศึกษา 2566 หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 คะแนนทดสอบทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ

เลขที่นักเรียน	ก่อนการใช้รูปแบบ							หลังการใช้รูปแบบ						
	1. การสังเกต	2. การตั้งคำถาม	3. การเปรียบเทียบ	4. การจัดกลุ่ม/จำแนก	5. การสรุปผล	รวม	ร้อยละ	1. การสังเกต	2. การตั้งคำถาม	3. การเปรียบเทียบ	4. การจัดกลุ่ม/จำแนก	5. การสรุปผล	รวม	ร้อยละ
1	2	3	2	4	2	13	52.0	4	4	4	4	4	20	80.0
2	3	3	2	4	3	15	60.0	4	5	5	5	5	24	96.0
3	2	4	3	2	2	13	52.0	3	5	4	4	4	20	80.0
4	3	3	2	4	3	15	60.0	5	4	3	5	5	22	88.0
5	3	3	4	2	3	15	60.0	4	5	4	5	5	23	92.0
6	2	3	2	2	3	12	48.0	4	4	4	5	4	21	84.0
7	3	3	2	3	3	14	56.0	3	5	5	5	5	23	92.0
8	2	3	2	3	2	12	48.0	4	5	5	4	5	23	92.0
9	3	3	2	2	2	12	48.0	3	4	5	5	5	22	88.0
10	2	4	3	2	2	13	52.0	3	5	3	4	5	20	80.0
11	2	4	2	1	2	11	44.0	3	5	4	4	4	20	80.0
12	3	3	4	2	3	15	60.0	3	4	5	4	5	21	84.0
13	2	3	3	3	2	13	52.0	4	4	4	4	4	20	80.0
14	3	3	4	2	3	15	60.0	5	4	5	4	5	23	92.0
เฉลี่ย	2.50	3.21	2.64	2.57	2.50	13.43	53.71	3.71	4.50	4.29	4.43	4.64	21.57	86.29
S.D.	0.52	0.43	0.84	0.94	0.52			0.73	0.52	0.73	0.51	0.50		

4.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏท้องถิ่น และนักเรียน ที่มีต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ผลการวิเคราะห์ทั้ง 4 ด้านพบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นรวม (PNImodified) เท่ากับ 0.32 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สะท้อนถึงช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ โดยมีความต้องการสูงสุดคือ ด้านทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน (0.34) รองลงมาคือ ขั้นตอนการสอนประวัติศาสตร์ (0.32) การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการจัดการเรียนรู้ (0.32) และเนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (0.29) ผลนี้สอดคล้องกับกรอบการวิเคราะห์ความต้องการของ Watkins, West Meiers และ Visser ที่ระบุว่าค่า PNI เกิน 0.30 ควรเร่งดำเนินการพัฒนา (Watkins, R., West Meiers, M., & Visser, Y, 2012) โดยเฉพาะทักษะการคิดที่ Hattie ยืนยันว่าเป็นปัจจัยทำนายผลสัมฤทธิ์ระยะยาว (Hattie, J, 2009) และ Ennis ซึ่งว่าเป็นทักษะสำคัญของศตวรรษที่ 21 ส่วนความต้องการในด้านกระบวนการสอนและการใช้ AI ที่มีค่าเท่ากัน (0.32) แสดงถึงความจำเป็นในการบูรณาการแนวทางเชิงกระบวนการกับเทคโนโลยี (Ennis, R. H, 2015) ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Luckin ที่มองว่าการเรียนรู้ยุคใหม่ต้องผสานเทคโนโลยีเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B, 2016)

2. รูปแบบที่พัฒนาขึ้น รูปแบบที่พัฒนามี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การใช้ AI จัดการเรียนรู้ 4) ขั้นตอนการสอนประวัติศาสตร์ 5) เนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และ 6) การวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบพบว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับสูง สอดคล้องกับทฤษฎีการออกแบบการสอนเชิงระบบของ Dick & Carey ที่เน้นการเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล (Dick, W., & Carey, L, 2015) นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับแนวคิดห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) ของ Bishop & Verleger (Bishop, J. L., & Verleger, M. A, 2013) และการต่อยอดสู่ Intelligent Flipped Classroom ตาม Hu (Hu, X, 2019) โดยบูรณาการเนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเข้ากับการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ยังเชื่อมโยงกับแนวคิด Culturally Relevant Pedagogy ของ Ladson-Billings ที่เน้นการใช้ทุนทางวัฒนธรรมของผู้เรียน เพื่อเพิ่มความหมายและแรงจูงใจในการเรียนรู้ (Ladson-Billings, G, 1995)

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ มีประสิทธิภาพ 88.29/86.29 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 แสดงถึงความมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสมมติฐาน

ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เป็นผลจากการพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียน ปัญหา และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งปรับปรุงตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ และทดลองใช้จริงก่อนนำไปปฏิบัติ ทำให้รูปแบบมีคุณภาพและความเป็นไปได้สูง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

โครงสร้างห้องเรียนกลับทาง เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านคลิป AI-generated และกิจกรรมออนไลน์นอกเวลาเรียน แล้วใช้เวลาในชั้นเรียนเพื่อวิเคราะห์ อภิปราย และสังเคราะห์ความรู้ ตรงกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2556) ที่เห็นว่า ชั้นเรียนควรมุ่งพัฒนาการคิดขั้นสูง (วิจารณ์ พานิช, 2556) และสอดคล้องกับธนทร บัณฑิต ที่เน้นการตั้งคำถามและโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน (ธนทร บัณฑิต, 2561) การออกแบบกิจกรรมยังสอดคล้องกับวัฏจักร Experiential-Concept-Meaning-Application ที่กิตติชัย สุธาสิโนบล ซึ่งเน้นการลงมือปฏิบัติ การสืบค้น และการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เดิม (กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2558)

การใช้ AI ทำหน้าที่เสมือนติวเตอร์อัจฉริยะ (Intelligent Tutoring) มอบคำอธิบาย ข้อเสนอแนะทันที และปรับโจทย์ตามศักยภาพผู้เรียน ช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมและทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน (Hu, X, 2019) ตรงกับข้อเสนอของอรรถพล อนันตวรสกุล ที่เห็นว่า AI สามารถพลิกโฉมห้องเรียนสู่การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และเพิ่มทักษะการสรุปผลของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาใช้เป็นเนื้อหา ช่วยสร้างความหมายและแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากรู้และอยากค้นคว้า ส่งผลให้การพัฒนาทักษะการคิดขั้นพื้นฐานบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง (อรรถพล อนันตวรสกุล, 2562)

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ผลการประเมินจากคณะกรรมการสถานศึกษา ประชาชนท้องถิ่น และนักเรียน พบว่า ความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการบูรณาการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เช่น วัดถ้ำผาปู และประเพณีชุมชน มาเป็นโจทย์การเรียนรู้ ให้นักเรียนลงพื้นที่สัมภาษณ์และจัดนิทรรศการ เนื้อหาที่ใกล้ตัวเช่นนี้ ทำให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่าโรงเรียนกำลังสืบสานอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับอรรถพล อนันตวรสกุล ที่ชี้ว่า การบูรณาการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ช่วยสร้างความภูมิใจร่วมและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชน (อรรถพล อนันตวรสกุล, 2562)

ในด้านการเรียนรู้ การใช้สื่อ AI ควบคู่แนวคิดห้องเรียนกลับทาง โดยย้ายการบรรยายไปไว้ในคลิป AI-generated และ Kahoot ทำให้เวลาในชั้นเรียนมุ่งสู่กิจกรรมระดมสมอง แก้ปัญหา และการนำเสนอผลงาน ซึ่งตรงกับงานของกิตติชัย สุธาสิโนบล (2558) ที่ยืนยันว่า Active Learning เพิ่มความพึงพอใจของผู้เรียนโดยตรง (กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2558) นอกจากนี้ นพวรรณ มาลา ยังพบว่า สื่อ AI ช่วยให้นักเรียนสนุก มีความสุข และรับรู้คุณค่าในตนเอง (นพวรรณ มาลา, 2564) การมีพลังควบคุมการเรียนรู้ (agency) จึงส่งผลให้ความพึงพอใจสูงขึ้น และสร้างความมั่นใจแก่ผู้ใหญ่ในชุมชนต่อรูปแบบดังกล่าว

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ โดยบูรณาการแนวคิดห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) เข้ากับการใช้สื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน คือ การผสมผสาน AI เข้ากับ Flipped Classroom ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เชื่อมโยงท้องถิ่นกับโลกดิจิทัล และยกระดับโรงเรียนชุมชนให้ เป็นต้นแบบการจัดการเรียนรู้ในยุค AI พร้อมยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียน และครู ให้ก้าวทันการศึกษาในศตวรรษที่ 21

สรุปผลวิจัย/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ มีเป้าหมายเพื่อออกแบบและทดสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) กับสื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) บนฐานเนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อยกระดับทักษะการคิดขั้นพื้นฐานของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 งานวิจัยนี้ได้สร้างต้นแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์แนวใหม่ที่หลอมรวมพลังของเทคโนโลยี AI กับการเรียนรู้เชิงรุกบนฐานท้องถิ่นอย่างสมดุล ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดได้อย่างมีนัยสำคัญและเปิดประตูสู่รูปแบบการเรียนรู้ยุคดิจิทัลที่เข้มข้นยิ่งขึ้นสำหรับการศึกษาไทยในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรใช้โมเดลนี้แบบครบวงจรในรายวิชาประวัติศาสตร์ และพิจารณาปรับประยุกต์สู่รายวิชาอื่นที่มุ่งพัฒนาทักษะคิดเชิงวิเคราะห์

1.2 ควรจัดอบรมครูเรื่องการสร้างสื่อ AI และการตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ รวมถึงใช้งาน Dashboard เพื่อติดตามพัฒนาการของนักเรียนแบบเรียลไทม์

1.3 โรงเรียนควรเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน พิพิธภัณฑ์ชุมชน หรือแหล่งโบราณคดีเข้ากับกิจกรรมในห้องเรียน และจัดระบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ระหว่างครูประวัติศาสตร์เพื่อแลกเปลี่ยนสื่อ AI และประสบการณ์ใช้โมเดล หากทรัพยากรเอื้อ ควรรวบรวมข้อมูลการใช้งานสื่อ AI ของนักเรียนเพื่อวิเคราะห์เชิงลึกด้วย Education Data Analytics อันจะนำไปสู่การสอนแบบ Personalised Learning ในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายการทดลองสู่ช่วงชั้นอื่นและวิชาต่าง ๆ เพื่อวัดผลกับทักษะคิดระดับสูง

2.2 ควรจัดการวิจัยเชิงกึ่งทดลองที่มีกลุ่มควบคุมหลายห้อง เพื่อศึกษาผลระยะยาวและอัตราคงสภาพความรู้ของผู้เรียน

2.3 ควรเพิ่มการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เช่น การสังเกตพฤติกรรมอภิปรายหรือการสัมภาษณ์เจาะลึก จะช่วยอธิบายกลไกการสร้างความหมายทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนได้ชัดเจนขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย สุชาติโนบล. (2558). *ห้องเรียนกลับด้าน*. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ฉบับที่ 50.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). *การประเมินโครงการและสื่อการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนทร บับพาน. (2561). *การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการตั้งคำถามของผู้เรียนผ่านกิจกรรมโครงงาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อการศึกษา.
- นพวรรณ มาลา. (2564). ผลของฟีดแบ็กทันทีผ่านสื่อปัญญาประดิษฐ์ต่อความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. *วารสารเทคโนโลยีการศึกษา*, 20(2): 23-38.
- ยุวดี ชมชื่น. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยประยุกต์วิธีการทางประวัติศาสตร์และการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน *ดุขฎิ นิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ. (2564). *รายงานการประเมินตนเองปีการศึกษา 2563*. เลย: โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creative-based Learning)*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.).
- ศศิพัชร จำปา. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(2): 1158-1171.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2565). *รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 (พ.ศ. 2559-2563)*. เลย: โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1.
- อนุสร หงษ์ขุนทด. (2558). การพัฒนารูปแบบระบบการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านผ่านสื่อ 3 แบบด้านทักษะดนตรีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. ใน *วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรรถพล อนันตวรสกุล. (2561). *พลิกโฉมการศึกษาไทยตอบโจทย์ทักษะใหม่ให้อยู่รอดได้ในอนาคต*. เรียกใช้เมื่อ 20 เมษายน 2562, จาก <https://voicetv.co.th/read/ryVUAeIVG>.
- Bishop, J. L., & Verleger, M. A. (2013). *The flipped classroom: A survey of the research*. ASEE Annual Conference Proceedings.

- Dick, W., & Carey, L. (2015). *The systematic design of instruction (8th ed.)*. Pearson
- Ennis, R. H. (2015). *Critical thinking: A streamlined conception*. In M. Davies & R. Barnett (Eds.), *The Palgrave handbook of critical thinking in higher education* (pp. 31–47). Palgrave.
- Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Routledge.
- Hu, X. (2019). *The integration of artificial intelligence in the flipped classroom: A review of the literature*. *Journal of Educational Technology Development and Exchange*, 12(1), 45-59.
- Jensen, M. (2017). *Flipped classroom practices: A review of the literature*. *Journal of Education and Practice*, 8(15), 100-110.
- Ladson-Billings, G. (1995). *Toward a theory of culturally relevant pedagogy*. *American Educational Research Journal*, 32(3), 465–491.
- Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). *Intelligence unleashed: An argument for AI in education*. Pearson.
- Watkins, R., West Meiers, M., & Visser, Y. (2012). *A guide to assessing needs: Tools for collecting information, making decisions, and achieving development results*. World Bank.

การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ของโรงเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม*

DEVELOPMENT OF LEARNING INNOVATION VIA ONLINE OF SECONDARY SCHOOL IN NAKHON PHANOM

ศตพล ใจสบาย, ศศิธร ล่องเลิศ, ปภังกร สายบัว, มาวิน โทแก้ว

Sataphol Jaisabai, Sasithorn Longlert, Papangkorn Saibua, Marvin Thokaew

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครพนม, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonphanom Buddhist College, Thailand.

Corresponding Author, E-mail: marwinthokew@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม 2) พัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ 3) พัฒนาชุดการเรียนรู้และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ และ 4) พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่ศึกษา การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 โครงการย่อย ประกอบด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการวิจัยและพัฒนา โดยใช้เครื่องมือวิจัยหลากหลาย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตอำเภอธาตุพนม รวมทั้งสิ้น 114 คน

ผลการวิจัยพบว่า ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นนิยมใช้มากที่สุด คือ Google Site และ Google Classroom ซึ่งช่วยสนับสนุนการเรียนรู้แบบ Blended Learning และ Self-Directed Learning การพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการจัดทำเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ ตลอดจนการวัดผลที่เหมาะสม ส่วนการพัฒนาชุดการเรียนรู้และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่ออกแบบจากบริบทท้องถิ่น พบว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และช่วยเสริมความสามารถทางภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ นักเรียนยังมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมในระดับมาก ผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูง ($\bar{x} = 3.90$) แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมออนไลน์ สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวได้ว่า การวิจัยครั้งนี้ยืนยันว่าการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดนครพนม และเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการเรียนการสอนยุคดิจิทัลต่อไป

*Received: 10 April 2025; Revised: 18 August 2025; Accepted: 22 August 2025

คำสำคัญ: นวัตกรรม, ชุดการเรียนรู้, กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์, การเรียนรู้ออนไลน์

Abstract

This research article aimed to: 1) study the online learning system of lower secondary schools in Nakhon Phanom Province, 2) develop online learning processes, 3) develop learning packages and creative activities, and 4) develop online learning innovations for lower secondary school students in the study area. The research was conducted through four sub-projects, consisting of documentary research, participatory action research, and research and development. Various research instruments were employed, including questionnaires, interviews, and focus group discussions. The sample consisted of school administrators, teachers, and lower secondary students in That Phanom District, totaling 114 participants.

The findings revealed that the most widely used online learning platforms in lower secondary schools were Google Site and Google Classroom, which effectively supported blended learning and self-directed learning. The development of online teaching and learning processes highlighted the importance of content design, learning activities, communication and interaction, as well as appropriate assessment methods. The development of learning packages and creative activities based on local contexts demonstrated higher-than-standard efficiency and significantly enhanced students' English reading comprehension and creativity. Moreover, students expressed a high level of satisfaction with the learning packages. The overall implementation of online learning innovations was found to be appropriate, with a high mean score ($\bar{x} = 3.90$), indicating that online innovations can effectively support student learning. In conclusion, this study confirms that the development of online learning innovations can enhance the quality of education, align with the specific context of Nakhon Phanom Province, and serve as a crucial guideline for teaching and learning management in the digital era.

Keyword: Innovation, Learning Packages, Creative Activities, Online learning

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการดำเนินชีวิต การศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ การเรียนรู้ออนไลน์จึงเริ่มมีความสำคัญในการศึกษามา

ตั้งแต่ทศวรรษ 1990 และยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นจากการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนมาใช้ช่องทางออนไลน์อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ออนไลน์ไม่ได้เป็นเพียงทางเลือกเสริม (ยีนยง ไทยใจดี, 2565) แต่ได้กลายเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดอนาคตของการศึกษาและการทำงาน การที่ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ทำให้การนำการเรียนรู้ออนไลน์มาบูรณาการเข้ากับระบบการศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

การเรียนรู้ออนไลน์มีข้อดีหลายประการสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน ข้อดีประการแรกคือ ความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาและตารางเรียน ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนแต่ละคนได้ ผู้เรียนสามารถปรับการเรียนรู้ให้เข้ากับความเร็วและความถนัดของตนเอง รวมถึงจัดสรรเวลาให้กับกิจกรรมอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันได้ (ปยุณดา แจ้งพลอย, 2564) นอกจากนี้ การเรียนรู้ออนไลน์ยังช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา โดยลดข้อจำกัดด้านภูมิศาสตร์ และอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนที่ไม่สามารถเดินทางมาเรียนที่โรงเรียนได้ด้วยเหตุผลต่าง ๆ เช่น ปัญหาสุขภาพ หรือข้อจำกัดส่วนตัวอื่น ๆ แพลตฟอร์มออนไลน์ยังสามารถปรับรูปแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนได้ และในบางครั้งสภาพแวดล้อมออนไลน์ อาจเป็นพื้นที่ที่ผู้เรียนรู้สึกสบายใจที่จะถามคำถามมากกว่า ยิ่งไปกว่านั้น การเรียนรู้ออนไลน์ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 (อัครนันท คิดสม, 2564) เช่น ทักษะด้านดิจิทัล การบริหารจัดการเวลา และการมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงหลักสูตรและกิจกรรมเสริมที่หลากหลาย ความยืดหยุ่นและการเข้าถึงนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนในจังหวัดนครพนม ซึ่งอาจประสบปัญหาด้านการเดินทางและมีสถานการณ์ส่วนตัวที่แตกต่างกัน โครงการ “Mobile School” ในจังหวัดนครพนม เป็นตัวอย่างของการนำการเรียนรู้ออนไลน์มาใช้เพื่อเข้าถึงเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษา อันเนื่องมาจากข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและการเดินทาง อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่ควรตระหนักคือ ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ออนไลน์ อาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล และการเรียนรู้แบบพบหน้า ยังคงมีความสำคัญสำหรับผู้เรียนจำนวนมาก (พิพัฒน์พงศ์ เข้มปัญญา, 2561)

การระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการศึกษาในประเทศไทย ทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศต้องปรับตัวสู่การเรียนรู้ทางไกลในช่วงปี พ.ศ. 2564-2565 โดยมีการนำแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Thai digital education excellence platform, Google Classroom และ Microsoft Teams มาใช้เป็นเครื่องมือหลัก แม้ว่าการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในครัวเรือนของไทยจะเพิ่มขึ้นอย่างมาก ผลสำรวจในปี พ.ศ. 2563 พบว่า นักเรียนระดับมัศึกษายังคงมีความกังวลเกี่ยวกับการเรียนรู้ออนไลน์ โดยเฉพาะในเรื่องการเข้าถึง การขาดปฏิสัมพันธ์ และประสิทธิภาพของเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบท งานวิจัยหลายชิ้นยังชี้ให้เห็นว่า นักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังคงชื่นชอบการเรียนในชั้นเรียนมากกว่าการเรียนออนไลน์ อย่างไรก็ตาม ตลาดการศึกษา K-12 ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยการเรียนรู้ออนไลน์ถือเป็นปัจจัยสำคัญในอนาคต ปัจจุบัน

สถาบันการศึกษาในประเทศไทยกำลังทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid learning) ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ออนไลน์และการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม (ศศิวัฒน์ ตันติบุญยานนท์ ธนะวัฒน์ วรณประภา นคร ละลอกน้ำ, 2567)

แม้ว่าจังหวัดนครพนมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีระดับการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ต่ำกว่าภาคกลางและภาคใต้ แต่ก็มีความพยายามในการนำเทคโนโลยีออนไลน์มาใช้ในการพัฒนาการศึกษา โครงการ “Mobile School” เป็นตัวอย่างที่ชัดเจน โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ยอดนิยม เช่น Facebook, TikTok, Line และ Google Classroom เพื่อเข้าถึงเด็กที่อยู่นอกระบบโรงเรียน นอกจากนี้ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดนครพนม ยังได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การมีอยู่ของโครงการริเริ่มอย่าง “Mobile School” แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในศักยภาพของการเรียนรู้ออนไลน์ ในการแก้ไขปัญหาทางการศึกษาในบริบทเฉพาะของจังหวัดนครพนม ในขณะที่การพัฒนา “NKP Education 4.0 Model” ถือเป็นทิศทางเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับการศึกษาในจังหวัดนี้ ซึ่งการทำความเข้าใจเป้าหมายและหลักการของโมเดลนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานและการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม, 2563)

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม ผ่านระบบออนไลน์ การพัฒนาและประเมินแนวทางการเรียนรู้ออนไลน์ใหม่ ๆ จะช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม
- 2) เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ออนไลน์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม
- 3) เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม
- 4) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

โครงการย่อยที่ 1

การวิจัย “การศึกษาระบบการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครพนม” เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

โครงการย่อยที่ 2

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research)

โครงการย่อยที่ 3

การพัฒนาชุดการเรียนรู้และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ผ่านระบบออนไลน์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (R&D)

โครงการย่อยที่ 4

การวิจัย “นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบ ออนไลน์ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม” เป็นงานวิจัยและพัฒนา R&D โดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

2. **พื้นที่วิจัย** โดยพื้นที่ดำเนินการศึกษา คือ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โครงการย่อยที่ 1

บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนของระบบการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ จากฐานข้อมูล Nriis, Thailis ที่ดำเนินการในระหว่างปี พ.ศ. 2556-2565 จำนวน 20 เล่ม เหนือการเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยคัดเลือกจากบทความวิจัย วิทยานิพนธ์

โครงการย่อยที่ 2-4

1. **ประชากร** ได้แก่ โรงเรียนในเขตอำเภอธาตุพนม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เขต 1 (ข้อมูลจากกลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2566) จำนวน 6 แห่ง จำนวน 418 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการ จำนวน 26 คน และครูผู้สอน จำนวน 10 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 384 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง

ของ Krejcie and Morgan (วาโร เฟ็งส์วส์ดี, 2551) จำนวน 418 คน แต่ผู้วิจัยจะใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 114 คน โดยจำแนกจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพได้ ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เขต 1 จำนวน 16 คน 3 โครงการย่อย รวมเป็น 48 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 6 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เขต 1 จำนวน 10 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

1) ใช้อำเภอเป็นหน่วยสุ่ม สุ่มอย่างง่าย ใช้วิธีการจับสลาก โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 70 จาก 1 อำเภอ มี 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนกุศุมิวิทยาคม 2) โรงเรียนธาตุพนม 3) โรงเรียนโพนแพงพิทยาคม 4) โรงเรียนวัดบึงเหล็กในพระบรมราชานุเคราะห์ 5) โรงเรียนนาถ่อนพัฒนา และ 6) โรงเรียนอู่หม่าประชาสรรค์ ได้ 4 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนกุศุมิวิทยา 2) โรงเรียนธาตุพนม 3) โรงเรียนนาถ่อนพัฒนา และ 4) โรงเรียนอู่หม่าประชาสรรค์

2) ใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยสุ่ม โดยการจับสลากอีกครั้งในจำนวน 4 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้โรงเรียนธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธาตุพนม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 12 ห้องเรียน จำนวน 384 คน โดยจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 10 คน 3 โครงการย่อย รวมเป็น 30 คน

2.3 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/12 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 36 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 114 คน

4. เครื่องมือการวิจัย

โครงการย่อยที่ 1

ศึกษาจากบทความวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนของระบบการเรียนรู้ผ่าน ออนไลน์ จากฐานข้อมูล Nriis, Thailis ที่ดำเนินการในระหว่างปี พ.ศ. 2556-2565 จำนวน 20 เรื่อง

โครงการย่อยที่ 2

แบบสัมภาษณ์เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม

โครงการย่อยที่ 3 - 4

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเน้นการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งนำไปทดลองใช้กับนักเรียน

มัธยมศึกษาตอนต้น และขยายผลไปโรงเรียนในอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดนครพนม ดังนั้น จึงมีเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

กระบวนการพัฒนากลุ่มเครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เอกสาร และ แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม โดยมีขั้นตอนสำคัญคือ

1. ศึกษาหลักการและสร้างแบบร่าง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบร่างของเครื่องมือทั้งสองชนิด โดยเฉพาะแบบสังเคราะห์เอกสารที่อิงตามกรอบแนวคิดการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ และแบบประเมินคุณภาพที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพนวัตกรรม

2. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุง แบบร่างของเครื่องมือทั้งสองชนิดถูกนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา เพื่อขอคำแนะนำ ปรับปรุง และแก้ไขในด้านต่างๆ เช่น โครงสร้างและความเหมาะสม

3. ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินคุณภาพที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยใช้สูตร Rowinelli and Hambelton ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 1 แสดงว่าเครื่องมือมีความสอดคล้องกันในเกณฑ์สูงมาก

4. ปรับปรุงแก้ไขขั้นสุดท้าย หลังจากได้รับผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและคำนวณค่า IOC แล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการวิจัย

1) นำแบบศึกษา และวิเคราะห์เอกสารที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำ มาใช้ในการศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

2) สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู ในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม

3) นำเครื่องชุดกิจกรรม และนวัตกรรมใช้กับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินผลการใช้นวัตกรรม Google Site โดยประเมินนวัตกรรม/ประเมินผลการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ในตารางวิเคราะห์เนื้อหา

2) ผู้วิจัยใช้ความถี่ของข้อมูลที่แจกแจงโดยเลือกใช้แนวคิดของนักการศึกษาที่มีความถี่สูงมาใช้ในการวิจัย

3) ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลเป็นโครงร่างองค์ประกอบและเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบ ออนไลน์

4) นำแบบประเมินที่ได้รับทั้งหมดมาวิเคราะห์สถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

5) วิเคราะห์สถิติพื้นฐานของการประเมินตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพนวัตกรรม โดยค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลค่าเฉลี่ยเป็นระดับคุณภาพ หลังจากเก็บข้อมูลแล้วผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัยค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ วิเคราะห์สถิติพื้นฐานของแบบประเมินคุณภาพโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลค่าเฉลี่ยเป็นระดับความเหมาะสม และร้อยละ

6) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทและประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม และวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการจัดสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยมีกระบวนการดังนี้

(1) เชิญผู้เชี่ยวชาญเพื่อจัดสัมมนา โดยใช้เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผ่านการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

(2) ประชุมสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ โดยการวิเคราะห์ความหมาย ความคิดเห็น แนวคิดหลักที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน และสังเคราะห์เป็นแนวคิดที่ครอบคลุม

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระบบการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยสรุปสาระสำคัญได้ 6 ประการ ดังนี้

1.1 ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ส่วนใหญ่เป็นรายงานการวิจัย จำนวน 20 รายการ (ร้อยละ 53.33) และตีพิมพ์ที่ในปี 2564 มากที่สุด (ร้อยละ 36.36)

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศึกษางานวิจัยระบบการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 36.36) รองลงมาคือเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างผลงานวิจัยระบบการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ (ร้อยละ 16.97) ตามลำดับ

1.3 งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ มีการใช้รูปแบบการวิจัยเชิงเอกสารมากที่สุด (ร้อยละ 53.33) รองลงมาคือการวิจัยเชิงสังเคราะห์ (ร้อยละ 36.36)

1.4 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ประกอบด้วย รายงานการวิจัย (ร้อยละ 53.33) รองลงมา คือ วิทยานิพนธ์ (ร้อยละ 33.33) และบทความวิจัย (ร้อยละ 13.33)

1.5 เครื่องมือการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย

1.6 ผลที่ได้จากการวิจัยเกี่ยวกับระบบการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ที่นิยมมากที่สุด คือ google site (ร้อยละ 90.00) และ google classroom (ร้อยละ 66.66)

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครพนม

การเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ หรือ Online Learning เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อกลางหลักในการถ่ายทอดเนื้อหาและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงบทเรียน ทำกิจกรรม สื่อสารกับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นได้ทุกที่ทุกเวลาที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต องค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนออนไลน์ ได้แก่ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ ซึ่งเป็นระบบจัดการเนื้อหา กิจกรรม สื่อสาร และประเมินผล เนื้อหาบทเรียนที่ออกแบบมาสำหรับออนไลน์ อาจอยู่ในรูปแบบข้อความ รูปภาพ วิดีโอ หรือมัลติมีเดีย กิจกรรมการเรียนรู้ เช่น แบบฝึกหัด การอภิปราย การทำงานกลุ่ม หรือโครงงาน ช่องทางการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ เช่น กระดานสนทนา อีเมล หรือการประชุมออนไลน์ และวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

3. การพัฒนาชุดการเรียนรู้และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม

ผลการวิจัยพบว่า (1) ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยเนื้อหา 5 ชุด เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอนาหว้า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 ทุกรายการ (2) ชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 80.59/81.57 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 (3) นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) นักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน ($\bar{x} = 22.33$, S.D. = 2.14) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 16.47$, S.D. = 2.86) และ (5) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.67$)

4. การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครพนม

4.1 การจัดการเรียนรู้ออนไลน์เริ่มต้นหลังโควิด-19 เนื่องจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้สถานศึกษาทั่วประเทศไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ตามปกติ กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงต้องจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ด้วยแนวคิด “การเรียนรู้นำการศึกษา” ผ่านการเรียนการสอนทางไกล โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การใช้ช่องทีวีดิจิทัลและการเรียนรู้เสริมผ่านโปรแกรมออนไลน์ต่างๆ การเรียนการสอนออนไลน์มีองค์ประกอบหลากหลาย การใช้การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์จะต้องมี

การตกลงกันระหว่างครูและนักเรียนก่อนการใช้ระบบ และต้องมีการตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4.2 ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า ความเหมาะสมของเนื้อหา เนื้อหาในระบบออนไลน์ยังไม่สอดคล้องกับบริบทของครูและนักเรียนในบางพื้นที่ โดยต้องเข้าใช้งานสะดวกในการเข้าใช้งาน การเข้าใช้งานต้องมีความสะดวกต่อการจัดการเรียนรู้ และความเหมาะสมของระบบ โดยภาพรวมระบบห้องเรียนออนไลน์ ถือว่าเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับยุคปัจจุบันที่จะอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียน จึงควรพัฒนาระบบให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ค่าเฉลี่ยรายด้านภาพรวม เท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับ มาก

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม” สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระบบการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดนครพนม

ประเด็นเกี่ยวกับงานวิจัยที่อยู่ในระดับดีมาก คือ ชื่อเรื่องชัดเจน มีองค์ประกอบครบถ้วน วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ถูกต้องตามหลักการทำวิจัย และสมมติฐานถูกต้องชัดเจน ตามหลักการทำวิจัย คิดเป็นร้อยละ 92.30 รองลงมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับงานวิจัยที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับปัญหาการวิจัย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ มีสัดส่วนเหมาะสม ขั้นตอนการวิจัยมีความชัดเจน การเลือกกลุ่มตัวอย่างและเกณฑ์ในการคัดเลือก มีความถูกต้องเหมาะสม กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีความชัดเจนและเหมาะสม และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีความถูกต้องชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 65.38 รองลงมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับงานวิจัยที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กรอบแนวคิดในการวิจัย มีความถูกต้องเหมาะสมชัดเจน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีความทันสมัย การออกแบบการวิจัยสอดคล้องกับปัญหาการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีความถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะของข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 61.53 เป็นต้น

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม

การเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ หรือ ออนไลน์ Learning คือรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยผู้เรียนสามารถเข้าถึงบทเรียน ทำกิจกรรม และสื่อสารกับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นได้จากทุกที่ทุกเวลาที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต

องค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบด้วย แพลตฟอร์มการเรียนรู้ (Learning Platform) เป็นระบบที่ใช้ในการจัดการเนื้อหาบทเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อสาร และการวัดผลประเมินผล เนื้อหาบทเรียน (Course Content) ออกแบบมาสำหรับเรียนรู้ออนไลน์ อาจอยู่ในรูปแบบข้อความ รูปภาพ วิดีโอ หรือสื่อมัลติมีเดียอื่น ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities) เช่น แบบฝึกหัด การอภิปราย การทำงานกลุ่ม หรือการทำโครงการ การสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ (Communication and Interaction) ช่องทางให้ผู้เรียนสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น เช่น กระดานสนทนา อีเมล หรือการประชุมออนไลน์ การวัดผลและประเมินผล (Assessment) วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

รูปแบบของการเรียนการสอนออนไลน์ ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนออนไลน์ ต้องประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Paced Learning) ได้ตามความเร็วและความสะดวกของตนเอง การเรียนรู้แบบมีผู้สอน (Instructor-Led Learning) โดยอาจมีการบรรยายสด หรือการสอนผ่านวิดีโอ การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ระหว่างการเรียนออนไลน์และการเรียนในชั้นเรียน

3. การพัฒนาชุดการเรียนรู้และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครพนม

3.1 ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้น มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อาจเนื่องมาจากการพัฒนาชุดการเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของผู้เรียน การวิเคราะห์เนื้อหาที่เหมาะสม และการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งเนื้อหาที่นำมาใช้เป็นเรื่องราวในท้องถิ่นที่ใกล้ตัวผู้เรียน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชา อยู่อ่อน ที่พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอน SQ4R ร่วมกับแพลตฟอร์มออนไลน์ ที่มีการออกแบบอย่างดีช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ (สุชา อยู่อ่อน, 2565)

3.2 การที่นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจสูงขึ้นหลังการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่า การบูรณาการเนื้อหาท้องถิ่นกับการเรียนภาษาอังกฤษ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในบริบทที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง เนื่องจากเนื้อหาที่มีความเหมาะสม เชื่อมโยงกับชีวิต และกระตุ้นความสนใจ ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของฉนิชภัทร ฤทธิ์ละคร ที่ใช้การสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงขึ้น (ฉนิชภัทร ฤทธิ์ละคร, 2563)

3.3 ความพึงพอใจในระดับมากของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะด้านสื่อการเรียนรู้ผ่าน Google Site สะท้อนให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ตอบสนองต่อความต้องการและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกวลิน

หวังมูทิตากุล และปยุณดา แจ้งพลอย ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบใหม่ ๆ และมีกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับสูง (เกวลิน หวังมูทิตากุล, 2565; ปยุณดา แจ้งพลอย, 2564)

4. การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครพนม

การจัดการเรียนรู้ออนไลน์เริ่มต้นหลังโควิด-19 เนื่องจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้สถานศึกษาทั่วประเทศไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ตามปกติ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงต้องจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ด้วยแนวคิด “การเรียนรู้ นำการศึกษา” ผ่านการเรียนการสอนทางไกล โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับทฤษฎีของ ชามมณี ได้ให้ความหมายของนวัตกรรม หมายถึง แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและ เทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษา (ทฤษฎี ชามมณี, 2559)

การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ต้องมีการเตรียมตัวของผู้สอนและผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ต้องมีการออกแบบและวางแผนอย่างดีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ต้องมีการบูรณาการเนื้อหาสาระต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สอดคล้องกับ Calder & McCollum กล่าวว่า คำจำกัดความโดยทั่วไปของการเรียนรู้แบบเปิด คือการเรียนรู้อัตโนมัติ ตามความต้องการ และสถานที่ของตนเอง (Calder, J. & McCollum, A., 1998)

ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า ความเหมาะสมของเนื้อหา เนื้อหาในระบบออนไลน์ยังไม่ สอดคล้องกับบริบทของครูและนักเรียนในบางพื้นที่ โดยต้องเข้าใช้งานสะดวกในการเข้าใช้งาน การเข้าใช้งานต้องมีความสะดวกต่อการจัดการเรียนรู้ และความเหมาะสมของระบบ โดยภาพรวมระบบ ห้องเรียนออนไลน์ ถือว่าเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับยุคปัจจุบัน ที่จะอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียน จึงควรพัฒนาระบบให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยผลการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ค่าเฉลี่ยรายด้านภาพรวม เท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับกำชัย ทบบัณฑิต นริศ สวัสดิ์ และเพ็ญวดี พวงใส ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะ การอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่าน และการเขียนของนักเรียนที่เรียนด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านและการเขียน ภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น ทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (กำชัย ทบบัณฑิต นริศ สวัสดิ์ และเพ็ญวดี พวงใส, 2560)

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลวิจัย

Google Site เป็นสื่อที่ตอบสนองการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ทำให้สามารถรู้ถึงประโยชน์ของการศึกษาออนไลน์ที่มีความหลากหลาย ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ออนไลน์ที่ครูนิยมใช้ ได้แก่ Blended Learning, Self-Directed Learning, Collaborative Learning และ Personalized Learning องค์ประกอบสำคัญ คือ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ และการประเมินผล ชุดการเรียนรู้และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ช่วยพัฒนาความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเข้าใช้งานต้องมีความสะดวกง่ายต่อการจัดการเรียนรู้ และความเหมาะสมของระบบ โดยภาพรวมระบบห้องเรียนออนไลน์ ถือว่าเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับยุคปัจจุบันที่จะอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ โดยสนับสนุนงบประมาณ การวิจัยและพัฒนา รวมถึงการอบรมบุคลากร เพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาผลระยะยาวของการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อประเมินผลลัพธ์ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจในการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ เช่น ความพร้อมของอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ต ทักษะด้านเทคโนโลยีของครูและนักเรียน และการสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการใช้นวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กำชัย ทบบัณฑิต, นริศ สวัสดิ์ และเพ็ญวดี พวงใส. (2560). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*

เกวลิน หวังมุฑิตากุล. (2565). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (FLIPPED CLASSROOM) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

3. *วารสารมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 9(3), 470-478.

- ณิชาภัทร ฤทธิ์ละคร. (2563). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ทศนา แชมมณี. (2559). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปณณดา แจ็งพลอย. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พิพัฒน์พงศ์ เข้มปัญญา. (2561). พฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาล เมืองนครพนม. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม ฉบับพิเศษการประชุมพยาบาลครั้งที่ 25*, 120-124.
- ยีนยง ไทยใจดี. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(1), 47-60.
- วาโร เฟ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ศศิวัฒน์ ตันติบุญยานนท์, ธนะวัฒน์ วรรณประภา, นคร ละลอกน้ำ. (2567). การพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 12(5), 1971-1984.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม. (2563). *นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม*. นครพนม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม.
- สุชา อยู่อ่อน. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอน SQ4R ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อัครนันท์ คิตสม. (2564). การแบ่งแยกทางดิจิทัลในกลุ่มประเทศอาเซียนในทศวรรษ 2010. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 18(2), 43-67.
- Calder, J. & McCollum, A. (1998). *Open and flexible learning in vocational education and training*. London: Kogan Page.

ผลการใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบางไกรนอก จังหวัดนนทบุรี*

THE EFFECTS OF USING GRAPHIC ORGANIZERS IN STORYTELLING
ACTIVITIES ON THE SPEAKING ABILITY OF PRESCHOOL CHILDREN CASE
STUDY OF WAT BANGKRAI NORK SCHOOL, NONTHABURI PROVINCE

เพ็ญภา พันพินิจ, กัญจนา ศิลปภักยาน

Pennapa Panpimit, Kanjana Silpakityan

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, ประเทศไทย

Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.

Corresponding Author, E-mail: Pennapa069@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 3 อายุ 5-6 ปี จำนวน 15 คน โรงเรียนวัดบางไกรนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จังหวัดนนทบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการเล่านิทาน เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย และ (2) แบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ซึ่งเครื่องมือนี้ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.67 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการใช้ผังกราฟิกประกอบการเล่านิทาน สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างชัดเจน ด้านการพูดเล่าเรื่อง มีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยมีคะแนนก่อนการทดลองเท่ากับ 56 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.40 และคะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 148 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.00 และด้านการพูดสนทนาโต้ตอบ คะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยมีคะแนนก่อนการทดลองเท่ากับ 74 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.93

*Received: 30 July 2025; Revised: 26 August 2025; Accepted: 27 August 2025

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.58 และคะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 165 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.17

คำสำคัญ: เด็กปฐมวัย ความสามารถทางการพูด, ผังกราฟิก, กิจกรรมการเล่านิทาน

Abstract

This research aimed to compare the speaking abilities of early childhood students before and after participating in storytelling activities supported by graphic organizers. The study employed a quasi-experimental design with a one-group pretest-posttest method. The participants were 15 preschool children level 3 students, aged 5–6 years, from Wat Bangkrainok School under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1, during the second semester of the 2023 academic year. The research instruments consisted of (1) lesson plans incorporating graphic organizers into storytelling activities to promote speaking abilities, and (2) a speaking ability assessment form for early childhood students. The instruments were validated by three experts, yielding an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 0.67, indicating acceptable quality. Data were analyzed using the mean and standard deviation.

The research findings revealed that the students' speaking abilities significantly improved after participating in the activities. In the aspect of narrative speaking, the post-test scores were higher than the pre-test scores, with the pre-test total score of 56, a mean score of 3.73, and a standard deviation of 2.40, compared to the post-test total score of 148, a mean score of 9.87, and a standard deviation of 2.00. In the aspect of conversational speaking, the post-test scores also exceeded the pre-test scores, with the pre-test total score of 74, a mean score of 4.93, and a standard deviation of 2.58, compared to the post-test total score of 165, a mean score of 11.00, and a standard deviation of 2.17

Keywords: Preschool children, Speaking ability, Graphic organizers, Storytelling activities

บทนำ

การพูดเป็นทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้และเป็นทักษะที่สำคัญของการใช้ภาษา มนุษย์ใช้การพูดเพื่อการสื่อสาร แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความต้องการ ทศนคติ และแสดงออกถึงความสามารถทางด้านสติปัญญา (Usmonov, A, 2020) มนุษย์ใช้การพูดเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันใน

โอกาสต่าง ๆ อีกทั้งยังใช้การพูดในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ง่ายขึ้นระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยที่เริ่มต้นเรียนรู้ที่จะพูด ถ้าเด็กได้รับการจัดประสบการณ์ในการพูดที่ดี ก็จะสามารถใช้การพูดเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นได้ การพูดจึงเป็นทักษะที่จำเป็น และควรส่งเสริมให้แก่เด็กปฐมวัย ถ้าหากเด็กได้รับการพัฒนาทักษะการพูดที่ถูกต้องเหมาะสม เด็กก็จะสามารถใช้การพูดเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาอ่านและภาษาเขียน และเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ตามที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดมาตรฐานที่ 9 การใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งมาตรฐานนี้ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ตัว คือ เด็กปฐมวัยสามารถสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การสำรวจสถานการณ์พัฒนาเด็กปฐมวัยไทยของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2564 โดยใช้คู่มือเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual, DSPM) พบว่า เด็กไทยมีภาวะพัฒนาการล่าช้า โดยส่วนใหญ่เป็นการล่าช้าด้านการใช้ภาษา คิดเป็นร้อยละ 70.86 (สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ได้สำรวจปัญหาและความท้าทายต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า ร้อยละ 15.0 เด็กปฐมวัยขาดความพร้อมทางด้านภาษา (UNICEF, 2024) และจากการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 ที่มีอายุ 5-6 ปี ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดบางไกรนอก ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยยึดหลักเกณฑ์ตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนด ทั้งหมด 12 มาตรฐาน พบว่า การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ อยู่ในเกณฑ์พอใช้และควรเสริม เมื่อพิจารณาความสามารถทางด้านภาษาของเด็กพบว่า เด็กปฐมวัยมีผลการประเมินทักษะตามมาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย อยู่ในเกณฑ์ควรเสริม คิดเป็นร้อยละ 45 (โรงเรียนวัดบางไกรนอก, 2565) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยต้องได้รับการพัฒนาทางการพูดเพื่อใช้ในการสื่อสาร ถ่ายทอดความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ หากเด็กขาดทักษะในด้านนี้ ก็อาจจะส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ ตามมาตรฐานอีกด้วย ซึ่งครูปฐมวัยจำเป็นจะต้องหาแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสามารถทางการพูด และสื่อสารได้เหมาะสมตามวัย

การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสามารถทางการพูดให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองต่อธรรมชาติของเด็ก ทำให้เด็กมีความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์ อีกทั้งเนื้อหาในนิทานยังช่วยเสริมทักษะทางภาษา โดยเฉพาะทักษะการฟัง และการพูด รวมถึงการกล้าแสดงออก การคิดและจินตนาการ การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับเด็ก (อักร, 2565) การเล่านิทานมีหลากหลายรูปแบบ ผู้เล่าสามารถเลือกรูปแบบการเล่าที่เหมาะสมกับวัย เพื่อให้ผู้ฟังได้รับความสนุกสนาน ซึ่งการเล่านิทานประกอบแผ่นภาพขนาดใหญ่ มีตัวละครสำคัญเป็นหลัก และลำดับเรื่องราวในแผ่นภาพเป็นรูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยทำให้เด็กเห็นภาพได้ชัดเจน และเข้าใจเรื่องราวได้ง่าย

ชั้น เด็กจะสนุกขณะฟังเรื่องและดูภาพ อีกทั้งผู้เล่าสามารถกระตุ้นให้เด็กได้พูดคุยแสดงความคิดเห็นได้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

ผังกราฟิก คือ แบบของการสื่อสารเพื่อให้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม อย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด ชัดเจน เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียน ที่จะช่วยขับเคลื่อนในการพูด เพราะผังกราฟิกเป็นตัวช่วยในการจัดระเบียบข้อมูลที่ต้องการนำเสนอให้มีความเข้าใจได้ง่ายขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถพูดเพื่อนำเสนอข้อมูลที่มีความซับซ้อน ให้มีความกระชับและเข้าใจง่ายขึ้น การนำผังกราฟิกมาจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย จะช่วยให้เด็กได้พูดนำเสนอข้อมูล เพื่อบันทึกลงผัง เด็กสามารถเล่าเรื่องราวจากผังได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับพิจิตรา ธงพานิช ได้กล่าวไว้ว่า ผังกราฟิกช่วยในการพัฒนาการพูด ซึ่งการใช้ผังกราฟิกเป็นสื่อที่นำไปสู่การรู้คำศัพท์ วลี ประโยค ข้อความ จนถึงการอ่านที่ซับซ้อนขึ้น (พิจิตรา ธงพานิช, 2560) สำหรับขั้นตอนในการนำผังกราฟิกไปใช้ วรนาท รักสกุลไทย และคณะ ได้มีการนำมาปรับปรุงเพื่อส่งเสริมการพูด มีขั้นตอนสำคัญคือ 1) ขั้นเตรียมการ ผู้สอนจะต้องพิจารณาจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ เพื่อเลือกใช้ผังกราฟิกที่เหมาะสมที่สุด ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพูดของผู้เรียน 2) ขั้นตอนดำเนินการ ผู้สอนแนะนำและอธิบายวิธีการใช้ผังกราฟิกให้แก่ผู้เรียนก่อนนำเข้าสู่กิจกรรม ในขณะที่ทำกิจกรรมผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพูดแสดงความคิดเห็น อภิปราย พูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยการใช้คำถามปลายเปิด และ 3) ขั้นสรุปและประเมินผล ผู้สอนนำผังกราฟิกมาสรุปและพิจารณาการประเมิน โดยการสนทนาโต้ตอบกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พูดคุยสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ (วรนาท รักสกุลไทย และคณะ, 2561) เมื่อนำผังกราฟิกมาใช้ประกอบกิจกรรมการเล่านิทาน จะช่วยให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาและเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กเกิดการซึมซับภาษาพูดจากเนื้อหาในนิทาน และสามารถใช้คำพูดอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน จากการเล่านิทานที่ลำดับเหตุการณ์เนื้อหาในนิทานลงในผังกราฟิก เกิดการสนทนาโต้ตอบเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทานที่จะนำไปบันทึกลงในผังกราฟิก เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่านิทานจากผังกราฟิก มีการสนทนาถามตอบเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทานด้วยคำถามปลายเปิด ทำให้เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นได้ไม่จำกัด สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์อันดี สร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก ช่วยให้เกิดกล้าคิด กล้าถาม กล้าพูดแสดงความคิดเห็น (ณญาดา ณ นคร, 2567)

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับผังกราฟิก พบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ใช้ผังกราฟิกในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ เช่น การจัดกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์นอกห้องเรียนประกอบผังกราฟิกส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย การจัดกิจกรรมการใช้คำถามประกอบผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ให้แก่เด็กปฐมวัย แต่ยังไม่พบงานวิจัยการใช้ผังกราฟิกกับนิทาน เพื่อการส่งเสริมการพูดให้แก่เด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การใช้ผังกราฟิกกับนิทานสามารถส่งเสริมความสามารถทางการพูดให้แก่เด็กได้ เพราะผังกราฟิกจะช่วยในการจัดระบบข้อมูลให้มีความเข้าใจและจดจำได้ง่ายขึ้น และนิทานก็

เป็นสื่อที่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กในการเรียนรู้ภาษาพูด เมื่อนำผังกราฟิกมาใช้ประกอบกับการเล่านิทาน จะทำให้เด็กสามารถสนทนาได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่านิทานว่าสามารถเพิ่มทักษะทางการพูดของเด็กปฐมวัยได้หรือไม่ ซึ่งผลที่ได้จากวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมเล่ามีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดบางไกรนอก จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ใช้การวัดผลก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนทดลอง (Pretest) ด้วยแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย จำนวน 12 ข้อ โดยทดสอบเป็นรายบุคคลกับประชากร จำนวน 15 คน ใช้เวลาในการทดสอบคนละ 30 นาที

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมเล่าที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยกับกลุ่มประชากร รวม 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที ระหว่างเวลา เวลา 09.30 - 10.00 น. ซึ่งแบ่งเป็นขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูใช้เพลง คำคล้องจอง หรือเกมในการกระตุ้นความสนใจของเด็ก และนำหนังสือนิทานให้เด็กรู้จัก จากนั้นขั้นสอน เป็นขั้นที่ครูดำเนินการเล่านิทานให้เด็กฟัง และใช้คำถามปลายเปิดในการถามคำถามเกี่ยวกับนิทานเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เกิดการสนทนา แสดงความคิดเห็น จากนั้นครูชักชวนให้เด็กได้เล่านิทาน ประกอบผังกราฟิก โดยครูแนะนำผังกราฟิกให้เด็กรู้จัก และร่วมกันสรุปเนื้อหาของนิทานลงในผังกราฟิก เมื่อสรุปเนื้อหาลงในผังกราฟิกเรื่องราวเสร็จแล้ว ครูให้เด็กออกมาเล่าสรุปนิทานจากผังกราฟิกให้เพื่อน ๆ ฟัง ขั้นสรุป เป็นขั้นที่เด็กและครูนำผังกราฟิกที่เด็กใช้ในการประกอบการเล่านิทาน มาร่วมกันสนทนาถามตอบสิ่งที่ได้เรียนรู้จากนิทาน

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์การจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สัปดาห์	วันที่	นิทาน	เวลาที่ใช้	ผังกราฟิก
1	1	กุงกิงไปโรงเรียน	30 นาที	ผังภาพเรื่องราว
	2	เมี้ยว เมี้ยว มา มา จะพาไปหาแม่	30 นาที	
	3	มดสิบตัว	30 นาที	
2	4	ปลุกผัก	30 นาที	ผังเรียงลำดับ
	5	หัวผักกาดยักษ์	30 นาที	
	6	พระจันทร์ร่อยไทม	30 นาที	
3	7	หนอนผีเสื้อ	30 นาที	ผังวงจร
	8	ฝนจำตกมาจากไหน	30 นาที	
	9	วงจรถีวัตกบ	30 นาที	
4	10	กฐิ กฐะ	30 นาที	ผังกรอบรูป เรื่องราวที่ สมบูรณ์
	11	กาหิวน้ำ	30 นาที	
	12	ใต้ทะเลลึก	30 นาที	
5	13	ปลาหมึกยักษ์จอมขยัน	30 นาที	ผังเรื่องราวของ วาฬ
	14	วาฬสีรุ้งกับอมยิ้ม	30 นาที	
	15	วาฬใหญ่ใจดีกับฉลามร้าย	30 นาที	

ภาพที่ 1 ผังกราฟิกที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 2 การดำเนินกิจกรรมตามการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง (Posttest) กับกลุ่มประชากรเมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมทั้ง 5 สัปดาห์ ด้วยแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนการทดลอง

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนวัดบางไกรนอก จำนวน 15 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดบางไกรนอก จังหวัดฉะเชิงเทรา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่นจำนวน 15 แผน และ 2) แบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยจำนวน 12 ข้อ การให้คะแนน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการพูดเล่าเรื่อง แบ่งออกเป็น 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 เล่าเรื่องราว/เหตุการณ์อย่างง่าย ๆ ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน มีจำนวน 3 ข้อ รวม 6 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยมีระดับคะแนน 0-2 คะแนน

ตัวชี้วัดที่ 2 เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตและพูดถึงอนาคต มีจำนวน 3 ข้อ รวม 6 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยมีระดับคะแนน 0-2 คะแนน

2) ด้านการพูดสนทนาโต้ตอบ แบ่งออกเป็น 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 3 พูดแสดงความคิดเห็น มีจำนวน 3 ข้อ รวม 6 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยมีระดับคะแนน 0-2 คะแนน

ตัวชี้วัดที่ 4 สนทนาโต้ตอบเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง 3 ข้อ รวม 6 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยมีระดับคะแนน 0-2 คะแนน

นำแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ภาษา และความถูกต้องตามหลักของการวัดผล โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.93

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

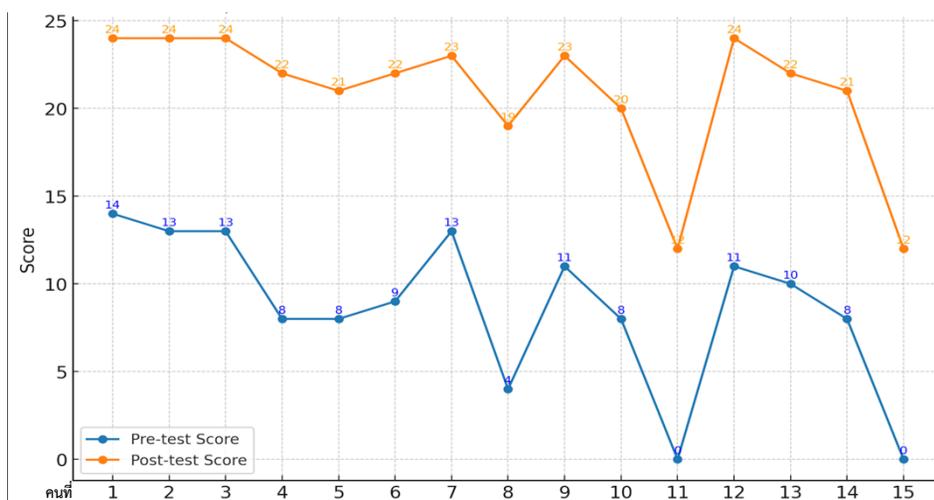
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยในภาพรวม ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่น

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยในภาพรวม ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่น

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง (24)	คะแนนหลังการทดลอง (24)	ความต่าง
1	14	24	10
2	13	24	11
3	13	24	11
4	8	22	14
5	8	21	13
6	9	22	13
7	13	23	10
8	4	19	15
9	11	23	12
10	8	20	12
11	0	12	12
12	11	24	13
13	10	22	12
14	8	21	13
15	0	12	12
รวม	130	313	183
ค่าเฉลี่ย (μ)	8.67	20.87	12.2
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	4.40	3.91	1.37

ตารางที่ 1 เมื่อนำคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยในภาพรวม ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่นมาเปรียบเทียบกัน พบว่าคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยมีคะแนนก่อนการทดลองเท่ากับ 130 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.40 และคะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 313 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.91 ความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังเท่ากับ 183 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.37

คะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการเล่านิทาน

ภาพที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเป็นรายบุคคล

ภาพที่ 3 เป็นการแสดงกราฟเพื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูด ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเป็นรายบุคคล พบว่า ก่อนการทดลอง เด็กที่ได้คะแนนสูงสุด เท่ากับ 14 คะแนน มีจำนวน 1 คน คือ คนที่ 1 รองลงมา คือ คนที่ 2 และ คนที่ 3 ได้คะแนน เท่ากับ 13 คะแนน และเด็กที่ได้คะแนนต่ำสุด คือ 0 คะแนน มีจำนวน 2 คน คือ คนที่ 11 และ คนที่ 15 หลังการทดลอง พบว่า เด็กที่ได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ 24 คะแนน มีจำนวน 3 คน คือ คนที่ 1 คนที่ 2 คนที่ 3 และ คนที่ 12 รองลงมา คือ คนที่ 7 กับคนที่ 9 ได้คะแนนเท่ากับ 23 คะแนน และเด็กที่มีคะแนนต่ำสุด คือ 12 คะแนน มีจำนวน 2 คน คือ คนที่ 11 กับคนที่ 15

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่า นิทาน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ด้านการพูดเล่าเรื่อง และ ด้านการพูดสนทนาโต้ตอบ ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรม การเล่านิทาน

ค่าสถิติ	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	คะแนน	(μ)	(σ)	คะแนน	(μ)	(σ)
ความสามารถรายด้าน						
ด้านการพูดเล่าเรื่อง	56	3.73	2.40	148	9.87	2.00
ด้านการพูดสนทนาโต้ตอบ	74	4.93	2.58	165	11.00	2.17
รวม	130	8.67	4.40	313	20.87	3.91

ตารางที่ 2 พบว่า เมื่อนำคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ด้านการพูดเล่าเรื่อง ก่อน และด้านการพูดสนทนาโต้ตอบ มาเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ พบว่า ด้านการพูดเล่าเรื่อง มีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองโดยมีคะแนนก่อนการทดลองเท่ากับ 56 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.40 และคะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 148 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.00 และด้านการพูดสนทนาโต้ตอบ คะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองโดยมีคะแนนก่อนการทดลองเท่ากับ 74 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.58 และคะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 165 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.17

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อน และหลังการจัดประสบการณ์ โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่น ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่น มีความสามารถทางการพูดสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับจุฑาทิพย์ โอบอ้อม และพัทธนันท์ วงษ์วิษุทธิ์ ได้ศึกษาการใช้นิทานประกอบผังกราฟิกที่มีต่อการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า กิจกรรมการใช้นิทานประกอบผังกราฟิกที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย คะแนนเฉลี่ยของการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 17.48 คะแนน และหลังการทดลองเท่ากับ 34.82 คะแนน การคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยหลังการทดลองรายด้าน ทุกด้านมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น และเด็กปฐมวัยสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องที่ได้จากนิทานไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (จุฑาทิพย์ โอบอ้อม และพัทธนันท์ วงษ์วิษุทธิ์, 2565) ซึ่งการจัดประสบการณ์ โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่น สามารถส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยได้ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. การใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่น การเล่นเป็นกิจกรรมที่เด็กชื่นชอบ สามารถดึงดูดความสนใจและสร้างแรงกระตุ้นในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เมื่อนำผังกราฟิกมาประกอบการเล่น เด็กจะมองเห็นประเด็นสำคัญ จดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และลำดับเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง เมื่อเด็กออกมาเล่าเรื่องจากผังกราฟิก จึงสามารถเล่าได้อย่างมีระบบ เชื่อมโยงเหตุการณ์ก่อน-หลังได้ชัดเจน อีกทั้งยังช่วยเสริมความมั่นใจและการกล้าแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับ

วรรณาท รักสกุลไทย และคณะ ที่ชี้ว่า ภาพช่วยให้เด็กจดจำและเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมได้ พร้อมทั้งทำให้สิ่งที่เรียนรู้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น (วรรณาท รักสกุลไทย และคณะ, 2561)

การใช้ผังกราฟิกยังเปิดโอกาสให้เด็กได้สนทนาและถาม-ตอบ โดยมีภาพเป็นสื่อกลางในการสรุปและทบทวนเนื้อหา ทำให้เด็กสนใจในเรื่องราวมากขึ้น และจดจำได้แม่นยำ อีกทั้งยังตอบคำถามและสนทนาได้อย่างมั่นใจ สอดคล้องกับ Davim, Barbosa, และ Caballero ที่กล่าวว่า นิทานสามารถดึงดูดความสนใจ ช่วยให้เด็กเรียนรู้ภาษาและพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านบทสนทนาและการโต้ตอบกับผู้เล่า (Davim, M. V., Barbosa, R. M., & Caballero, D, 2016)

จากการทดลองพบว่า ช่วงแรกเด็กยังไม่สามารถเล่าเรื่องจากผังกราฟิกได้ แต่เมื่อครูชี้แนะและสาธิต เด็กค่อย ๆ เล่าเรื่องได้อย่างเชื่อมโยงและมั่นใจมากขึ้น เมื่อจัดกิจกรรมต่อเนื่อง เด็กมีพัฒนาการด้านการเล่าเรื่องที่ชัดเจน สามารถชี้ภาพตามผังกราฟิก เล่าเหตุการณ์ตามลำดับได้อย่างคล่องแคล่ว และสนทนาโต้ตอบเกี่ยวกับนิทานได้ถูกต้องตามเนื้อหา แสดงถึงความมั่นใจและความคิดเป็นของตนเองที่พัฒนาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

2. การใช้คำถามในการใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน การใช้คำถามเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นให้เด็กคิดและแสดงออกเป็นคำพูด โดยเฉพาะคำถามปลายเปิดที่ไม่จำกัดคำตอบ ช่วยให้เด็กมีโอกาสแสดงความคิดเห็นจากเนื้อหาในนิทานและสนทนาเชื่อมโยงกับสิ่งที่ฟัง อีกทั้งการสนทนาถาม-ตอบเพื่อนำข้อมูลมากำหนดในผังกราฟิก ทำให้เด็กจดจำเรื่องราวได้ดีขึ้นและตอบด้วยความมั่นใจ เพราะเป็นสิ่งที่เพิ่งเรียนรู้และมีส่วนร่วมกำหนดเอง สอดคล้องกับวรวิษฐา อัครธนวนนต์ ที่กล่าวว่า นิทานช่วยส่งเสริมพัฒนาทักษะทางภาษาได้อย่างสนุกสนาน และกระตุ้นความสนใจผ่านคำถามปลายเปิด (วรวิษฐา อัครธนวนนต์, 2563) อีกทั้งยังตรงกับดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ ที่เสนอว่าการส่งเสริมการพูดควรเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นของตน โดยการใช้คำถามปลายเปิดถือเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ (ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์, 2567)

จากการจัดกิจกรรม พบว่า ในระยะแรกเด็กยังไม่สามารถตอบเป็นประโยคสมบูรณ์ มักพูดตามคำถามครู ตอบตามเพื่อน หรือเชื่อมโยงกับประสบการณ์ส่วนตัว ครูจึงต้องชี้แนะเพิ่มเติม แต่เมื่อใช้คำถามปลายเปิดอย่างต่อเนื่อง เด็กเริ่มเข้าใจและตอบได้สอดคล้องกับเรื่องราว มีการอธิบายด้วยประโยคยาวขึ้น ใช้คำเชื่อม และให้เหตุผล เช่น เมื่อครูถามว่า “ชอบตัวละครใดมากที่สุด เพราะอะไร” เด็กตอบว่า “ชอบวาฬใจดี เพราะช่วยเหลือคนและไม่ทำร้ายคน” แสดงถึงพัฒนาการในการขยายประโยคและใช้เหตุผลประกอบคำตอบ เมื่อได้รับการฝึกซ้ำ เด็กสามารถตอบตรงประเด็น มีความคิดเป็นของตนเองมากขึ้น และพัฒนาไปถึงการตั้งคำถามด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง

3. การเลือกประเภทผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน การเลือกใช้ประเภทของผังกราฟิกในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ช่วยส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยได้มากขึ้น ทั้งนี้ ผังกราฟิกที่เลือกสามารถเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกพูดด้วยตนเอง โดยผังกราฟิกที่ผู้วิจัยนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเล่านิทานในครั้งนี้ มีทั้งหมด 5 ประเภท คือ 1) ผังกราฟิกแบบผัง

ภาพเรื่องราว มีลักษณะเป็นกรอบเรื่องราวที่สามารถเดินเรื่องเชื่อมโยงกัน จึงช่วยให้เด็กสามารถเล่าเรื่องราวได้ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน 2) ผังกราฟิกแบบผังเรียงลำดับ มีการลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง จึงช่วยให้เด็กลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง และสามารถเล่าเรื่องได้อย่างเป็นลำดับ 3) ผังกราฟิกแบบผังวงจร มีการใช้คำศัพท์ที่สั้น ๆ ลำดับเป็นวงจร จึงช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงคำเป็นประโยค และเล่าเรื่องราวได้เชื่อมโยงกัน อีกทั้งลักษณะของผังวงจรสามารถเล่าวนซ้ำได้หลายรอบ เด็กสามารถทวนประโยค เล่าซ้ำได้ จดจำเนื้อหาได้ง่าย 4) ผังกราฟิกแบบกรอบรูปเรื่องราวที่สมบูรณ์ มีหัวข้อในการกำหนดประเด็นสำคัญในนิทาน เด็กได้ตอบคำถามในแต่ละประเด็น เพื่อกำหนดเรื่องราวลงในผัง ช่วยให้เด็กเกิดการสนทนาโต้ตอบเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟังได้ และ 5) ผังกราฟิกแบบผังเรื่องราวของวาฬ มีคำถามในการกำหนดเรื่องราว จึงช่วยให้เด็กได้คุ้นเคยกับคำถามและมีความมั่นใจในการตอบ ซึ่งสอดคล้องกับวรรณาท รักสกุลไทย และคณะ ได้กล่าวถึงการเลือกใช้ผังกราฟิก ควรเลือกใช้ผังกราฟิกที่เหมาะสมที่สุด และนำเสนอผังกราฟิกที่ออกแบบให้เหมาะกับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และการเลือกใช้ผังภาพเรื่องราว มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเล่านิทาน สามารถเปิดโอกาสให้เด็กได้สนทนาวินิจฉัยได้ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง (วรรณาท รักสกุลไทย และคณะ, 2561)

4. ข้อสังเกตที่ได้จากการจัดกิจกรรม การใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย พบว่า หลังที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมการใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เด็กมีความสามารถทางการพูดมากขึ้น โดยมีพัฒนาการที่ก้าวหน้าตามลำดับ กล่าวคือ ในสัปดาห์แรกเด็กจะไม่ค่อยกล้าพูดไม่กล้าแสดงออก เมื่อครูให้เด็กออกมาเล่านิทานประกอบผังกราฟิก เด็กจะบอปปะยะและให้เพื่อนคนอื่น ๆ พูดแทน เมื่อครูกระตุ้นให้เด็กออกมาเล่า เด็กไม่สามารถเล่าเรื่องราวได้ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน และไม่สามารถลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังได้ ครูต้องคอยชี้แนะตลอดเวลา ในการสนทนาตอบคำถาม เด็กไม่สามารถตอบตามความคิดของตนเองได้ ครูต้องพูดชี้แนะคำตอบ ลักษณะการตอบจะเป็นการตอบตามเพื่อน ที่ตอบก่อนหน้า การใช้ประโยคในการตอบไม่สามารถเรียงเรียงคำเป็นคำตอบได้ เด็กพูดได้ 2-3 คำ ในสัปดาห์ที่สองเด็กบางส่วนเริ่มกล้าแสดงออก มีความมั่นใจที่จะออกมาเล่านิทาน สามารถชี้ภาพที่ผังกราฟิกและเล่าเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน เล่าเรื่องราวได้ตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลังได้ เมื่อสนทนาถามคำถามเด็กสามารถตอบคำถามได้หลากหลาย พูดตอบคำถามได้เป็นประโยค 5-6 คำ กล้าพูดในเรื่องที่กำลังสนทนา กล้าแสดงความคิดเห็น เด็กค่อย ๆ พูดด้วยความมั่นใจขึ้นเรื่อย ๆ มีความกระตือรือร้นที่จะออกมาเล่านิทานประกอบผังกราฟิก จนถึงสัปดาห์สุดท้าย เด็กทุกคนมีความมั่นใจมากขึ้น สามารถพูดเล่าเรื่องจากผังกราฟิกได้อย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน พูดลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลังได้โดยไม่ต้องมีครูคอยชี้แนะ เด็กมีความมั่นใจในการพูดสนทนาโต้ตอบมากขึ้น มีความคิดและแสดงคำพูดเป็นของตนเองมากขึ้น สามารถพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องของนิทานที่ฟังได้

สรุปผลวิจัย/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบกิจกรรมการเล่นนิทานที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย พบว่า หลังการใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่นนิทาน ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการทดลอง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพูดเล่าเรื่อง มีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยมีคะแนนก่อนการทดลองเท่ากับ 56 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.40 และคะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 148 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.00 และด้านการพูดสนทนาโต้ตอบ คะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยมีคะแนนก่อนการทดลองเท่ากับ 74 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.58 และคะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 165 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.17

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่นนิทาน ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

1.2 การจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการเล่นนิทาน ในแต่ละขั้นตอน ควรสร้างข้อตกลงร่วมกันเพื่อให้เด็กตั้งใจฟังนิทาน และร่วมกิจกรรมได้ครบทุกคน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การใช้ผังกราฟิกประกอบกิจกรรมวิทยาศาสตร์ กิจกรรมคณิตศาสตร์ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาการจัดประสบการณ์โดยใช้ผังกราฟิกประกอบการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานที่มีต่อความสามารถด้านอื่น ของเด็กปฐมวัย เช่น ความสามารถในการจับใจความ ความสามารถด้านการคิดรวบยอด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: เบริน-เบสบุ๊คส์.

- จุฑาทิพย์ โอบอ้อม และพัทธนันท์ วงษ์วิษุฒม์. (2565). ผลของการจัดกิจกรรมการใช้นิทานประกอบผังกราฟิกที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 6(12), 15–23.
- ณญาดา ณ นคร. (2564). *นิทานกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย*. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.scimath.org/article-science/item/12350-2021-07-01-05-39-54>.
- ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์. (2560). *แนวทางการส่งเสริมทักษะการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย*. เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2567 จาก <http://daratim54.blogspot.com/2017/07/blog-post.html>.
- พิจิตรา ธงพานิช. (2560). *วิชาการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- โรงเรียนวัดบางไทรนอก. (2565). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา Self Assessment Report: SAR*. โรงเรียนวัดบางไทรนอก.
- วรรณาท รักสกุลไทย และคณะ. (2561). *การใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizer) เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แฮปปี้เลิร์นนิ่ง.
- วรรัชชฐา อัครชนยวมนต์. (2563). การจัดประสบการณ์เล่นนิทานเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กวัยอนุบาลโรงเรียนบ้านค้อน้อย อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5*, อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชธานี.
- สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ. (2564) *ทบทวนสถานการณ์พัฒนาการเด็กไทย*. เรียกใช้เมื่อ 20 พฤษภาคม 2565 จาก <https://www.nich.anamai.moph.go.th/th/general-of-50/204370>
- อักษร. (2562). *การเล่นนิทาน...สิ่งเล็กๆ แต่ยิ่งใหญ่สำหรับโลกของเด็กๆ*. เรียกใช้เมื่อ 20 พฤษภาคม 2565 จาก <https://www.aksorn.com/storytelling>.
- Davim, M. V., Barbosa, R. M., & Caballero, D. (2016). Reflective analysis of the importance in the act of storytelling in early childhood education. *Journal of Nursing UFPE/Revista de Enfermagem UFPE*, 10(12). 64-71.
- UNICEF. (2021). Early childhood development. Retrieved July 25, 2024, from <https://www.unicef.org/early-childhood-development>.
- Usmonov, A. (2020). Importance of speaking skill and its developing ways. *Archive of Scientific Publications JSPI*, 1(74), 1-5.

ความสัมพันธ์ของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร
ในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี*

RELATIONSHIP BETWEEN PROBLEMS AND SOLUTIONS OF FARMERS
IN CONSTITUENCY 5, SUPHAN BURI PROVINCE

ภานรินทร์ อินสกุล, สมเกียรติ เกียรติเจริญ, รังสรรค์ อินทน์จันทน์

Phanarin Inskul, Somkiat Kiatcharoen, Rungsun Inchan

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ประเทศไทย.

Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

Corresponding Author, E-mail: warissa2023@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี 2) ระดับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี 3) ความสัมพันธ์ของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี และ 4) ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ เกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนหากกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ได้จำนวน 393 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยวิธี Enter ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับแนวทางการแก้ไขปัญหาเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหากับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี มีความสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ เท่ากับ .457 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .556 ($R = .556$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 31.0 มีค่า $R^2 = .310$ และมีค่า

*Received: 13 February 2025; Revised: 7 May 2025; Accepted: 16 May 2025

F = 28.7620 และ 4) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี คือ ควรมีการควบคุมราคาสินค้ากลุ่มปุ๋ยไม่ให้ราคาสูงเกินไป ควรมีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยให้ลดต่ำลงอีก

คำสำคัญ: ปัญหา, เกษตรกร, แนวทาง, จังหวัดสุพรรณบุรี

Abstract

This research article The objectives are to study 1) Problem level of farmers in Constituency 5, Suphan Buri Province 2) Problem solving approach of farmers in Constituency 5, Suphan Buri Province 3) Relationship between problems and problem solving approach of farmers in Constituency 5, Suphan Buri Province and 4) Suggestions for problem solving approach of farmers in Constituency 5, Suphan Buri Province This research is a quantitative research. The population is farmers in Constituency 5, Suphan Buri Province. The sample group was calculated using Yamane's formula, totaling 393 people. A questionnaire was used to collect data. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and linear multiple regression analysis using the Enter method at a statistical significance level of .05.

The results of the research found that 1) The level of farmers' problems in Constituency 5, Suphan Buri Province, is at a high level overall. 2) The level of farmers' problem-solving approaches in Constituency 5, Suphan Buri Province, is at a high level overall. 3) The relationship between problems and farmers' problem-solving approaches in Constituency 5, Suphan Buri Province, is at a low level overall, equal to .457, with statistical significance at the .01 level, with a multiple correlation coefficient of .556 ($R = .556$). All independent variables explain the variation of the dependent variable by 31.0 percent, with an R^2 value of .310, and an F value of 28.7620. and 4) The recommendations for farmers' problem-solving approaches in Constituency 5, Suphan Buri Province, are that the price of fertilizer products should be controlled so that they are not too high, and the interest rate should be adjusted down further.

Keywords: Problems, farmers, solutions, Suphan Buri Province

บทนำ

ภาคการเกษตรของไทย เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ เป็นรากฐานของการสร้างความมั่นคงทางอาหารของประเทศและของโลก ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ อยู่ในภาคการผลิตทางการเกษตร การพัฒนาภาคเกษตรในอนาคต ต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลง จากความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ที่จะส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรของประเทศ รวมถึงกฎกติกา การค้าใหม่ของโลก การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ปัญหาภายในประเทศบางประการ ที่เป็นข้อจำกัดสำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศ แนวโน้มการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมืองและการพัฒนาในระดับ ภูมิภาคต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการเตรียมการเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559) ความสำคัญของการเกษตรที่มีต่อการพัฒนาประเทศ ดังพระบรมราโชวาทว่า “เศรษฐกิจของเราขึ้นอยู่กับการเกษตรมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว รายได้ของประเทศที่ได้มาใช้สร้างความเจริญด้านต่าง ๆ เป็นรายได้จากการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ จึงอาจกล่าวได้ว่าความเจริญของประเทศต้องอาศัยความเจริญของการเกษตรเป็นสำคัญ และงานทุก ๆ ฝ่ายจะดำเนินก้าวหน้าไปได้ก็ เพราะการเกษตรของเราเจริญ...” พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2507 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเกษตรที่มีต่อประเทศ อาชีพเกษตรกรกรรม เป็นอาชีพพื้นฐานของคนไทยมาทุกยุคทุกสมัย ประชากรสองในสามอยู่ในภาคการเกษตร การพัฒนาการเกษตรจึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาประเทศมาตลอด ได้รับความสำคัญเป็นอันดับแรก ๆ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับ (ประพันธ์ ปะกินาหัง, 2562)

ในส่วนของการพัฒนาประเทศไทย ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) จนถึงปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้นำพาให้ประเทศมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังประสบปัญหาที่เป็นผลพวงจากการพัฒนา

หลายประการ อาทิ ปัญหาโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ปัญหาความเหลื่อมล้ำอันเนื่องมาจากปัญหาการกระจายรายได้ (รวยกระจุก จนกระจาย) เกิดความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มรวยที่สุดกับกลุ่มคนจนที่สุด แตกต่างกันถึง 34.9 เท่าในปี พ.ศ.2556 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) การเข้าถึงทรัพยากร กระบวนการยุติธรรม ข้อมูลข่าวสารและบริการของรัฐ ยังมีความเหลื่อมล้ำอยู่มาก สภาพปัญหาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนระดับรากหญ้า เกิดปัญหาความเดือดร้อนจากความทุกข์ยากในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ ความยากจน ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีที่ดินทำกิน ว่างงาน มีหนี้สิน ไม่ได้รับความเป็นธรรม ขาดการสงเคราะห์ดูแล ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหายาเสพติด ปัญหาภัยพิบัติ การเข้าไม่ถึงบริการของรัฐ ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของรัฐและเอกชน เป็นต้น

จากการรวบรวมปัญหาของเกษตรกร ซึ่งมีการพิจารณาในสาขาการใช้นโยบายทางการเกษตร โดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาเป็นกรอบการพิจารณา สามารถกล่าวได้ว่า ภาคการเกษตรกรรมประชากรส่วนใหญ่ยากจน และมีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ เกษตรกรได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีและการพัฒนาไม่เท่ากัน โดยเฉพาะเกษตรกรรายากจน (Resource-poor farmer) ที่มักต้องทำการเกษตรในพื้นที่ที่ไม่มีน้ำ ชลประทานและที่ดินไม่ดีพอ มีความเสี่ยงสูง การใช้เทคโนโลยีเป็นไปได้ยาก และพบว่า สาเหตุของความยากจนเนื่องจากปัญหา คือ การขาดที่ดินทำกิน ขาดกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือมีที่ดินที่มีคุณภาพไม่ดีพอ ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร เนื่องจากภาคเกษตรมีการผลิตลดลง มีภาระหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ การมีความเสี่ยงในการประกอบอาชีพและมีความผันผวนของผลผลิตและตลาด (พลเดช ปิ่นประทีปและวณิ ปิ่นประทีป, 2546)

จากข้อมูลที่กล่าวถึงในเบื้องต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในส่วนของการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนทุกภาคส่วน ในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาใน เช่น กรณีการได้รับแจ้งจากเกษตรกรเกี่ยวกับวัชพืชที่เกิดในแหล่งน้ำธรรมชาติ ทำให้ปริมาณน้ำที่ไหลลงสู่คลองไม่เพียงพอต่อการปลูกข้าว ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ทำให้เกษตรกรประสบกับภาวะปัญหาการขาดทุน ก่อให้เกิดหนี้สินเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของเกษตรกร อาทิ เช่น งานวิจัยของสุภาวดี แหม่มคง และคณะ ศึกษาการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่

เข้าร่วมโครงการด้านการเกษตรในตำบลดินทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก (สุภาวดี แหยมคง และคณะ, 2563) งานวิจัยของภีมมณ มณีธร ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกรท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อต่อยอดสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้วิจัย ว่าเกษตรกรในพื้นที่มีปัญหาและความเดือดร้อนในด้านใดบ้าง และจะมีแนวทางใดในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้กับเกษตรกร เพื่อที่เกษตรกรจะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยตัดสินใจทำการวิจัย ความสัมพันธ์ของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ว่าประชาชนมีปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศในการส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ เกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 21,137 คน (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 393 คน โดยได้จากการคำนวณจากสูตรของ Yamane (Taro Yamane, 1973)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของ Likert 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของ Likert ประกอบด้วย 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัย จากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

3.2 แต่งตั้งผู้ช่วยวิจัยจำนวน 3 คน ในการช่วยเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ไม่เกิดความลำเอียงในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

3.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามและได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด

4.2 ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

4.3 กำหนดเกณฑ์การวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert ดังนี้

5 หมายถึงระดับปัญหา/ระดับแนวทางแก้ไขปัญหา มากที่สุด

4 หมายถึงระดับปัญหา/ระดับแนวทางแก้ไขปัญหา มาก

3 หมายถึงระดับปัญหา/ระดับแนวทางแก้ไขปัญหา ปานกลาง

2 หมายถึงระดับปัญหา/ระดับแนวทางแก้ไขปัญหา น้อย

1 หมายถึงระดับปัญหา/ระดับแนวทางแก้ไขปัญหา น้อยที่สุด

4.4 การวิเคราะห์ระดับปัญหา/ระดับแนวทางแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการ เลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมและเป็นรายด้าน แล้วนำมาเทียบตามเกณฑ์ 5 ระดับ ดังนี้

4.21 – 5.00 หมายถึงระดับปัญหา/ระดับแนวทางแก้ไขปัญหา มากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึงระดับปัญหา/ระดับแนวทางแก้ไขปัญหา มาก

2.61 – 3.40 หมายถึงระดับปัญหา/ระดับแนวทางแก้ไขปัญหา

1.81 – 2.60 หมายถึงระดับปัญหา/ระดับแนวทางแก้ไขปัญหา น้อย

1.00 – 1.80 หมายถึงระดับปัญหา/ระดับแนวทางแก้ไขปัญหา น้อยที่สุด

4.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ของปัญหากับแนวทางการแก้ไข ปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้สถิติการหาความสัมพันธ์ด้วยค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) โดย เกณฑ์การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้า ใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย (Walton, R. E, 1973)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ระดับปัญหา/ระดับแนวทางแก้ไขปัญหา สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 การวิเคราะห์ทดสอบความสัมพันธ์ของปัญหากับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยใช้สถิติสัมประสิทธิ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยวิธี Enter อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ระดับปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกปัญหา เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง รองลงมา คือ ปัญหาเสถียรภาพด้านราคา ปัญหาความยากจนและหนี้สินครัวเรือน ปัญหาความสมดุลในภาคเกษตร ปัญหาความสามารถทางการแข่งขัน และปัญหาผลการผลิตตกต่ำตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ปัญหาเสถียรภาพด้านราคา	3.85	0.73	มาก
2. ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง	4.03	0.62	มาก
3. ปัญหาความสามารถทางการแข่งขัน	3.75	0.73	มาก
4. ปัญหาผลการผลิตตกต่ำ	3.59	0.80	มาก
5. ปัญหาความสมดุลในภาคเกษตร	3.78	0.72	มาก
6. ปัญหาความยากจนและหนี้สินครัวเรือน	3.80	0.71	มาก
รวม	3.80	0.62	มาก

2. ระดับแนวทางการแก้ไขปัญหาเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย

คือ ด้านการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการเกษตร และด้านการสนับสนุนจากรัฐ ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับแนวทางการแก้ไขปัญหาเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

แนวทางการแก้ไขปัญหาเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร	3.72	0.64	มาก
2. ด้านการส่งเสริมการเกษตร	3.71	0.67	มาก
3. ด้านการสนับสนุนจากรัฐ	3.70	0.68	มาก
รวม	3.71	0.61	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ของปัญหา กับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัญหาของเกษตรกรมีค่าสหสัมพันธ์กับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ เท่ากับ .457 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พิจารณาความสัมพันธ์เป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร มากที่สุด มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ เท่ากับ .503 รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการเกษตร มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ เท่ากับ .383 และด้านการสนับสนุนจากรัฐ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .370 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .556 ($R = .556$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 31.0 มีค่า $R^2 = .310$ และมีค่า $F = 28.7620$ ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระส่งผลต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี

4. ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี คือ ควรมีการควบคุมราคาสินค้ากลุ่มปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรไม่ให้ราคาสูงเหมือนปัจจุบัน ควรมีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยให้ลดต่ำลงอีกสำหรับเกษตรกร ควรมีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับระบบน้ำสำหรับการทำเกษตร เพิ่มปริมาณน้ำในหน้าแล้ง ป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝน ควรมีการจัดหาแหล่งเงินทุนของภาครัฐสำหรับเกษตรกร

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร เขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ศักยภาพของปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาหลักด้านต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตไม่มั่นคง ความยากจนและหนี้สินครัวเรือน ความไม่สมดุลในภาคเกษตร ขีดความสามารถทางการแข่งขันต่ำ และผลผลิตตกต่ำ โดยปัญหาสูงสุดคือราคาปุ๋ยและสารเคมีแพง ขาดอำนาจต่อรอง ราคาผลผลิตถูกผูกขาดโดยคนกลาง ทำให้ราคารับซื้อไม่สอดคล้องกับต้นทุน ประกอบกับปัญหาการจัดการน้ำ ทั้งระบบชลประทานและคลองส่งน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดของเลิศภูมิ จันทรเพ็ญกุล ที่ชี้ว่า ภาคเกษตรไทยต้องปฏิรูปเพื่อแก้ปัญหาต้นทุนสูง เสถียรภาพด้านราคา ขีดความสามารถแข่งขันต่ำ ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ขาดระบบชลประทาน ดินเสื่อมโทรม และการใช้พันธุ์พืชหรือปุ๋ยที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้ ผลการสำมะโนการเกษตรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2566 ยืนยันว่า เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีประสบปัญหาราคาปุ๋ย ยาฆ่าแมลง น้ำมันเชื้อเพลิงสูง ฝนแล้ง/ขาดแหล่งน้ำ ราคาผลผลิตตกต่ำ ผลผลิตล้นตลาด ผลผลิตน้อย และภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม โคลนถล่ม พายุ ทำให้ระดับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน (เลิศภูมิ จันทรเพ็ญกุล, 2560)

ผลการวิจัยที่พบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพัตรา คณานิตย์ และคณะ ศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อการได้รับการพัฒนาการเกษตรจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรประสบปัญหาทางการเกษตรคือ ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ปัญหาโรคและแมลง (สุพัตรา คณานิตย์ และคณะ, 2560)

2. ระดับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องตามกระบวนการแก้ปัญหา ทั้งด้านการพัฒนาศักยภาพ การส่งเสริมการเกษตร และการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการผลผลิต การวางแผนและปฏิบัติตามแผนการเงินเพื่อลดต้นทุน การจัดหาปัจจัยการผลิตที่จำเป็น การถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรโดยวิทยากรจากหน่วยงานรัฐ รวมถึงการสนับสนุนและช่วยเหลือทางการเงิน การให้ความรู้ และการส่งเสริมอาชีพหลังฤดูกาลเก็บ

เกี่ยว ทำให้เกษตรกรรับรู้ถึงการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของประพันธ์ ปะกีน่าหัง ที่เสนอให้พัฒนาเกษตรกรในด้านการตลาด การเงิน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พร้อมส่งเสริมการประกอบกิจกรรมในทุกด้าน (ประพันธ์ ปะกีน่าหัง, 2562) และสอดคล้องกับเลิศภูมิ จันทรเพ็ญกุล ที่ชี้ให้เห็นปัญหาหนี้สินทั้งเฉพาะหน้าและระยะยาว รักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร ลดต้นทุนการผลิต แก้ปัญหาผลผลิตต่อไร่ต่ำ จัดทำแผนเพิ่มขีดความสามารถแข่งขัน ปฏิรูปโครงสร้างภาคเกษตร และกำหนดนโยบายที่ชัดเจนต่อเนื่องพร้อมดัชนีชี้วัด เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและหนี้สินครัวเรือนภาคเกษตร จึงทำให้ระดับแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อยู่ในระดับมาก (เลิศภูมิ จันทรเพ็ญกุล, 2560)

ผลการวิจัยที่พบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของประพันธ์ ปะกีน่าหัง ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐ ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ประพันธ์ ปะกีน่าหัง, 2562)

3. ความสัมพันธ์ของปัญหากับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของเกษตรกรมีค่าสหสัมพันธ์กับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร โดยรวมมีความสัมพันธ์กับโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ เท่ากับ .457 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .556 ($R = .556$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 31.0 มีค่า $R^2 = .310$ และมีค่า $F = 28.7620$ ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระส่งผลต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเกษตรกรในพื้นที่เขตการเลือกตั้งที่ 5 ต่างประสบปัญหาในลักษณะเดียวกัน และต่างได้รับการแก้ไขปัญหาด้วยแนวทางการแก้ไขปัญหาเดียวกัน จึงทำให้ปัญหาของเกษตรกรที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ตามลักษณะของปัญหาที่พบ กล่าวคือ ปัญหาความยากจนและหนี้สินครัวเรือน ปัญหาการผลิตตกต่ำ ปัญหาความสมดุลในภาคเกษตร ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ปัญหาเสถียรภาพด้านราคา และปัญหาความสามารถทางการแข่งขัน จึงทำให้เกษตรกรมองว่าปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับปัญหาความยากจนและหนี้สินครัวเรือน มากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของประพันธ์ ปะกีน่าหัง ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรไว้ กล่าวคือ การพัฒนาศักยภาพเกษตรกร คือ เกษตรกร

ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ด้านการตลาด ด้านการเงิน และด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การส่งเสริมการเกษตร คือ การประกอบกิจกรรมของเกษตรกรต้องได้รับการส่งเสริมการเกษตรในด้านต่าง ๆ (ประพันธ์ ปะภินาหง, 2562)

ผลการวิจัยที่พบ สอดคล้องกับงานวิจัยของรุสลีนา เบ็ญอับดุลลอฮ์ ศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดการสัญจรอัจฉริยะ (Smart mobility) กรณีศึกษาโครงการแก้มลิงตามแนวพระราชดำริ เขตบึงกุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การจะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสวนสาธารณะชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน ที่พร้อมเปิดและส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปใช้บริการ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาเส้นทางการสัญจร หรือคำนึงถึงการเชื่อมต่อสู่การขนส่งมวลชนรวม และทำการพัฒนาจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรในพื้นที่ศึกษา ให้สามารถเชื่อมต่อกับโครงข่ายการสัญจรได้ทุกระบบอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการใช้บริการภายในสวนสาธารณะ (รุสลีนา เบ็ญอับดุลลอฮ์, 2564)

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ระดับแนวทางการแก้ไขปัญหาเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ของปัญหากับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัญหาของเกษตรกรมีค่าสหสัมพันธ์กับแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ เท่ากับ .457 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .556 ($R = .556$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 31.0 มีค่า $R^2 = .310$ และมีค่า $F = 28.7620$ ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระส่งผลต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากงานวิจัยในครั้งนี้พบว่า ความสัมพันธ์ของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในเขตการเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

1.1 หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิตสูง โดยเฉพาะปัญหาปุ๋ยและสารเคมีมีราคาแพง เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิตของเกษตรกร

1.2 หน่วยงานภาครัฐควรมีมาตรการในการรักษาเสถียรภาพด้านราคาของสินค้าทางการเกษตรให้มีราคาที่แน่นอน

1.3 หน่วยงานภาครัฐควรมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาความยากจนและหนี้สินครัวเรือนแก่ครอบครัวเกษตรกร ทั้งในส่วนของต้นทุนการผลิต ราคาผลผลิตตกต่ำ ดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราต่ำ

1.4 หน่วยงานภาครัฐควรมีการส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเกษตรกรเกี่ยวกับการเกษตร

1.5 หน่วยงานภาครัฐควรมีส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์เพื่อสร้างช่องทางการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 หน่วยงานภาครัฐควรมีส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์เพื่อสร้างช่องทางการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร

2.2 ควรทำการวิจัยปัญหาและความเดือดร้อนของเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง โดยเปรียบเทียบระดับปัญหาของเกษตรกร เพื่อนำมาซึ่งการกำหนดนโยบายในการแก้ปัญหาของเกษตรกรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559). *แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ประพันธ์ ปะกิ้นาหัง. (2562). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ตำบลท่าพระ อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น. ใน การศึกษาอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*

- พลเดช ปิ่นประทีปและวณิ ปิ่นประทีป. (2546). *ปฏิรูปกฎหมาย แก้ความยากจน*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- รุสลีนา เบ็ญอับดุลลอฮ. (2564). แนวทางการพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดการสัญจรอัจฉริยะ (Smart mobility) กรณีศึกษา โครงการแก้มลิงตามแนวพระราชดำริเขตบึงกุ่ม. ใน *วิทยาศาสตร์บัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)*. มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง.
- เลิศภูมิ จันทร์เพ็ญกุล. (2560). *การส่งเสริมการเกษตร*. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี. (2566). *ทะเบียนเกษตรกร*. สุพรรณบุรี : สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*.
- สุพัฒตรา คณานิตย์ และคณะ. (2560). ความต้องการของเกษตรกรต่อการได้รับการพัฒนาการเกษตรจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารแก่นเกษตร* 45, ฉบับพิเศษ (1), 1515-1521.
- สุภาวดี แหยมคง และคณะ. (2563). การศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการด้านการเกษตรในตำบลดินทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารแก่นเกษตร* 48, ฉบับพิเศษ (1), 827-836.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An introduction analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row international.
- Walton, R. E. (1973). *Quality of working life: What is it? Slone Management Review*. 15.

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชน
ในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม*

FACTORS AFFECTING THE PERCEPTION OF HEALTH INSURANCE RIGHTS
OF PEOPLE IN BO PLAP SUBDISTRICT, MUEANG NAKHON PATHOM
DISTRICT, NAKHON PATHOM PROVINCE

ธรินญาตา เหลลาพรม, รังสรรค์ อินทร์จันทร์, วชรินทร์ สุทธิชัย

Tarinyada Laoprom, Rungsun Inchan, Watcharin sutthisai

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ประเทศไทย

Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: thanapornmsu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพ 2) ระดับการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพ และ 4) ข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนในตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีการของ Yamane ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน ทำการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยวิธี Enter ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ระดับการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพ โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ .830 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .837 อธิบายการผัน

* Received: 13 February 2025; Revised: 7 May 2025; Accepted: 16 May 2025

แปรของตัวแปรได้เท่ากับร้อยละ 70.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิการรักษาพยาบาล ควรให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่มีการขยายเพิ่มเติม โดยเฉพาะสิทธิการรักษาโรคร้ายแรง หรือโรคที่มีค่าใช้จ่ายสูง

คำสำคัญ: การรับรู้, สิทธิ, การรักษาพยาบาล, หลักประกันสุขภาพ

Abstract

This research objectives were to 1) Factors affecting the perception of health insurance rights 2) Level of awareness of health insurance rights 3) Factors affecting the perception of health insurance rights and 4) Recommendations on the perception of health insurance rights of people in Bo Plap Subdistrict, Mueang Nakhon Pathom District, Nakhon Pathom Province This research is a quantitative research. The population includes household heads or representatives of household heads in Bo Plap Subdistrict, Mueang Nakhon Pathom District, Nakhon Pathom Province. The sample size was calculated using Yamane's method. The sample size was 370 people. Simple random sampling was used. A questionnaire was used as the research tool. Statistics, mean, standard deviation, and linear multiple regression analysis were used by Enter at a statistical significance level of .05 to analyze the data.

The research findings revealed that: 1) The overall level of factors influencing the awareness of health insurance rights was at a moderate level. 2) The overall level of awareness of health insurance rights was also at a moderate level. 3) The factors influencing the awareness of health insurance rights had a high correlation, with a value of .830, which was statistically significant at the .01 level. The multiple correlation coefficient was .837, explaining 70.1% of the variance, also statistically significant at the .01 level. 4) Recommendations for improving public awareness of health insurance rights in Bo Phlap Subdistrict, Mueang Nakhon Pathom District, Nakhon Pathom Province

include organizing training sessions to educate the public about their rights to medical care and providing information on newly extended benefits, particularly the right to treatment for critical or high-cost illnesses.

Keywords: Awareness, rights, medical, treatment, health insurance

บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย กำหนดรับรองสิทธิของประชาชนด้านสุขภาพอย่างชัดเจนว่า จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติ มาตรา 27 วรรคสาม บัญญัติว่า การเลือกปฏิบัติไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางร่างกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ มาตรา 47 วรรคหนึ่ง บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการตามเจตนารมณ์ของกฎหมายให้เป็นรูปธรรม เมื่อรัฐธรรมนูญมาตรา 55 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุข เป็นการทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง การเข้าถึงบริการสาธารณสุขเพื่อได้รับประโยชน์ และเพิ่มเติม บทบัญญัติใหม่ครอบคลุมสิทธิของสตรีมีครรภ์ มาตรา 48 วรรคแรก บัญญัติสิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอด ย่อมได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศ อย่างน้อยในด้านของระบบหลักประกันสุขภาพ ตามบทบัญญัติ มาตรา 258 ข.(4) ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริการจัดการ และการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ได้กล่าวถึงรับรองสิทธิของประชาชนด้านสุขภาพอย่างชัดเจน ทำให้ประเทศไทยมีแนวคิดเกี่ยวกับหลักประกันสุขภาพ มีวัตถุประสงค์ที่รัฐจะให้บริการแก่ประชาชนและอนามัย เพราะหากประชาชนในประเทศมีโรคร้ายไข้เจ็บน้อย เนื่องจากมีรูปแบบการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพที่ทั่วถึง ย่อมส่งผลต้องงบประมาณรายจ่ายสำหรับการรักษาพยาบาลน้อยลงไปด้วย และยังทำให้ประชาชนในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากมีสุขภาพดี รัฐจึงกำหนดรูปแบบการประกันสุขภาพให้เป็นแนวทางสายกลาง กล่าวคือ ให้มีทั้งระบบรัฐจัดสวัสดิการ

ที่ประชาชนไม่มีส่วนในการร่วมจ่ายค่ารักษาพยาบาล อย่างเช่นปัจจุบัน รัฐสวัสดิการด้านสุขภาพของ ไทยมี 3 รูปแบบคือ รูปแบบของสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ เป็นสวัสดิการที่รัฐให้กับกลุ่ม ข้าราชการและครอบครัว รูปแบบสวัสดิการของหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ที่รัฐให้แก่ประชาชน ซึ่งไม่ใช่ข้าราชการหรือไม่ได้ทำงานในภาคเอกชน และรูปแบบสวัสดิการสังคมของประกันสังคมที่รัฐ ให้แก่ประชาชนผู้ทำงานในภาคเอกชน (จิตาภา พรยิ่ง, 2560)

รูปแบบรัฐสวัสดิการด้านสุขภาพของไทยทั้ง 3 รูปแบบ ที่ให้สิทธิ ให้ความคุ้มครองสิทธิตาม หลักประกันสุขภาพของประชาชนแต่ละคน ซึ่งเป็นระบบหลักประกันสุขภาพของประเทศไทยที่ได้รับการ คุ้มครองตามกฎหมาย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสวัสดิการของรัฐด้านสุขภาพการ รักษาพยาบาล เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมให้ได้มากที่สุด และรัฐถือปฏิบัติมาตลอดเพื่อสร้างความ เท่าเทียมกันให้มากขึ้นในสังคม โดยการไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งระบบสิทธิตามหลักประกันสุขภาพทั้ง 3 รูปแบบ มีการเชื่อมโยงกันตลอดเวลา โดยใช้เลขบัตรประชาชนเป็นเลขอ้างอิงในการตรวจสอบสิทธิแต่ละระบบ และป้องกันปัญหาการใช้สิทธิซ้ำซ้อน จากผลการสำรวจ พบว่า ประชาชนได้รับสวัสดิการค่า รักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (จากร้อยละ 98.3 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 99.5 ในปี 2566) โดย ได้รับการคุ้มครองทางการเงินจากภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น จากการเข้ารับบริการขั้นพื้นฐานภายใต้ระบบ หลักประกันสุขภาพของรัฐ 3 ระบบหลัก นั่นคือ หลักประกันสุขภาพแห่งชาติร้อยละ 74.2 ประกันสังคม ร้อยละ 18.4 และสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการร้อยละ 6.8 ตามลำดับ ซึ่งแต่ละระบบสวัสดิการมี ขอบเขตของสิทธิประโยชน์แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังมีทางเลือกจากการซื้อประกันสุขภาพกับ บริษัทเอกชน ร้อยละ 6.4 สวัสดิการโดยนายจ้าง ร้อยละ 1.9 และจากแหล่งอื่น ๆ ร้อยละ 1.1 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566)

จากผลการสำรวจดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่าประชาชนได้รับสิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล เพิ่มขึ้น โดยได้รับการคุ้มครองทางการเงินจากภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น จากการเข้ารับบริการขั้น พื้นฐานภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพของรัฐ 3 ระบบหลัก ซึ่งแต่ละระบบสวัสดิการมีขอบเขตของ สิทธิประโยชน์แตกต่างกัน และจากการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลตามสิทธิ หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ภายในเขตเทศบาลตำบลบ่อพลับ ซึ่งมีสถานพยาบาลให้บริการด้าน สาธารณสุข จำนวน 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ่อพลับ และโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพบ้านอ้อยอืด แต่ปรากฏว่ายังไม่พบผลการศึกษาในรูปแบบของรายงานทางวิชาการ หรือ รายงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของตนเอง ว่ามีสิทธิใดบ้างที่พึงจะได้รับ

และดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การเข้ารับบริการสาธารณสุขและการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชน เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ทำให้ประชาชนได้รับการดูแล รักษา การคุ้มครองตามสิทธิขั้นพื้นฐานของแต่ละบุคคลได้ และเพื่อนำสารสนเทศที่เกิดจากการวิจัยในครั้งนี้ มาประกอบการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบสัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีดำเนินการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนในตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 4,785 คน (เทศบาลตำบลบ่อพลับ, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนในตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 370 คน โดยได้จากการคำนวณจากสูตรของ Yamane (Taro Yamane, 1973)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขต ตำบลบ่อพลับ อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ใช้เครื่องมือในการวิจัยที่มีลักษณะ ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของประชากร

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของ Likert จำนวน 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของ Likert จำนวน 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขต ตำบลบ่อพลับ อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือรับรอง จากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้นำชุมชน คือ กำนัน ตำบลบ่อพลับ อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

3.2 แต่งตั้งผู้ช่วยผู้วิจัยเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขต ตำบลบ่อพลับ อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ตรวจสอบรายละเอียดของเครื่องมือในการวิจัย ว่า มีความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม

4.2 ลงหมายเลขกำกับแบบสอบถาม

4.3 กำหนดเกณฑ์การวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

4.5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ของ Walter (Walter Williams, 1971)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีขั้นตอนดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ระดับระดับปัจจัย/ระดับการรับรู้สัทธิ โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ โดยวิธี Enter ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

5.3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และพรรณนาความ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ ปัจจัยเป้าหมายหรือสิ่งที่รับรู้ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน คือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยสถานการณ์ ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ปัจจัยเป้าหมายหรือสิ่งที่รับรู้	3.45	0.38	มาก
2. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล	3.34	0.39	ปานกลาง

3. ปัจจัยสถานการณ์	3.33	0.37	ปานกลาง
รวม	3.37	0.33	ปานกลาง

2. ระดับการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการรักษาพยาบาล และด้านการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านข้อมูลส่วนบุคคล รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชน ในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการรักษาพยาบาล	3.42	0.37	มาก
2. ด้านการเข้าถึงบริการสาธารณสุข	3.42	0.47	มาก
3. ด้านข้อมูลส่วนบุคคล	3.31	0.34	ปานกลาง
รวม	3.38	0.35	ปานกลาง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ .830 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านข้อมูลส่วนบุคคล มากที่สุด มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ .799 รองลงมาคือ ด้านการรักษาพยาบาล มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ .751 และด้านการเข้าถึงบริการสาธารณสุข มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ .712 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .837 ($R = .837$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 70.1 มีค่า $R^2 = .701$ และมีค่า $F = 286.666$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระมีต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

4. ข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีดังนี้ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิการ

รักษาพยาบาลของตนเองและบุคคลในครอบครัว ควรให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่มีการขยายเพิ่มเติม โดยเฉพาะสิทธิการรักษาโรคร้ายแรง หรือโรคที่มีค่าใช้จ่ายสูง ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการที่ถูกต้องและชัดเจน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการการรักษาพยาบาลตามสิทธิของตน ควรให้บริการทางการแพทย์แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมโดยไม่แบ่งแยกสิทธิการรักษา และควรปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อพลับนั้น มีเป้าหมายหรือสิ่งที่รับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของตนเอง ตามที่มีการให้ข้อมูลที่นำเสนอใจอย่างทั่วถึง มีการได้รับการอย่างเสมอภาค เท่าเทียม มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลกับบุคคลที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน มีการติดตามข้อมูลเพิ่มเติมหรือเมื่อมีข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสิทธิตามหลักประกันสุขภาพของตนเอง โดยมีปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีส่วนต่อการรับรู้ นั่นคือ ความสมบูรณ์ของสุขภาพร่างกาย ความสัมพันธ์ในสังคม ชุมชน หมู่บ้าน และกลุ่มของตัวประชาชน ตลอดจนปัจจัยสถานการณ์ที่เป็นความกดดันภายใต้ภาวะวิกฤติหรือภายใต้เงื่อนไขของระยะเวลา จึงทำให้ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของสุพานี สฤกษ์วานิช กล่าวคือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) เป้าหมาย หรือสิ่งที่รับรู้ (target) พบว่า คุณลักษณะของเป้าหมายบางอย่างเรียกร้องความสนใจ และการรับรู้ได้ดี เช่น ขนาดที่ใหญ่จะเรียกร้องความสนใจได้ดีกว่าขนาดเล็ก ความเข้มข้นความตรงกันข้าม การเคลื่อนไหว ความแปลกใหม่ และความคุ้นเคย 2) ตัวผู้รับรู้ (perceivers) พบว่า นอกเหนือจากตัวเป้าหมายที่จะเรียกร้องความสนใจ หรือการรับรู้ได้แล้ว คุณลักษณะบางอย่างของตัวผู้รับรู้ก็จะมีผลต่อการรับรู้ เช่น บุคลิกภาพ ถ้ามีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ก็จะไม่ค่อยสนใจรับรู้โลกภายนอก แต่ถ้าเป็นคนชอบเข้าสังคมก็จะสนใจรับรู้โลกภายนอกได้มาก ประสบการณ์ถ้ามีประสบการณ์ในเรื่องนั้นมาก่อน ก็จะ

ทำให้มีความสนใจมีการรับรู้ได้ดีกว่า แรงจูงใจ ถ้าผู้รับรู้อาจมีแรงจูงใจที่จะรับรู้รับทราบก็จะทำให้รับรู้ได้มาก และความสนใจของผู้รับรู้ ถ้าผู้รับรู้อาจมีความสนใจในเป้าหมายนั้น ๆ การรับรู้ก็จะเกิดขึ้นได้ง่าย และ 3) สถานการณ์ (situations) พบว่า ปัจจัยสถานการณ์ก็จะมีผลต่อการรับรู้ได้ เช่น สถานการณ์ที่ได้มีการพบเจอในครั้งแรก แล้วเกิดความประทับใจที่ดี (first impression) หรือไม่ประทับใจ (ความรู้สึกเชิงลบ) ก็ตาม จะส่งผลต่อการรับรู้ในครั้งแรก และครั้งต่อไป, ความกดดัน (stress) ข้อมูลมักจะถูกบิดเบือน หรือถูกละเลย เมื่อบุคคลผู้นั้นอยู่ภายใต้ภาวะความกดดัน ซึ่งความกดดันอาจเกิดจากใกล้ถึงกำหนดเวลา (deadlines) หรือภายใต้ภาวะวิกฤต (crisis) หรือภายใต้ความกดดันของเวลา, จังหวะเวลา (timing) จังหวะเวลาการรับรู้ก็มีผลต่อการรับรู้เช่นกัน ถ้าเราได้รับข้อมูลข่าวสารในช่วยเวลาปกติที่เราคุ้นเคย กับช่วงยามวิกาล ผลการรับรู้จะแตกต่างกัน และสภาพที่ผิดปกติของงาน เช่น สถานที่ปฏิบัติงาน เปลี่ยนไปจากเดิม กลุ่มคนที่เปลี่ยนไปจากเดิม เวลาที่เปลี่ยนไปจากเดิม จึงทำให้เกิดการตระหนัก และการรับรู้ได้มากขึ้น (สุพานี สฤกษ์วานิช, 2552) เช่นเดียวกันกับแนวคิดของกันยา สุวรรณแสง ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการรับรู้ไว้ว่า สิ่งเร้าอย่างเดียวกันอาจจะทำให้คนสองคนสามารถรับรู้ต่างกันได้ การที่มนุษย์สามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างและจะรับได้ดีมาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ เช่น ประสบการณ์ วัฒนธรรม การศึกษา ดังนั้น การที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่งนั้น จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้มี 2 ประเภท คือ อิทธิพลที่มาจากภายนอก ได้แก่ ความเข้มและขนาดของสิ่งเร้า (Intensively and Size) การกระทำซ้ำ ๆ (Repetition) สิ่งที่ตรงกันข้าม (Contrast) การเคลื่อนไหว (Movement) และอิทธิพลที่มาจากภายใน ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) การคาดหวัง (Expectancy) ความสนใจ อารมณ์ ความคิดและจินตนาการ ความรู้สึกต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ประการแรกลักษณะของผู้รับรู้กับประการที่สอง ลักษณะของสิ่งเร้า (กันยา สุวรรณแสง, 2552)

2. ระดับการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมือง นครปฐม จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อพลับ มีการรับรู้สัทธิตามหลักประกันสุขภาพของตนเองในด้านการรักษาพยาบาล ว่ามีสิทธิพื้นฐานที่จะได้รับบริการด้านสุขภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ สิทธิในการได้รับทราบข้อมูลที่เป็นจริงและเพียงพอเกี่ยวกับการเจ็บป่วย การตรวจ

การรักษา รวมถึงผลดีและผลเสียจากการตรวจ การรักษา การป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐอย่างเหมาะสม ในด้านด้านการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ประชาชนรับรู้ได้ว่า ได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน ได้รับบริการตามกระบวนการรักษาตามสิทธิการรักษาพยาบาล และด้านข้อมูลส่วนบุคคล ประชาชนต้องได้รับสิทธิจะได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง จากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพโดยเคร่งครัด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ป่วยหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย รวมถึงสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลอย่างครบถ้วนในการตัดสินใจเข้าร่วม หรือถอนตัวจากการเป็นผู้ถูกทดลองในการทำวิจัยของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นตามสิทธิของประชาชนที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ระบุการคุ้มครองสิทธิความเสมอภาค ไว้ในหมวด 1 บททั่วไป มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเหมือนกัน หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 25 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย กำหนดรับรองสิทธิของประชาชนด้านสุขภาพอย่างชัดเจนว่าจะไม่ถูกเลือกปฏิบัติมาตรา 27 วรรคสาม บัญญัติว่า การเลือกปฏิบัติไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางร่างกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอันใด จะกระทำมิได้ มาตรา 47 วรรคหนึ่ง บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการสาธารณสุขของรัฐ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 55 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการตามเจตนารมณ์ของกฎหมายให้เป็นรูปธรรม และเพิ่มเติมบทบัญญัติใหม่ครอบคลุมสิทธิของสตรีมีครรภ์ มาตรา 48 วรรคแรก บัญญัติ สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอด ย่อมได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านของระบบหลักประกันสุขภาพ ตามบทบัญญัติมาตรา 258 ข.(4) ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการ และการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) และสิทธิการคุ้มครองส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

3. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตาม

หลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ .830 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .837 ($R = .837$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 70.1 มีค่า $R^2 = .701$ และมีค่า $F = 286.666$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระมีต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อพลับ มีการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิด้านสุขภาพตามหลักประกันสุขภาพของตนเอง ตามสิทธิส่วนบุคคลของตนเอง จากการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญหรือประเด็นสำคัญ ๆ ของข้อมูลที่เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ว่ามีการแก้ไข เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงข้อมูลของสิทธิตามหลักประกันสุขภาพหรือไม่ มีสถานการณ์เปลี่ยนแปลงข้อมูลอย่างไร โดยการรับรู้ข้อมูลด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการรักษาพยาบาล ด้านการเข้าถึงบริการสาธารณสุข รวมถึงด้านข้อมูลส่วนบุคคล ที่ประชาชนได้รับตาม สิทธิพื้นฐานที่จะได้รับบริการด้านสุขภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของนรินทร์ ระวีงภัย ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ในสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กรณีศึกษาประชาชน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า อายุ สถานะภาพ อาชีพและรายได้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ในสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกับปัจจัยด้านสุขภาพ ผลการศึกษาพบว่า โรคประจำตัวและสิทธิอื่น ๆ นอกเหนือจากสิทธิหลักประกันสุขภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ในสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนความถี่ของการเจ็บป่วยไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (นรินทร์ ระวีงภัย, 2563)

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ระดับการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .837 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระมีต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากงานวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า ข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของประชาชนในเขตตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม คือ

- 1.1 ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิการรักษาพยาบาลของตนเอง และบุคคลในครอบครัว
- 1.2 ควรให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่มีการขยายเพิ่มเติม โดยเฉพาะสิทธิการรักษาโรค ร้ายแรง หรือโรคที่มีค่าใช้จ่ายสูง
- 1.3 ควรมีการให้ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับการให้บริการ การเปลี่ยนแปลงข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิหลักประกันสุขภาพแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง
- 1.4 ควรมีการประชาสัมพันธ์ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิด้านข้อมูลส่วนบุคคลแก่ประชาชน
- 1.5 ควรมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิหลักประกันสุขภาพตามสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลอย่างเพียงพอ และเข้าใจชัดเจนจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบถึงสิทธิประโยชน์ และผลประโยชน์ที่ได้รับจากหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ากับสิทธิประกันสังคม เพื่อให้เกิดการบริการที่ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 2.2 ควรทำวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบการเข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุขตามสิทธิหลักประกันสุขภาพของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กันยา สุวรรณแสง. (2552). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: บำรุงสาสน์.
- จิตาภา พรยิ่ง. (2560). การพัฒนานโยบายเพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพของประเทศไทย. ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ดุสิตบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เทศบาลตำบลบ่อพลับ. (2566). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566-2570)*. นครปฐม: เทศบาลตำบลบ่อพลับ.
- นรินทร์ ระวังภัย. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ในสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กรณีศึกษาประชาชนอำเภอแกลง จังหวัดระยอง. ใน *การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 69 หน้า 52-95 (27 พฤษภาคม 2562).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1-90 (6 เมษายน 2560).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สุพานี สฤกษ์วานิช. (2552). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่: แนวคิดและทฤษฎี*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Taro Yamane. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. 3rded. New York: Harper and Row.
- Walter Williams. (1971). *Social Policy Research and Analysis: The Experience in the Federal Social Agencies*. New York: American Elsevier Publishing Co.

ปัญหาในการจัดการของตกค้างจากการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ

ทางระบบราง ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560*

PROBLEMS IN MANAGING UN-CLEARANCE GOODS FROM INTERNATIONAL RAIL FREIGHT ACCORDING TO THE CUSTOMS ACT, B.E. 2560

ฐิติพงษ์ ฌานอภิรักษ์

Thitipong Chanaphirak

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย, ประเทศไทย

Khon Kaen University, Nong Khai Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: thitipongchanaphirak@kkumail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการของตกค้างจากการขนส่งสินค้าทางรางในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายศุลกากรในการปฏิบัติเกี่ยวกับของตกค้างของต่างประเทศ 3) เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการของตกค้างจากการขนส่งสินค้าทางรางในประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงศึกษาเอกสาร มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยการศึกษา ค้นคว้าจากตำรา หนังสือ บทความ งานการศึกษาอิสระ ระเบียบ ประกาศคำสั่งที่เกี่ยวข้องและคำพิพากษาของศาลทั้งของไทยและต่างประเทศและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในอินเทอร์เน็ตแล้วนำมาศึกษาการศึกษาอิสระทางกฎหมายในเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบและหาข้อสรุป

ผลการศึกษาพบว่า การเกิด “ของตกค้าง” จากการขนส่งสินค้าทางระบบราง เกิดจากหลายปัจจัย ได้แก่ ความยุ่งยากและซับซ้อนของกระบวนการศุลกากร ความไม่ชัดเจนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปัญหาด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการขาดการประสานงานและข้อตกลงที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของตกค้าง ที่เกิดขึ้นในระหว่างการขนส่งสินค้าข้ามพรมแดน โดยสาเหตุดังกล่าว เกิดจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ยังขาดความชัดเจน โดยไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การเป็นของตกค้างทางรางไว้โดยเฉพาะ ทั้งในด้านการจัดการของตกค้าง รวมถึงการตีความข้อกฎหมายที่แตกต่างกัน ในระดับระหว่างประเทศ ส่งผลให้เกิด

*Received: 18 March 2025 ; Revised: 2 May 2025 ; Accepted: 16 May 2025

ความล่าช้าและค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ในการดำเนินการทางศุลกากร การศึกษานี้ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกฎหมายศุลกากรให้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับสถานการณ์จริง รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของตักค้างจากการขนส่งสินค้าทางระบบราง

คำสำคัญ: ของตักค้าง, การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ, การขนส่งทางราง, พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

Abstract

This research article aims to 1. Study the issues related to the management of abandoned goods resulting from rail freight transport in Thailand. 2. Examine the customs legal measures and practices regarding abandoned goods in foreign countries. 3. Analyze potential solutions to improve the management of abandoned goods from rail freight transport in Thailand. This research is a documentary study. The methodology involves collecting data from textbooks, academic books, articles, independent studies, relevant regulations, official announcements, court judgments both from Thailand and abroad, as well as related documents available on the internet. These materials are then examined using descriptive and analytical legal research methods in order to compare and draw conclusions.

The study found that the occurrence of “abandoned goods” in rail freight transport is caused by several factors, including the complexity and intricacy of customs procedures, ambiguity in relevant laws, and issues related to cooperation between domestic and international agencies. In particular, the lack of effective coordination and agreements to address abandoned goods in cross-border rail transport has become a major challenge. These issues stem from the lack of clarity in the enforcement of the Customs Act B.E. 2560 (2017), which does not specifically define criteria for abandoned goods in the rail transport context. Additionally, there is a lack of clear guidance on the management of such goods, and inconsistent interpretations of legal provisions at the

international level, leading to delays and increased costs in customs operations. This study proposes recommendations to improve the clarity of customs law, aligning it with practical realities, and to develop more effective international cooperation mechanisms to prevent and resolve issues related to abandoned goods in rail transport.

Keywords: Abandoned goods, International freight transport, Rail transport, Customs Act B.E. 2560

บทนำ

การขนส่งผ่านทางระบบรางเคยเป็นโครงข่ายหลักในการขนส่งสินค้าในประเทศไทย แต่ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา การขนส่งทางถนนมีการเติบโตอย่างรวดเร็วและมีบทบาทสำคัญมากขึ้น ทำให้สัดส่วนการขนส่งสินค้าผ่านระบบรางลดลงอย่างต่อเนื่อง การขนส่งสินค้าผ่านระบบรางมีสัดส่วนเพียง 1.7–2.2% ของการขนส่งสินค้าทั้งหมดในประเทศ ขณะที่การขนส่งทางถนนยังคงมีสัดส่วนสูงถึงกว่า 80% การขนส่งสินค้าผ่านระบบรางของประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยมีแนวโน้มที่ชัดเจนในการเพิ่มสัดส่วนการขนส่งทางรางในอนาคต

ก่อนปี 2560 กฎหมายศุลกากรของไทยมุ่งเน้นการควบคุมและจัดการสินค้าตกค้างที่ไม่ได้รับการยื่นใบขนสินค้า หรือไม่ได้รับการนำออกจากอารักขาศุลกากรภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยสินค้าดังกล่าวจะถูกนำออกขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าอากรและค่าภาระติดพันต่าง ๆ อาทิเช่น การลักลอบนำเข้าสินค้าผิดกฎหมาย เช่น สินค้าปศุสัตว์ที่ไม่ได้รับอนุญาตจากกรมปศุสัตว์ มีการตรวจพบเป็นระยะ ๆ แต่ยังไม่สามารถควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต่อมาในปี 2560 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ได้มีผลบังคับใช้ ซึ่งมีการปรับปรุงกระบวนการและมาตรการควบคุมการนำเข้าสินค้า รวมถึงการจัดการสินค้าตกค้างให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อเกิดของตกค้างจากการขนส่งสินค้าทางระบบรางตามกฎหมายศุลกากร จะส่งผลเสียในหลายด้าน ทั้งต่อระบบโลจิสติกส์ ศุลกากรผู้ประกอบการ และเศรษฐกิจโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการขนส่งทางรางที่มีบทบาทเพิ่มขึ้นในยุคปัจจุบัน เช่น โครงการรถไฟจีน-ลาว หรือระบบรางของไทยที่เชื่อมโยงการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

หากมีของตกค้างจากการขนส่งปริมาณมากจะส่งผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจกล่าวคือ ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสูงมาก สินค้าตกค้างในเขตศุลกากร ต้องจ่ายค่าเช่า ค่าดูแล ค่าบริหารจัดการ ทำให้รัฐ

เสียค่าใช้จ่ายมหาศาล ดังเช่นตัวอย่างปี 2565 พบว่าค่าเก็บรักษาของตกค้างในตู้คอนเทนเนอร์มีมูลค่ากว่า 1,500 ล้านบาท และการมีของตกค้างจำนวนมากในพื้นที่เก็บสินค้าทำให้เกิดการ “จองพื้นที่โดยเปล่าประโยชน์” ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบโลจิสติกส์และการขนส่งสินค้าอื่น ๆ ความล่าช้าหรือการจัดการของตกค้างที่ไม่มีประสิทธิภาพ อาจกระทบภาพลักษณ์ของไทยในฐานะศูนย์กลางการขนส่งในภูมิภาค คู่ค้าต่างประเทศอาจไม่มั่นใจในระบบโลจิสติกส์และพิธีการศุลกากรของไทย โดยเฉพาะหากมีการค้าข้ามแดนผ่านทางราง เช่น ไทย-ลาว-จีน (Thai PBS, 2567) หากสามารถแก้ไขปัญหาสินค้าตกค้างได้จะก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศไทย กล่าวคือ สามารถลดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการเก็บรักษาสินค้าตกค้าง เช่น ค่าพื้นที่ ค่าจัดเก็บ หรือค่าปรับจากศุลกากรจะพร้อมทั้งสามารถส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางขนส่งทางรางในภูมิภาค โดยเฉพาะการค้าผ่าน รถไฟจีน-ลาว-ไทย ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการส่งออกและนำเข้า สร้างความเชื่อมั่นแก่คู่ค้าต่างประเทศว่าไทยมีระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และตรวจสอบได้ ลดจำนวนของตกค้างที่ต้องเข้าสู่กระบวนการขายทอดตลาด หรือทำลาย ซึ่งใช้เวลานานและมีค่าใช้จ่ายสูง หน่วยงานศุลกากรสามารถนำทรัพยากรไปใช้กับการควบคุมสินค้าผิดกฎหมายหรือเสริมความปลอดภัยที่จุดผ่านแดนได้มากขึ้น (Isranews, 2567)

โดยตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ได้ให้อำนาจในการดำเนินการกับของตกค้างนั้น โดยสามารถทำได้ดังต่อไปนี้ 1. ขายทอดตลาด 2. ส่งคืนสู่ต้นทาง 3. ทำลาย (กรมศุลกากร, 2560) ส่วนวิธีการดำเนินการกับของตกค้างนั้น อธิบดีกรมศุลกากรเป็นผู้พิจารณาว่าจะดำเนินการกับของดังกล่าวอย่างไร หากเป็นกรณีที่ดำเนินการส่งของตกค้างที่ไม่ผ่านหลักเกณฑ์การนำเข้าสินค้าตามมาตรา 51 กลับคืนสู่ต้นทาง แต่ไม่มีผู้รับของนั้น หรือตรวจสอบพบว่าการนำเข้าไม่ถูกต้องตามกฎหมายของประเทศดังกล่าว สินค้านั้นก็จะถูกส่งกลับมาอยู่ในอารักขาของศุลกากรไทย โดยกฎหมายให้อำนาจกรมศุลกากรในการที่จะประมูลขายทอดตลาด ทำลาย ส่งคืนสู่ต้นทาง หรือหากส่งไม่ได้ให้ทำลาย (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ซึ่งของตกค้างดังกล่าวนี้ เป็นของที่ถูกลำเลียงเข้ามาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หากในกรณีที่จะต้องทำลาย รัฐจำต้องใช้งบประมาณในการทำลาย หรือหากไม่ทำลาย กรมศุลกากรจะดำเนินการอย่างไร มีวิธีจัดการกับของตกค้างด้วยวิธีอื่นหรือไม่ หรือจะมีแนวทางใดที่สามารถแก้ไขปัญหาของตกค้างจากการขนส่งสินค้านี้ระหว่างประเทศทางระบบรางได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการของตกค้างจากการขนส่งสินค้าทางรางในประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายศุลกากรในการปฏิบัติเกี่ยวกับของตกค้างของประเทศไทยและมาเลเซีย
- 3) เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการของตกค้างจากการขนส่งสินค้าทางรางในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร โดยการศึกษาค้นคว้าจากตำรา หนังสือ บทความ งานการศึกษาอิสระ ระเบียบ ประกาศคำสั่งที่เกี่ยวข้องและคำพิพากษาของศาล ทั้งของไทยและต่างประเทศและเอกสารอื่น ๆ รวมทั้งส่วนที่มีใช้กฎหมาย เช่น ประเพณีการค้าการขนส่งระหว่างประเทศและเศรษฐกิจ และในเว็บไซต์ต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต แล้วนำมาศึกษาการศึกษาอิสระทางกฎหมายในเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบและหาข้อสรุป โดยหลักเกณฑ์และเนื้อหาในการคัดเลือกเอกสารเพื่อนำข้อมูลมาประกอบบทความฉบับนี้จะคัดเลือกจากตำรา หนังสือ บทความ งานการศึกษาอิสระ ระเบียบ ประกาศคำสั่งที่เกี่ยวข้องและคำพิพากษาของศาล ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับเนื้อหาหรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา

เอกสาร	เกณฑ์การคัดเลือก	จำนวนเอกสาร
1. ตำรา	เนื้อหาตรงหรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา	15
2. งานศึกษาอิสระ	เนื้อหาตรงหรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา	10
3. พระราชบัญญัติ ศุลกากรและประกาศกรม ศุลกากร	เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับ	2

ผลการวิจัย

ของตกค้างจากการขนส่งทางราง หมายถึง สินค้าที่ถูกขนส่งมาทางรถไฟแล้วไม่ได้มีการนำออกจากสถานีปลายทางภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือไม่มีผู้อ้างสิทธิ์รับของ ซึ่งอาจกลายเป็นของ

ตกค้างตามกฎหมายศุลกากร โดยในประเทศไทย การดำเนินการและข้อกำหนดเกี่ยวกับของตกค้างอยู่ภายใต้ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 (และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม) โดยสามารถแจกแจงสาเหตุของการเกิดของตกค้างทางรางได้โดยละเอียด ดังนี้

1. ผู้นำเข้าหรือผู้รับของไม่มาติดต่อภายในกำหนดเวลา ตามมาตรา 74 และ 75 แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) กล่าวคือ หากไม่มีผู้แสดงตนรับของภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ของมาถึง (หรือภายในระยะเวลาที่อธิบดีศุลกากรอนุญาตขยายเวลา) หรือผู้นำเข้าไม่แสดงหลักฐานการผ่านพิธีการศุลกากร ของนำเข้าเหล่านั้นจะตกเป็นของตกค้างโดยผลของกฎหมาย

2. เอกสารการนำเข้าหรือใบตราส่ง (Bill of Lading / Rail Consignment Note) มีปัญหาเอกสารไม่สมบูรณ์ หรือมีความคลาดเคลื่อน เช่น ชื่อผู้รับไม่ตรง, ไม่มีข้อมูลผู้รับของ (To Order หรือไม่ระบุชื่อ) ข้อมูลพิกัดศุลกากร หรือรายละเอียดสินค้าไม่ชัดเจนทำให้กรมศุลกากรไม่สามารถระบุเจ้าของเพื่อดำเนินการทางศุลกากรได้ (กรมศุลกากร, 2565)

3. ผู้นำเข้าไม่สามารถชำระภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมได้บางกรณีผู้นำเข้าไม่สามารถชำระภาษีศุลกากรตามที่กำหนดหรือมีข้อพิพาททางกฎหมาย ทำให้ของไม่สามารถผ่านพิธีการได้จึงกลายเป็นของตกค้าง

4. ของที่ถูกทิ้งโดยเจตนาผู้นำเข้าอาจตั้งใจไม่ปรับของ หากประเมินว่าค่าใช้จ่ายภาษีและค่าขนส่งไม่คุ้มกรณีเช่นนี้อาจเกิดขึ้นบ่อยกับของที่เสียหาย เสื่อมคุณภาพ หรือหมดอายุ

5. ของไม่ได้ระบุในเอกสารขนส่ง (ของซุกซ่อน) ของที่ถูกลักลอบนำเข้าหรือไม่มีการระบุในใบตราส่งเมื่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรตรวจพบ จะอายัดไว้รอการสอบสวนหากไม่มีผู้อ้างสิทธิ์หรือเป็นของผิดกฎหมาย จะถูกจัดเป็นของตกค้างในที่สุด

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการจัดการของตกค้างจากการขนส่งสินค้าทางรางในประเทศไทย รวมทั้งศึกษามาตรการทางกฎหมายศุลกากร ในการปฏิบัติเกี่ยวกับของตกค้างของต่างประเทศสามารถสรุปสาระสำคัญได้ 3 ประการ ดังนี้

1. มาตรการทางกฎหมายศุลกากรในการจัดการของตกค้างตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

การจัดการของตกค้างในประเทศไทย ตามกฎหมายศุลกากร จะต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน ตั้งแต่การตรวจสอบเอกสาร การแจ้งเตือนให้แก้ไขปัญหา การชำระภาษีหรือค่าธรรมเนียม การขายสินค้าผ่านการประมูลหรือการทำลายสินค้า ไปจนถึงการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมาย โดย

ทั้งหมดนี้ มีจุดประสงค์เพื่อให้การจัดการของตักค่างเป็นไปอย่างมีระเบียบและรวดเร็ว และเมื่อเป็นของตักค่างตามกฎหมายแล้ว จะดำเนินการตามประกาศพระราชบัญญัติศุลกากร มาตรา 108 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) โดยให้อธิบดีกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการ

1.1 การกำหนดนิยามและลักษณะของของตักค่าง

ของตักค่าง หมายถึง ของที่อยู่ในอารักขาของศุลกากรที่มีลักษณะตามมาตรา 5 (5) แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ของนำเข้าอื่นนอกจากมาตรา 5 (5) ที่อยู่ในอารักขาของศุลกากรเกินสามสิบวัน ของสดของเสียได้ ที่ยังมีได้รับมอบไปจากอารักขาของศุลกากรตามมาตรา 109

1.2 การกำหนดวิธีการจัดการของตักค่าง

ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 108 กำหนดให้พนักงานศุลกากรนำของนั้นออกขายทอดตลาดหรือทำลาย หรือให้ผู้นำของเข้าหรือผู้ขนส่ง ส่งของออกไปนอกราชอาณาจักร หากไม่ปฏิบัติตาม ให้พนักงานศุลกากรมีอำนาจทำลายของนั้นได้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

1.3 กระบวนการป้องกันมิให้เกิดของตักค่าง

โดยรวมแล้ว ประเทศไทยยังไม่ได้มีมาตรการที่เข้มงวดหรือเป็นระบบแบบ (Cross-Border E-commerce) CBEC ของจีน แต่ก็มี การสนับสนุนการค้าออนไลน์ที่เติบโตขึ้น และมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมกับการซื้อขายข้ามประเทศในรูปแบบออนไลน์ (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2567)

2. มาตรการทางกฎหมายศุลกากรในการปฏิบัติเกี่ยวกับของตักค่างของต่างประเทศ

2.1 สาธารณรัฐประชาชนจีน

2.1.1 การกำหนดนิยามของตักค่าง

ตามกฎหมายสาธารณรัฐประชาชนจีน Customs Law of the People's Republic of China มาตรา 26 ได้กำหนดนิยามของ “ของตักค่าง” ไว้ว่า หมายถึง สินค้าที่ไม่ได้รับการเคลียร์หรือนำเข้าออกจากพื้นที่ศุลกากร ภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือสินค้าที่ไม่ได้รับการดำเนินการที่เหมาะสมหลังจากการผ่านกระบวนการตรวจสอบศุลกากรแล้ว

(1) สินค้าที่ไม่ได้รับการจัดการตามกฎหมายศุลกากรภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือไม่ได้รับการอนุญาตให้นำเข้าหรือนำออกจากประเทศ ภายในกรอบเวลาที่กำหนด ซึ่งอาจเกิดจากปัญหาการชำระภาษีที่ไม่ครบถ้วน เอกสารไม่สมบูรณ์ หรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านศุลกากร

(2) สินค้าที่ได้รับการนำเข้าหรือส่งออก แต่ยังไม่ได้รับการดำเนินการจัดการ (เช่น การขนส่งไป

ยังจุดปลายทาง หรือการเก็บรักษาในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตจากศุลกากร) เช่น สินค้าที่รอการตรวจสอบ
รอการชำระภาษี หรือรอการขออนุญาตต่าง ๆ

(3) สินค้าที่ไม่ได้รับการจัดการจากเจ้าของ หากสินค้าที่ถูกยึดไม่มีการจัดการภายในระยะเวลาที่
กำหนด หรือไม่สามรถติดต่อเจ้าของได้ ศุลกากรมีสิทธิ์ในการนำสินค้านี้ไปขายทอดตลาด หรือ
ทำลายตามข้อกำหนด (GACC, 2567)

ของตกค้างเหล่านี้ จะถูกเก็บไว้ในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตจากศุลกากร ภายใต้การควบคุม หากไม่
สามารถจัดการได้ในระยะเวลาที่กำหนด สินค้าอาจถูกริบ, ขาย, หรือทำลายตามขั้นตอนที่กฎหมาย
กำหนด โดยระบุว่าด้วยการจัดการสินค้าที่ถูกยึดและของตกค้าง (Regulations on the Handling
of Seized Goods and Unclaimed Goods) จะกำหนดขั้นตอนการจัดการกับสินค้าที่ศุลกากรยึดไว้
หรือสินค้าที่ไม่ได้รับการจัดการจากเจ้าของ

2.1.2 การกำหนดวิธีการจัดการของตกค้าง

การจัดการของตกค้างตามกฎหมายศุลกากร ของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีระบบที่มี
ระเบียบขั้นตอนและกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เพื่อให้การนำเข้าสินค้าและการส่งออกสินค้าผ่านพรมแดนของ
สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และไม่เกิดความยุ่งยากที่ไม่จำเป็น
โดยเฉพาะในกรณีที่สินค้าตกค้างตามศุลกากร หรือในพื้นที่ที่รับผิดชอบตามกฎหมายศุลกากรของจีน
หากสินค้าตกค้างในพื้นที่ของศุลกากรเป็นเวลานาน โดยทั่วไปสินค้าจะต้องถูกเก็บรักษาไว้ไม่เกิน 30 วัน
หากเจ้าของสินค้าหรือผู้เกี่ยวข้องไม่สามารถดำเนินการนำสินค้าออกจากพื้นที่ได้ ภายในระยะเวลานี้
สินค้าอาจจะถูกจัดการตามข้อกำหนดของศุลกากร หากสินค้าตกค้าง ศุลกากรจีนจะทำการแจ้งเตือน
เจ้าของหรือผู้รับสินค้า เพื่อให้ดำเนินการนำสินค้าออกจากพื้นที่ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยจะมีการ
ส่งคำเตือนทางจดหมายหรือช่องทางการติดต่ออื่น ๆ สินค้าที่ตกค้างไม่ได้รับการนำสินค้าออกจากพื้นที่
ภายในระยะเวลาที่กำหนด และเจ้าของสินค้าหรือผู้ส่งออก ไม่สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมาย สินค้า
จะถูกนำไปประมูลหรือขายต่อไป ซึ่งการประมูลจะดำเนินการตามระเบียบและกฎหมายของศุลกากรจีน
โดยที่รายได้จากการประมูลจะนำไปใช้เพื่อครอบคลุมค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง สำหรับ
สินค้าที่ไม่สามารถขายได้ เช่น สินค้าที่ไม่ปลอดภัยหรือมีข้อผิดพลาด ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น สินค้าที่
หมดอายุ สินค้าที่เป็นอันตราย หรือสินค้าที่ผิดกฎหมาย ศุลกากรจีนสามารถสั่งให้ทำลายสินค้านี้
ได้ตามข้อบังคับ (General Administration of Customs of China [GACC], 2567)

2.1.3 กระบวนการป้องกันมิให้เกิดของตกค้าง

สาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น มีมาตรการ Cross-Border e-Commerce ซึ่งเป็นวิธีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศไปยังเขตปลอดอากร (Free Trade Zone) โดยผ่านกฎระเบียบพิเศษของทางศุลกากร และจำหน่ายผ่านทางแพลตฟอร์ม Cross-Border e-Commerce เท่านั้น ซึ่งเป็นวิธีการนำเข้าที่สะดวก และใช้เอกสารน้อยกว่าการนำเข้าแบบทั่วไป (General Trade) ทั้งยังช่วยให้การขนส่งสินค้าไปยังต่างประเทศมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เนื่องจากการใช้ระบบโลจิสติกส์ที่ทันสมัย และการประสานงานที่ดีขึ้นระหว่างผู้ผลิตและผู้ขาย ซึ่งจะช่วยลดการเกิดของตกค้างจากการขนส่ง ทั้งยังมีมาตรการทางศุลกากรที่ยกเว้นอากรนำเข้าแก่สินค้า ซึ่งชักจูงให้ผู้ประกอบการใช้มาตรการดังกล่าวในการนำเข้าสินค้า (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน, 2567)

2.2 ประเทศมาเลเซีย

2.2.1 การกำหนดนิยามของของตกค้าง

การกำหนดนิยามและของตกค้าง ในกรณีของสินค้าตกค้าง หมายถึง สินค้าที่ถูกนำเข้าหรือส่งออกแล้ว ไม่สามารถจัดการได้ตามระยะเวลาที่กำหนด หรือไม่สมารถนำออกจากประเทศ หรือรับมอบจากเจ้าของสินค้าตามข้อกำหนด เช่น การไม่สามารถชำระภาษีหรือค่าธรรมเนียมได้ทันเวลา หรือเอกสารไม่ครบถ้วน ของตกค้างตามกฎหมายศุลกากรของประเทศมาเลเซีย (Customs Act 1967, 2567) ของตกค้างมักจะมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการไม่สามารถดำเนินการเคลียร์สินค้าได้ตามระยะเวลาที่กำหนด เช่น สินค้าหรือเอกสารไม่ครบถ้วน, การไม่สามารถชำระค่าธรรมเนียมภาษีได้, หรือสินค้าที่มีปัญหาทางกฎหมายและความปลอดภัย ซึ่งศุลกากรของมาเลเซียจะดำเนินการจัดการตามกฎระเบียบ โดยอาจมีการขาย, ประมูล, ทำลาย, หรือส่งคืนสินค้าไปยังประเทศต้นทาง

2.2.2 การกำหนดวิธีการจัดการของตกค้าง

หากเจ้าของสินค้าหรือผู้เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบเกี่ยวกับการเคลียร์สินค้า หรือไม่ดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนด อาจมีการปรับหรือบทลงโทษตามกฎหมายศุลกากรมาเลเซีย รวมถึงการยึดทรัพย์สินหรือการดำเนินคดีตามกฎหมาย

ดังนั้น การจัดการของตกค้างในประเทศมาเลเซีย จะดำเนินการตาม Customs Act 1967 โดยการเก็บรักษาสินค้า, การขายทอดตลาด, หรือการทำลายสินค้าที่ผิดกฎหมาย หากเจ้าของไม่สามารถเคลียร์สินค้าได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ศุลกากรจะทำการขายทอดตลาดหรือทำลายสินค้าตามข้อกำหนดทางกฎหมาย (Customs Act 1967, 2567)

2.2.3 กระบวนการป้องกันมิให้เกิดของตกค้าง

Malaysia Cross-Border E-Commerce Initiative (MYCIS) มาเลเซียเป็นโครงการที่มีบทบาทสำคัญในการป้องกันการเกิดของตกค้างในกระบวนการศุลกากร โดยการปรับปรุงระบบการจัดการศุลกากรผ่านเทคโนโลยีออนไลน์, การให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับกฎหมายศุลกากร, การลดความล่าช้าในการดำเนินการศุลกากร, และการส่งเสริมการใช้ระบบการชำระภาษีออนไลน์ ซึ่งช่วยให้การขนส่งสินค้าข้ามพรมแดน เป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ โครงการนี้ไม่เพียงแต่แก้ปัญหาของตกค้างเท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมการเติบโตของ SMEs และการค้าข้ามพรมแดนที่ยั่งยืนอีกด้วย (Ministry of Finance Malaysia, 2564)

แนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการของตกค้างจากการขนส่งสินค้าทางรางในประเทศไทย โดยหากประเทศไทยสามารถนำหลักเกณฑ์ที่สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้มีการกำหนดรูปแบบเกี่ยวกับพิธีศุลกากรรูปแบบใหม่ Cross-Border E-commerce (CBEC) เข้ามาลบลจุดด้อยในเรื่องของขั้นตอนที่ยุ่งยากวุ่นวายในการนำเข้าสินค้าสู่สาธารณรัฐประชาชน สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่ง CBEC มีความแตกต่างจากการนำเข้าวิธีการปกติ โดยวิธีการนำเข้าปกติของสาธารณรัฐประชาชน สาธารณรัฐประชาชนจีน จะต้องมีใบอนุญาตนำเข้า ใบตรวจเช็คคุณภาพสินค้า และมีการเสียอากร แต่ในทางกลับกัน CBEC ไม่จำเป็นต้องมี ใบอนุญาตนำเข้าสินค้า ไม่ต้องมีใบตรวจเช็คคุณภาพสินค้า และได้รับการเว้นการเสียอากร แต่ทั้งนี้ก็ยังผ่านการ ตรวจสอบเช็คของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรของสาธารณรัฐประชาชน สาธารณรัฐประชาชนจีน ย่อมเป็นการแก้ปัญหาในส่วนของการนำเข้า ที่ขั้นตอนปฏิบัติมาก ส่วนในประเทศไทย สาธารณรัฐมาเลเซีย นั้น แม้จะมีกฎหมายลายลักษณ์อักษรอื่นใด บุคคล จะต้องไม่นำเข้าหรือสินค้าที่ต้องเสียภาษี ส่งออกหรือสินค้าขนถ่ายประเภทที่ต้องเสียภาษีนำเข้ายกเว้น (Liu, J., & Wong, T, 2563)

อภิปรายผล

จากการศึกษาประเด็น “ของตกค้างจากการขนส่งทางราง” สามารถอภิปรายผลได้โดยพิจารณาทั้งบริบททางกฎหมายภายในประเทศ และแนวทางการจัดการจากต่างประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนากลไกด้านศุลกากรอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันผลกระทบทางเศรษฐกิจ การบริหารจัดการ และความมั่นคงทางพรมแดน ประเทศไทยมีแนวทางการดำเนินการตามกรอบของ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ซึ่งมีความชัดเจนในเชิงกฎหมาย โดยเฉพาะมาตรา 74,

75, 108 และ 109 ที่ระบุขั้นตอนและอำนาจหน้าที่ของกรมศุลกากรต่อของตกค้างอย่างเป็นระบบ เช่น การประมูล การทำลาย หรือการส่งกลับต้นทาง อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์พบว่า การเกิดของ ตกค้าง ส่วนใหญ่ยังคงเกิดจากปัจจัยภายนอกที่ควบคุมได้ยาก เช่น ความผิดพลาดของเอกสาร ผู้รับไม่ แสดงตน หรือเจตนาไม่รับสินค้า ซึ่งสะท้อนปัญหาในระดับเชิงระบบ (systemic failure) ของห่วงโซ่ โลจิสติกส์และการประสานงานข้ามหน่วยงานการขาดระบบดิจิทัลที่ครบวงจรในการติดตามสินค้า และ กระบวนการผ่านพิธีศุลกากรที่ยังต้องพึ่งพาเอกสารกระดาษและการดำเนินการโดยมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดความล่าช้าและนำไปสู่สถานะของตกค้าง ดังนั้น แม้กฎหมายจะมีกรอบที่ ชัดเจน แต่ การบังคับใช้ และ ระบบการติดตาม ยังจำเป็นต้องพัฒนาให้ทันกับบริบทของการค้าและ โลจิสติกส์ยุคดิจิทัล

จีนได้พัฒนาแนวทางจัดการของตกค้างผ่านกฎหมายที่มีความเข้มแข็ง ทั้งในด้านนิยาม การแจ้ง เตือนเจ้าของ และแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการนำรูปแบบ Cross-Border E-Commerce (CBEC) มาใช้ ซึ่งเป็นนวัตกรรมสำคัญที่ช่วยลดของตกค้างอย่างมีนัยสำคัญ ผ่านการลดขั้นตอนพิธี ศุลกากร ใช้ระบบดิจิทัลในการตรวจสอบเอกสาร และให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีเพื่อส่งเสริมการ เคลื่อนย้ายสินค้าอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การบริหารของตกค้าง เช่น การประมูล และทำลายสินค้า มีขั้นตอนชัดเจน มีระยะเวลาแน่นอน และใช้ช่องทางออนไลน์ในการแจ้งเตือนและ เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ซึ่งสะท้อนการบริหารเชิงรุกและโปร่งใส

มาเลเซียเน้นการบูรณาการกฎหมายกับเทคโนโลยีผ่าน Malaysia Cross-Border e-Commerce Initiative (MYCIS) ซึ่งใช้ระบบออนไลน์เพื่อการประสานงาน ตรวจสอบ และชำระภาษี การพัฒนาเชิงระบบนี้ช่วยลดการตกค้างจากการขาดเอกสารหรือความผิดพลาดด้านข้อมูลอย่างมี ประสิทธิภาพ จุดแข็งของมาเลเซียอยู่ที่การจัดระเบียบภายในและการมีช่องทางสนับสนุน SME ให้ เข้าถึงระบบศุลกากรได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้การจัดการของตกค้างเกิดขึ้นน้อยลง และสามารถแก้ไขได้ รวดเร็ว

ของตกค้างจากการขนส่งทางรางเป็นปัญหาที่สะท้อนถึง การประสานงานที่ยังไม่สมบูรณ์ ระหว่างภาคขนส่ง ภาคธุรกิจ และระบบศุลกากร แม้กฎหมายไทยจะมีกรอบชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติยัง ขาดระบบที่มีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นเหมือนที่จีนและมาเลเซียดำเนินการอยู่ การพัฒนาแนวทาง CBEC และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารพิธีการศุลกากร จะเป็นกุญแจสำคัญในการลดของ

ตกค้างในอนาคต และยกระดับการขนส่งสินค้าทางรางให้มีศักยภาพและความเชื่อมั่นมากขึ้นในระดับสากล

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ ที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ คือ CROSS-BORDER E-COMMERCE (CBEC) และ Malaysia Cross-Border E-Commerce Initiative (MYCIS) แนวคิดและระบบการจัดการศุลกากรเชิงดิจิทัล เช่น CBEC และ MYCIS ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของประเทศไทยได้ โดยการพัฒนาแพลตฟอร์มกลางที่สามารถติดตามสถานะสินค้าและประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแบบเรียลไทม์ อันจะช่วยลดความล่าช้าในการจัดการของตกค้าง และสนับสนุนเป้าหมายในการพัฒนาโลจิสติกส์ทางรางของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลวิจัย

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายศุลกากรในการจัดการของตกค้างจากการขนส่งทางรางในประเทศไทย พบว่า “ของตกค้าง” หมายถึง สินค้าที่อยู่ภายใต้การควบคุมของศุลกากรแต่ไม่มีการดำเนินการนำออกจากสถานีปลายทางภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือไม่มีผู้แสดงสิทธิ์เป็นเจ้าของ อันเข้าข่ายตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม โดยมีสาเหตุหลักจากการไม่แสดงตัวของผู้นำเข้าหรือผู้รับของ เอกสารนำเข้าที่ไม่ครบถ้วน การไม่ชำระภาษี การทิ้งของโดยเจตนา และการลักลอบนำเข้า กฎหมายศุลกากรดังกล่าว กำหนดนิยามของตกค้างอย่างชัดเจน (มาตรา 5 และ 109) และให้อำนาจพนักงานศุลกากรดำเนินการขายทอดตลาด ทำลาย หรือส่งคืนประเทศต้นทาง (มาตรา 108) อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติยังประสบปัญหาความล่าช้า จากขั้นตอนที่ซับซ้อน เอกสารจำนวนมาก และขาดระบบเทคโนโลยีสนับสนุน เมื่อเปรียบเทียบกับจีนและมาเลเซียพบว่าทั้งสองประเทศมีระบบจัดการของตกค้างที่มีประสิทธิภาพกว่า โดยจีนใช้ระบบ Cross-Border E-Commerce (CBEC) และมาเลเซียใช้ Malaysia Cross-Border E-Commerce Initiative (MYCIS) ซึ่งช่วยลดความซับซ้อนทางกฎหมายและส่งเสริมการนำเข้า-ส่งออกผ่านช่องทางดิจิทัลอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การจัดการของตกค้างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และลดภาระของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. **ประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ (กรมศุลกากร)** ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงนโยบายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของตักค่าง ผ่านระบบติดตามสถานะสินค้าแบบเรียลไทม์ การลดขั้นตอนซ้ำซ้อน และการยกระดับสู่ศุลกากรดิจิทัลตามแนวทาง CBEC และ MYCIS ซึ่งช่วยลดภาระบุคลากร เพิ่มความโปร่งใส และเร่งรัดการจัดการได้อย่างชัดเจน

2. **ประโยชน์ต่อผู้ประกอบการนำเข้าและโลจิสติกส์** การปรับใช้ศุลกากรดิจิทัลช่วยให้การนำเข้า-ส่งออกสะดวก รวดเร็ว ลดต้นทุนและความเสี่ยงจากการตักค่าง อีกทั้งเปิดโอกาสให้ SME เข้าถึงระบบศุลกากรได้อย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. **ประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบายและนักวิชาการ** ผลวิจัยสะท้อนช่องว่างทางกฎหมายและปฏิบัติที่ควรแก้ไข เป็นข้อมูลสำคัญต่อการปรับปรุงกฎหมายศุลกากรให้สอดคล้องกับการค้าดิจิทัล และใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายหรือร่างกฎหมายใหม่ที่ตอบโจทย์ระบบโลจิสติกส์สมัยใหม่

4. **ประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ทางราง** การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและศุลกากรอัจฉริยะช่วยเสริมความเชื่อมั่นในระบบราง อันเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในอนาคต และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพัฒนาระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพิจารณาการนำเข้ารถยนต์ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยมุ่งศึกษาแนวทางการจัดการของเหลือใช้เมื่อสิ้นอายุการใช้งาน ทั้งด้านกฎหมายศุลกากร มาตรฐานสิ่งแวดล้อม และระบบโลจิสติกส์ เพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่การคมนาคมพลังงานสะอาดอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมศุลกากร. (2560). *พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560*. กรุงเทพมหานคร: สำนักกฎหมายกรมศุลกากร.
- _____. (2565). *แนวทางการจัดการของตักค่างในเขตศุลกากร*. กรุงเทพมหานคร: กรมศุลกากร.
- ประกาศกรมศุลกากร. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนพิเศษ 276 ง หน้า 56 (13 พฤศจิกายน 2560).

- พระราชบัญญัติศุลกากร. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 53 ก หน้า 26 (17 พฤษภาคม 2560).
- ลงทุนแมน. (2562). *สรุประบบรางในอนาคต ที่จะเปลี่ยนประเทศไทย*. เรียกใช้เมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2567 จาก https://www.longtunman.com/19424?utm_source=chatgpt.com.
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. (2555). *Cross-Border e-Commerce ทางเลือกสำหรับผู้ประกอบการ SME ไทยที่ต้องการลองตลาดจีน*. เรียกใช้เมื่อ 18 กันยายน 2567 จาก <https://shorturl.asia/3tOfm>.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2566). *สนค. ชี้เป้าผู้ประกอบการไทย ใช้ช่องทาง CBEC ขายสินค้าออนไลน์เจาะตลาดจีน*. เรียกใช้เมื่อ 20 ตุลาคม 2567 จาก <https://tpso.go.th/news/2309-0000000118>.
- สำนักงานศุลกากรแห่งประเทศไทย. (2565). *รายงานประจำปี 2565*. เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.customs.go.th/>.
- Customs Act 1967. (1967). *LAW OF MALAYSIA*. เรียกใช้เมื่อ 3 ตุลาคม 2567 จาก <https://shorturl.asia/1jqcY>.
- GACC. *กฎหมายศุลกากรแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน*. (2557). เรียกใช้เมื่อ 25 ตุลาคม 2567 จาก <https://url.in.th/BKmpJ>.
- General Administration of Customs of China [GACC]. (2557). *Customs Law of the People's Republic of China*. เรียกใช้เมื่อ 3 ตุลาคม 2567 จาก <https://shorturl.asia/HQyRb>
- Isranews. (2560). *โฉมหน้า MOU รถไฟ ไทย-จีน 7 ข้อ ฉบับภาษาไทย-อังกฤษ พร้อม MOI ไทย-ญี่ปุ่น*. เรียกใช้เมื่อ 11 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://url.in.th/JfuXp>.
- Liu, J., & Wong, T. (2563). *Cross-Border E-Commerce and Customs Management in China*. *Journal of International Trade and Logistics*, 18(2), 45-60.
- Ministry of Finance Malaysia. (2564). *Malaysia Cross-Border E-Commerce Initiative (MYCIS)*. Putrajaya: Ministry of Finance.
- Thai PBS. (2566). *14 ปี 3 รัฐบาล รู้จักโครงการรถไฟความเร็วสูงไทย-จีน*. เรียกใช้เมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://shorturl.asia/bVLD5>.

มาตรการในการส่งคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561*

MEASURES TO SIMMON INDIVIDUALS TO GIVE STATEMENTS UNDER THE ORGANIC ACT ON STATE AUDIT B.E. 2561 (2018)

ธีระพล พันธไชย, บัณฑิต ขวาโยธา

Theeraphon Puntachai, Bandit Khwayota

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ประเทศไทย

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: theeraphon.pu@kkumail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการในการเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ 2) วิเคราะห์หลักกฎหมายและวิธีปฏิบัติในการส่งคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำของไทยและต่างประเทศ 3) เสนอแนวทางแก้ไขข้อกฎหมายและกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร โดยศึกษากฎหมาย แนวคิด ทฤษฎี และเปรียบเทียบกับระบบกฎหมายของต่างประเทศ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้อำนาจของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายและสิทธิมนุษยชน โดยมีวิธีส่งคำสั่ง 2 วิธีคือ ส่งด้วยบุคคลหรือไปรษณีย์ด่วน หากผู้ถูกเรียกไม่มาชี้แจงโดยไม่มีเหตุผล อาจมีความผิดตามมาตรา 105 แห่ง พ.ร.บ.ว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 2) การศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการส่งคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า แม้มีกฎหมายรองรับ แต่ยังขาดกลไกคุ้มครองสิทธิ เช่น การแจ้งสิทธิ การโต้แย้ง หรือพิจารณาเจตนา ส่งผลให้การดำเนินคดีอาญาอาจละเมิดหลักนิติธรรมและสิทธิมนุษยชน อีกทั้งวิธีส่งคำสั่งแบบเดิมยังมีข้อจำกัด เช่น ที่อยู่ไม่ตรงตามทะเบียน ไม่มีระบบติดตามหรืออุทธรณ์ ต่างจากต่างประเทศที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงควรปรับปรุงกระบวนการให้เป็นธรรมและสอดคล้องมาตรฐานสากล 3) เสนอแนวทางแก้ไขข้อกฎหมายและกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการเรียกบุคคล

*Received: 12 July 2025; Revised: 26 August 2025; Accepted: 26 August 2025

มาให้ถ้อยคำ ประกอบด้วยข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ การเพิ่มช่องทางการส่งคำสั่งที่ทันสมัย เช่น อีเมล แอปพลิเคชัน และระบบยืนยันตัวตนดิจิทัล การจัดทำกระบวนการให้ชี้แจงเหตุขัดข้อง และการกำหนดบทลงโทษเป็นลำดับขั้น เพื่อความเป็นธรรมและสอดคล้องกับหลักกฎหมาย

คำสำคัญ: มาตรการในการส่งคำสั่งเรียก, พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ, การตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561

Abstract

This research article aims to: 1) Study concepts and theories concerning measures for summoning individuals to provide testimony 2) analyze the legal principles and procedures related to the delivery of summons orders in Thailand and abroad; and 3) propose legal amendments and appropriate measures for summoning individuals. The study employs a documentary research methodology, focusing on laws, legal concepts, and theories, and includes a comparative analysis with foreign legal systems.

The findings reveal that: 1) The exercise of authority by the Office of the Auditor General must comply with legal principles and human rights standards. There are two official methods of delivering summonses: by personal delivery or by registered express mail. If a summoned individual fails to appear without valid reason, they may be subject to criminal liability under Section 105 of the Organic Act on State Audit B.E. 2561 (2018). 2) Although the law authorizes such summonses, the process lacks adequate safeguards for individual rights, such as the right to be informed, to object, or to explain one's intent. This may lead to potential violations of the rule of law and human rights. Furthermore, the current delivery methods face practical limitations, such as incorrect registration addresses, lack of tracking systems, or appeal mechanisms, unlike some foreign systems that utilize electronic communications. Legal procedures should therefore be revised to ensure fairness and alignment with international standards. 3) The study proposes policy-based recommendations for legal reform and improved procedures, including modernized channels for issuing summonses (e.g., email, official

applications, digital identification systems), the establishment of processes for submitting justifications for non-compliance, and the implementation of graduated penalties to ensure justice and legal conformity.

Keywords: Measures for Issuing Summons, Organic Act, State Audit B.E.2561 (2018)

บทนำ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีบทบาทสำคัญในการควบคุมและตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในด้านความถูกต้องตามกฎหมาย ประสิทธิภาพ และความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อลดการรั่วไหลและป้องกันการทุจริตในระบบราชการ โดยมีฐานอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พุทธศักราช 2561 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่กำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ และวิธีการดำเนินการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอย่างเป็นระบบ

หนึ่งในเครื่องมือสำคัญของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ในการปฏิบัติภารกิจตามกฎหมายดังกล่าว คือการใช้ “คำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ” ตามมาตรา 93 (3) เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานประกอบการตรวจสอบ โดยมีเจตนาเพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลภายนอกที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังตรวจสอบ มาตรา 105 ของกฎหมายเดียวกัน ได้กำหนดบทกำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกดังกล่าว โดยมีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

แม้ว่ามาตรการดังกล่าว จะถูกออกแบบมาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบ แต่กลับพบว่าในทางปฏิบัตินั้น มาตรา 93 (3) และมาตรา 105 มีข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนผู้ถูกออกคำสั่งเรียก ประการแรกคือ การกำหนดวิธีการส่งคำสั่งไว้ในระเบียบสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน มอบหมาย พุทธศักราช 2562 ข้อ 23 เพียง 2 รูปแบบ ได้แก่ การส่งโดยบุคคล และการส่งทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) ลงทะเบียนตอบรับ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ซึ่งแม้จะเป็นวิธีการที่ดูเหมือนมีมาตรฐานทางราชการ แต่ก็ไม่สามารถรับรองได้อย่างแน่ชัดว่า ผู้ที่ถูกออกคำสั่งได้รับทราบเนื้อหาของ

คำสั่งจริงหรือไม่ โดยเฉพาะในกรณีที่คุณคดีได้อยู่ในที่อยู่ตามทะเบียนราษฎร หรือเปลี่ยนถิ่นที่อยู่ เป็นการชั่วคราว ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในบริบทสังคมไทย

นอกจากนั้น ในกรณีที่มีการส่งคำสั่งไม่สำเร็จถึง 2 ครั้ง ก็จะถือว่าบุคคลดังกล่าว “ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียก” และสามารถถูกดำเนินคดีอาญาได้ทันที โดยไม่มีการสอบสวนเจตนาหรือพฤติการณ์แวดล้อมใด ๆ สิ่งนี้นำไปสู่ความกังวลในทางหลักกฎหมายว่า อาจจะเกิดการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน และขัดต่อหลักนิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งมีหลักการที่เป็นวัตถุประสงค์สำคัญ คือ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และจำกัดการใช้อำนาจรัฐ (เพลินตา ตันรังสรรค์, 2559) ขัดต่อหลักความได้สัดส่วน (Proportionality) (บรรเจิด สิงคะเนติ และสมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์, 2542) และหลักการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) (อิสริยาภรณ์ รัชชวิณ, 2557) ตามที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 3 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

อีกทั้งยังขาดกลไกตามกระบวนการยุติธรรม ที่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกออกคำสั่งสามารถคัดค้านคำสั่ง หรือชี้แจงเหตุผลความจำเป็นที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ เช่น กรณีป่วย กรณีมีการกิจเร่งด่วน หรือกรณีเปลี่ยนถิ่นที่อยู่โดยไม่สามารถรับจดหมายตามทะเบียนบ้านได้ จึงเป็นเหตุให้ประชาชนจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถมาให้ถ้อยคำตามกำหนดเวลา ถูกดำเนินคดีอาญาโดยไม่มีโอกาสแก้ต่างหรืออธิบายเจตนา อันส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ซึ่งถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ และเป็นหัวใจของหลักนิติธรรมในระบอบประชาธิปไตย

นอกจากนี้ ข้อจำกัดของมาตรการในการส่งคำสั่งเรียก ยังส่งผลกระทบต่อ “ประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบ” โดยตรง กล่าวคือ เมื่อบุคคลที่ถูกเรียกอ้างว่าไม่ได้รับคำสั่งจริง หรือปฏิเสธการรับหนังสือคำสั่ง โดยไม่มีวิธีตรวจสอบหรือติดตามผลการส่งอย่างแน่นอน ย่อมทำให้กระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานล่าช้า ไม่สมบูรณ์ หรือมีช่องโหว่ในการโต้แย้งความชอบด้วยกฎหมายของรายงานผลการตรวจสอบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ในฐานะองค์กรอิสระที่มีบทบาทในการถ่วงดุลภาครัฐ และท้ายที่สุดกระทบต่อความไว้วางใจของประชาชนต่อกระบวนการใช้อำนาจรัฐโดยรวม

ด้วยเหตุผลข้างต้น ปัญหาดังกล่าวจึงมิใช่เพียงประเด็นทางเทคนิคการปฏิบัติงาน หากแต่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่แสดงให้เห็นถึง “ความไม่สมดุล” ระหว่างประสิทธิภาพของรัฐในการตรวจสอบกับหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการรับรู้ เข้าถึงข้อมูล และได้รับความเป็นธรรม

การศึกษาปัญหาเชิงลึกในประเด็นนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลที่การสื่อสารหลากหลายช่องทาง สามารถนำมาใช้เสริมประสิทธิภาพการส่งคำสั่งเรียก และป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิอย่างไม่ตั้งใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อการกำหนดขอบเขตของการเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ
2. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบหรือหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวิธีปฏิบัติให้เหมาะสม และครอบคลุมเพียงพอ ในการนำส่งคำสั่งเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำของไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อกฎหมายและแนวทางการกำหนด มาตรการในการส่งคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการในวารสารกฎหมาย สิ่งพิมพ์ ด้วบทกฎหมาย ความเห็นทางวิชาการ คำพิพากษาของศาล รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารวิชาการต่าง ๆ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เผยแพร่ตามเว็บไซต์ (website) สารนิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับเรื่องที่ทำ การวิจัย โดยทบทวนวรรณกรรมอย่างละเอียด เพื่อนำมาวิเคราะห์ เสนอแนะแนวทาง มาปรับใช้และหา มาตรการที่เหมาะสมมาแก้ไขปัญหที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายเดิม เพื่อหามาตรการที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพมาแก้ไขปัญหทางกฎหมายดังกล่าว

ผลการวิจัย

การศึกษามาตรการในการส่งคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อการกำหนดขอบเขตของการเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

การใช้อำนาจในการออกคำสั่งและส่งคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ตามระเบียบสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมอบหมาย พุทธศักราช 2562 ข้อ 21 และข้อ 23 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ซึ่งกำหนดให้กรณีเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หากมีหนังสือเชิญแล้วไม่มาโดยไม่มีเหตุสมควร ก็จะทำหนังสือเป็นคำสั่งเรียกส่งให้บุคคลผู้รับคำสั่งจำนวน 2 ครั้ง โดยวิธีส่งมี 2 วิธี คือ 1. ส่งด้วยบุคคล และ 2. ส่งทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) ลงทะเบียนตอบรับ โดยส่งไปยังที่อยู่ตามทะเบียนราษฎรของผู้รับ หากผู้รับไม่ปฏิบัติตาม โดยไม่มาให้ถ้อยคำภายในเวลาที่กำหนด โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จะมีความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียก มีสภาพบังคับทางอาญาตามมาตรา 105 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พุทธศักราช 2561 ถือเป็นการใช้อำนาจที่กระทบต่อสิทธิของบุคคลโดยตรง จึงต้องยึดหลักนิติธรรม (ชนพล โกมารกุล ณ นคร, 2565) หลักความได้สัดส่วน (วรตну วิจาระนันท์, 2548) หลักรับฟังทุกฝ่าย (สำนักงานอัยการสูงสุด, 2567) และหลักสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันมิให้เกิดการใช้อำนาจตามอำเภอใจ และคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิของประชาชนเป็นสำคัญ

2. การศึกษาถึงรูปแบบหรือหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวิธีปฏิบัติให้เหมาะสมและครอบคลุมเพียงพอ ในการนำส่งคำสั่งเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำของไทยและต่างประเทศ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

การใช้อำนาจของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ในการเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ เป็นกลไกสำคัญในกระบวนการตรวจสอบของรัฐ อย่างไรก็ตาม การออกคำสั่งเรียกและการดำเนินคดีเมื่อไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง กลับสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างในทางกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ทั้งในแง่ความชอบด้วยกฎหมาย ความสมเหตุสมผล และผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน การวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายสามารถแยกพิจารณาได้เป็น 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 ความไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม แม้มาตรา 93 (3) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พุทธศักราช 2561 จะให้อำนาจสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในการออกคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ และมาตรา 105 ได้บัญญัติโทษทางอาญาสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าว กลับขาดกลไกสำคัญในการควบคุมการใช้อำนาจที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม อาทิ 1) ไม่มีระบบแจ้งสิทธิก่อนการดำเนินคดีอาญา 2) ไม่เปิดช่องทางให้โต้แย้ง หรือยื่นคำชี้แจงก่อนถูกดำเนินคดี 3) ไม่มีช้อยกเว้นหรือเกณฑ์พิจารณาเรื่องเจตนา

การลงโทษทางอาญาต้องอยู่บนพื้นฐานของเจตนา (mens rea) และหลักการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ (ฉาดฉาน แต่งประณีต, 2557) หากกฎหมายตีความการไม่แสดงตัวเพียงจากการไม่รับหนังสือหรือไม่อยู่ในทะเบียนบ้านโดยอัตโนมัติว่าเป็นความผิด ย่อมเป็นการกลับภาวะพิสูจน์มายังประชาชนและเป็นการใช้กฎหมายในลักษณะละเมิดหลักนิติธรรมในสาระสำคัญ

2.2 ข้อจำกัดในทางปฏิบัติของระเบียบสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมอบหมาย พุทธศักราช 2562 ตามข้อ 23 ของระเบียบสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมอบหมาย พุทธศักราช 2562 กำหนดวิธีการส่งคำสั่งเรียกบุคคลไว้เพียง 2 วิธี คือ การส่งด้วยตนเองและการส่งโดยไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) พร้อมลงทะเบียนตอบรับ แม้อุทธรณ์เห็นว่าทั้งสองช่องทางมีความมั่นคงทางกฎหมายและถูกใช้โดยหน่วยงานรัฐทั่วไป แต่ในเชิงปฏิบัติ กลับพบว่า 1) บุคคลจำนวนมากไม่ได้อาศัยในทะเบียนบ้านจริง 2) มีการเปลี่ยนที่อยู่โดยไม่มีระบบติดตาม 3) กรณีผู้รับไม่อยู่บ้าน บุคคลอื่นลงรับแทน ทำให้ไม่ทราบเนื้อหาคำสั่ง 4) ไม่มีระบบแจ้งผลหรือการติดตามผลลัพธ์จากไปรษณีย์อย่างโปร่งใส

ข้อจำกัดนี้ทำให้เกิดกรณี “การไม่รับทราบคำสั่งโดยไม่ตั้งใจ” แต่กลับต้องเผชิญกับโทษทางอาญา โดยขาดกลไกทางกฎหมายในการโต้แย้ง เช่น ไม่มีช่องทาง “อุทธรณ์ความชอบด้วยกฎหมายของการส่งคำสั่ง” หรือยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาในกรณีมีเหตุขัดข้อง

ในทางเปรียบเทียบ ระบบของประเทศสิงคโปร์และเกาหลีใต้ ได้เปิดช่องทางการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การส่ง SMS, ระบบ E-notice, หรือแจ้งเตือนผ่านแอปพลิเคชันของรัฐ ซึ่งช่วยลดความผิดพลาดในการส่งคำสั่ง และเพิ่มประสิทธิภาพโดยไม่เพิ่มภาระประชาชน (อภิสิทธิ์ ภัสสัตยางกูร, 2565)

2.3 ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ถือเป็นความผิดอาญา มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 105 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พุทธศักราช 2561 การกำหนดบทลงโทษทางอาญาในกรณีนี้ มีลักษณะละเมิดหลักสิทธิมนุษยชนในหลายด้าน ได้แก่ 1) ละเมิดเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย 2) ไม่มีการพิจารณาความจำเป็น ความได้สัดส่วน และเจตนาในการไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง 3) ไม่เปิดช่องทางให้บุคคลชี้แจงเหตุจำเป็นหรือยื่นขอเลื่อนการให้ถ้อยคำ

จากการศึกษาของสำนักงานสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, (มปป.)) ประกอบกับข้อเท็จจริงที่เคยเกิดขึ้นจากการรับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า เคยมีประชาชนจำนวนหนึ่งที่ถูกดำเนินคดีภายใต้บทบัญญัตินี้ โดยยืนยันว่าไม่ได้มีเจตนาหลีกเลี่ยง แต่ไม่ได้รับจดหมาย หรือเปลี่ยนที่อยู่ใหม่แล้วไม่สามารถแจ้งได้ทัน จึงมีข้อเสนอแนะว่า บทลงโทษควรมีลำดับขั้น และเปิดโอกาสให้มีการแจ้งเหตุจำเป็นก่อนจะนำเข้าสู่กระบวนการอาญา

นอกจากนี้ หากไม่สามารถเข้าชี้แจงได้จากสาเหตุที่ควบคุมไม่ได้ เช่น การเจ็บป่วย หรือกรณีฉุกเฉินอื่น ๆ การบังคับใช้บทลงโทษทางอาญา ย่อมเป็นการใช้มาตรการรุนแรงเกินจำเป็น (excessive) ขัดต่อข้อ 9 และข้อ 14 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, มปป.)

2.4 ข้อสังเกตจากคดีตัวอย่าง แม้ปัจจุบันยังไม่พบคดีจากคำพิพากษาศาลปกครองหรือศาลรัฐธรรมนูญที่ตีความบทบัญญัตินี้โดยตรง แต่จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาคสนามของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และข้อเท็จจริงจากเอกสารการรับเรื่องร้องเรียน พบว่า มีหลายกรณีที่บุคคลซึ่งถูกออกคำสั่งเรียกถูกพนักงานสอบสวนดำเนินคดีอาญา เนื่องจากไม่มาให้ถ้อยคำตามคำสั่งเรียกที่ส่งทางไปรษณีย์ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้แจ้งความดำเนินคดี แม้ต่อมาพบว่าผู้ถูกคำสั่งเรียกไม่ได้อาศัยในที่อยู่ดังกล่าวจริง หรือหนังสือถูกส่งกลับแต่ไม่มีการติดตามผลอย่างเหมาะสม

กรณีดังกล่าว เป็นตัวอย่างของการดำเนินคดีอาญาโดยไม่คำนึงถึงเจตนาและพฤติการณ์เฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งในหลักสากลถือว่าผิดหลักความเป็นธรรม และไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขององค์กรตรวจเงินแผ่นดินในระดับโลก

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาข้อกฎหมายและแนวทางการกำหนดมาตรการในการส่งคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

3.1 แก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พุทธศักราช 2561 โดยเพิ่มนิยาม “คำสั่งเรียก” ในมาตรา 4 และปรับมาตรา 93 กับ 105 ให้รองรับการส่งคำสั่งผ่านทางดิจิทัล เช่น อีเมล แอปพลิเคชันภาครัฐ SMS และระบบยืนยันตัวตนดิจิทัล พร้อมกำหนดวิธีส่งแบบหลากหลายเหมือนในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง รวมถึงการส่งให้ผู้อื่นรับแทน วางหรือปิดคำสั่งเมื่อไม่มีผู้รับ

3.2 ปรับปรุงระเบียบสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมอบหมาย พุทธศักราช 2562 ข้อ 23 ให้ทันสมัย รองรับผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี และเพิ่มระบบ “รับทราบคำสั่ง” เช่น e-Signature หรือ OTP ทั้งนี้ ข้อจำกัดเดิมของกฎหมายและระเบียบไม่ได้เป็นเพียงปัญหาทางเทคนิค แต่ละเมิดหลักนิติธรรม หลักสัดส่วน และความยุติธรรมเชิงกระบวนการ จึงควรได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบเพื่อคุ้มครองสิทธิประชาชนและยกระดับความชอบธรรมของกระบวนการใช้อำนาจรัฐ

กฎหมายเปรียบเทียบ กรณีศึกษาสาธารณรัฐเกาหลีใต้ - สาธารณรัฐสิงคโปร์ และบราซิล สำหรับประเทศไทย

การออกคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือแสดงตนต่อหน่วยงานรัฐ ถือเป็นกลไกพื้นฐานในกระบวนการตรวจสอบ การสอบสวน หรือการดำเนินกระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ประเทศที่มีระบบกฎหมายทันสมัยได้พัฒนา “วิธีการส่งคำสั่ง” ให้มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และสอดคล้องกับบริบทดิจิทัล รวมทั้งมีมาตรการรองรับเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกเรียกอย่างเป็นระบบ บทนี้วิเคราะห์ระบบของเกาหลีใต้และสิงคโปร์ ซึ่งมีการผสมผสานระหว่างระบบ Civil Law และ Common Law ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเสนอบทเรียนสำหรับการปฏิรูปกฎหมายไทย

จากการศึกษาการส่งคำสั่งเรียก เปรียบเทียบกับต่างประเทศซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในเอเชีย จำนวน 2 ประเทศ ประกอบด้วยประเทศสาธารณรัฐเกาหลี และประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีผลการศึกษาดังต่อไปนี้ (อภิสิทธิ์ ภัตต์สายงูร, 2565)

1. ระบบกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้ พบว่า มีการยืดหยุ่นและเน้นประสิทธิภาพในสาธารณรัฐเกาหลี วิธีการส่งหมายเรียกพยานหรือผู้ต่อนั้นมีความหลากหลาย ไม่จำกัดอยู่เพียงการส่งด้วยเอกสารแบบทางการเท่านั้น หากแต่เปิดช่องทางการสื่อสารทางเลือกอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง ได้แก่ การโทรศัพท์ การส่งอีเมล การส่งจดหมายลงทะเบียน หรือแม้กระทั่งข้อความผ่านระบบ SMS ทั้งนี้ การเลือกใช้วิธีใดจะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่โดยยึดหลักความเหมาะสม และการเข้าถึงของผู้ถูกเรียกในแต่ละกรณี สอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชนที่เกาหลีใต้รับรองไว้ในกฎหมายและสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังในการดำเนินกระบวนการที่อาจละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา

2. ระบบกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีหลักเกณฑ์หลากหลายและเทคโนโลยีสนับสนุน สำหรับประเทศสิงคโปร์ การส่งหมายเรียกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(Criminal Procedure Code) มาตรา 116 และ 3 ได้กำหนดวิธีการส่งไว้หลายช่องทาง ได้แก่ ส่งมอบเป็นการส่วนตัว การส่งให้บุคคลในครอบครัวที่ผู้รับอาศัยอยู่ล่าสุด ส่งทางไปรษณีย์ และการใช้อีเมลในบางกรณี ซึ่งสิ่งคิโปรได้เปิดรับการส่งผ่านระบบดิจิทัล เช่น SMS หรือ WhatsApp เมื่อได้รับการอนุญาตจากศาล ซึ่งแสดงถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อให้มั่นใจว่า “ผู้รับรู้จริง” ถึงการถูกเรียก ไม่ใช่เพียงแค่ “มีการส่ง” เท่านั้น

ข้อเสนอเชิงเปรียบเทียบสำหรับประเทศไทย

การออกคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำถือเป็นกลไกพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ระบบของไทยภายใต้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พุทธศักราช 2561 ยังคงใช้วิธีส่งคำสั่งแบบดั้งเดิมเพียงสองช่องทาง คือ การส่งด้วยบุคคลและไปรษณีย์ EMS โดยไม่มีระบบตรวจสอบผลการส่งหรือกลไกให้ผู้ถูกเรียกโต้แย้งคำสั่ง ส่งผลให้เกิดปัญหาการดำเนินคดีอาญาโดยไม่คำนึงถึงเจตนาและสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่มีระบบกฎหมายพัฒนาแล้ว เช่น เกาหลีใต้และสิงคโปร์ พบว่า มีการใช้วิธีการส่งคำสั่งที่หลากหลายและทันสมัย เช่น อีเมล โทรศัพท์ SMS หรือแอปพลิเคชัน โดยมีระบบยืนยันตัวตนและการตรวจสอบได้จริง อีกทั้งยังเปิดช่องทางให้ชี้แจงหรือโต้แย้งคำสั่งก่อนเข้าสู่กระบวนการทางอาญา ซึ่งสอดคล้องกับหลักนิติธรรมและสิทธิมนุษยชน

ประเทศไทยยังคงใช้ระบบแจ้งคำสั่งแบบ “paper-based” เป็นหลัก โดยอาศัยเพียงทะเบียนบ้านและไปรษณีย์ซึ่งอาจไม่ทันสมัย ไม่สามารถตรวจสอบได้ และไม่มีช่องทางสำหรับการโต้แย้งในเชิงกระบวนการก่อนจะเข้าสู่บทลงโทษตามมาตรา 105 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พุทธศักราช 2561

จึงเสนอแนวทางต่อไปนี้เพื่อพัฒนากฎหมายไทย ดังนี้

ควรจัดตั้งระบบบัญชีภาครัฐกลาง (GovAccount) สำหรับการแจ้งคำสั่งราชการผ่านหลายช่องทาง เช่น SMS, Line OA, Email โดยยืนยันตัวตนด้วยบัตรประชาชนดิจิทัล พร้อมกำหนดการแจ้งเตือนซ้ำ 2-3 ครั้งก่อนถือเป็นการฝ่าฝืน และเปิดสิทธิให้ประชาชนชี้แจงหรืออุทธรณ์คำสั่งผ่านระบบดิจิทัลก่อนเริ่มกระบวนการอาญา นอกจากนี้ ควรทบทวนมาตรา 105 ให้เพิ่มองค์ประกอบของความผิด เช่น เจตนาและผลกระทบต่อ การตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญ ประเทศไทยควรเรียนรู้จากเกาหลีใต้และสิงคโปร์ ซึ่งผสมผสานเทคโนโลยีกับหลักกฎหมายอย่างสมดุล เพื่อสร้างระบบที่ทั้งมีประสิทธิภาพและคุ้มครองสิทธิตามหลักนิติธรรม

อภิปรายผล

1) การศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อการกำหนดขอบเขตของการเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ พบว่า การใช้อำนาจของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายและสิทธิมนุษยชน โดยมีวิธีส่งคำสั่ง 2 วิธีคือ ส่งด้วยบุคคลหรือไปรษณีย์ด่วนพิเศษ ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนา หากผู้ถูกเรียกไม่มาชี้แจงโดยไม่มีเหตุผล สอดคล้องกับราชกิจจานุเบกษา ได้อธิบายถึงการใช้อำนาจในการออกคำสั่งและส่งคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ตามระเบียบสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมอบหมาย พุทธศักราช 2562 ข้อ 21 และข้อ 23 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

2) การศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการส่งคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า แม้มีกฎหมายรองรับ แต่ยังมีขาดกลไกคุ้มครองสิทธิ เช่น การแจ้งสิทธิ การโต้แย้ง หรือพิจารณาเจตนา ส่งผลให้การดำเนินคดีอาญาอาจละเมิดหลักนิติธรรมและสิทธิมนุษยชน อีกทั้งวิธีส่งคำสั่งแบบเดิมยังมีข้อจำกัดเช่น ที่อยู่ไม่ตรงตามทะเบียน ไม่มีระบบติดตามหรืออุทธรณ์ ต่างจากต่างประเทศที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงควรปรับปรุงกระบวนการให้เป็นธรรมและสอดคล้องมาตรฐานสากล สอดคล้องกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบกับข้อเท็จจริงที่เคยเกิดขึ้นจากการรับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า เคยมีประชาชนจำนวนหนึ่งที่ถูกดำเนินคดีภายใต้บทบัญญัตินี้ โดยยืนยันว่าไม่ได้มีเจตนาหลีกเลี่ยง แต่ไม่ได้รับจดหมาย หรือเปลี่ยนที่อยู่ใหม่แล้วไม่สามารถแจ้งได้ทัน จึงมีข้อเสนอแนะว่า บทลงโทษควรมีลำดับขั้น และเปิดโอกาสให้มีการแจ้งเหตุจำเป็น ก่อนจะนำเข้าสู่กระบวนการอาญา (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, มปป.)

3) เสนอแนวทางแก้ไขข้อกฎหมายและกำหนดมาตรการที่เหมาะสม ในการเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ประกอบด้วยข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ การเพิ่มช่องทางการส่งคำสั่งที่ทันสมัย เช่น อีเมล แอปพลิเคชัน และระบบยืนยันตัวตนดิจิทัล การจัดทำกระบวนการให้ชี้แจงเหตุขัดข้อง และการกำหนดบทลงโทษเป็นลำดับขั้น เพื่อความเป็นธรรมและสอดคล้องกับหลักกฎหมาย สอดคล้องกับอภิสิทธิ์ ภัตต์ตยางกูร ได้กล่าวว่า การออกคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือแสดงตนต่อหน่วยงานรัฐ ถือเป็นกลไกพื้นฐานในกระบวนการตรวจสอบ การสอบสวน ซึ่งมีการผสมผสานระหว่างระบบ CivilLaw และ Common Law ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบกับต่างประเทศซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในเอเชีย จำนวน 2 ประเทศ ประกอบด้วยประเทศสาธารณรัฐเกาหลี และประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ (อภิสิทธิ์ ภัตต์ตยางกูร, 2565)

สรุปผลวิจัย/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลวิจัย

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดในกลไกการส่งคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ตามมาตรา 93 และมาตรา 105 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พุทธศักราช 2561 ซึ่งกำหนดบทลงโทษทางอาญาโดยไม่มีช่องทางให้ผู้ถูกเรียกโต้แย้งหรืออธิบายเหตุขัดข้องได้ก่อนเข้าสู่กระบวนการลงโทษ ประกอบกับระเบียบที่จำกัดวิธีส่งคำสั่งเฉพาะผ่านเจ้าหน้าที่หรือไปรษณีย์ EMS โดยไม่มีระบบรับรองการส่งหรือแจ้งเตือนซ้ำ ส่งผลให้เกิดความเสียหายที่ประชาชนจะถูกดำเนินคดีโดยไม่รู้ตัว ซึ่งขัดต่อหลักนิติธรรม หลักสัดส่วน หลักสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ และพันธกรณีระหว่างประเทศตาม ICCPR เมื่อเปรียบเทียบกับระบบของเกาหลีใต้และสิงคโปร์ ซึ่งมีการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการส่งคำสั่งและกลไกแจ้งเตือนหลายช่องทาง พบว่าไทยยังขาดมาตรการที่เพียงพอในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน งานวิจัยจึงเสนอให้ปรับปรุงบทบัญญัติทางกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้มีองค์ประกอบความผิดที่อิงเจตนา เปิดช่องทางให้ประชาชนอธิบายเหตุขัดข้องและขยายวิธีการส่งคำสั่งผ่านระบบดิจิทัล เพื่อให้การตรวจสอบของรัฐเป็นธรรม โปร่งใส และสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน.

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การปฏิรูปกฎหมายและระบบการออกคำสั่งของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ควรมุ่งสู่ความชอบธรรมและยุติธรรมในการตรวจสอบ โดยเฉพาะการใช้คำสั่งเรียกบุคคลให้ถ้อยคำ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ายังขาดกลไกคุ้มครองสิทธิผู้ถูกเรียก และอาจส่งผลกระทบต่อทางอาญาโดยไม่เหมาะสม จึงเสนอแนวทางปรับปรุงใน 4 ด้าน ดังนี้

1. ปรับแก้มาตรา 93 และ 105 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 ดังนี้

1.1. มาตรา 93 ควรเพิ่มการส่งคำสั่งผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น อีเมล, SMS หรือแอปพลิเคชันของรัฐ และถือว่าการส่งไปยังช่องทางที่ลงทะเบียนไว้ล่วงหน้าเป็นการรับทราบโดยชอบ ยกเว้นหากมีหลักฐานแสดงข้อบกพร่อง พร้อมกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน แจ้งสิทธิผู้ถูกเรียกและเปิดโอกาสให้ขอชี้แจงหรือเลื่อนนัดได้

1.2 มาตรา 105 ควรกำหนดองค์ประกอบความผิดชัดเจน โดยเน้น “เจตนา” ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีเหตุสมควร กำหนดลำดับขั้นตอนการ ได้แก่ ตักเตือน เปรียบเทียบปรับ ฟ้องคดีอาญา เป็นทางเลือกสุดท้าย พร้อมให้สิทธิชี้แจงก่อนฟ้อง เพื่อสอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนและหลักสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และ ICCPR ข้อ 14

2. ปรับปรุงระเบียบสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมอบหมาย พ.ศ.2562 ข้อ 23 เรื่องการส่งคำสั่ง ควรกำหนดให้สามารถส่งคำสั่งเรียกผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น e-Government, SMS, แอปพลิเคชัน หรืออีเมลที่ลงทะเบียนไว้ โดยต้องส่งซ้ำอย่างน้อย 2 ครั้ง หากไม่ได้รับการตอบรับ พร้อมให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบและบันทึกผลการส่ง หากไม่สามารถยืนยันได้ว่าผู้ถูกเรียกได้รับคำสั่งจริง ต้องงดการดำเนินคดีอาญา เพื่อลดการตีความคลาดเคลื่อน และสอดคล้องกับหลัก Due Process

3. จัดตั้งระบบสื่อสารกลางภาครัฐ รัฐบาลควรพัฒนาระบบบัญชีผู้ใช้กลาง เช่น GovAccount หรือ e-Notification System ที่เชื่อมโยงข้อมูลประชาชนกับช่องทางสื่อสารราชการ โดยยืนยันตัวตนผ่านแอปของรัฐ (เช่น D.DOPA หรือ PromptPay ID) และบันทึกการส่ง/เปิดอ่านไว้เป็นหลักฐานทางกฎหมาย พร้อมเปิดช่องทางให้ประชาชนโต้แย้งคำสั่ง เช่น ขอลើนหรืออุทธรณ์ แนวคิดนี้ยึดรูปแบบจากระบบ MyGov+ (เกาหลีใต้) และ SingPass (สิงคโปร์)

4. เพิ่มกลไกอุทธรณ์และลำดับบทลงโทษ ควรให้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งเรียกภายใน 15 วัน ผ่านระบบออนไลน์หรือหนังสือถึงหัวหน้าคณะผู้ตรวจสอบ โดยพิจารณาเหตุจำเป็น เช่น การเจ็บป่วยหรือไม่ได้รับคำสั่ง หากพบว่าเจตนาเสี่ยงจึงดำเนินคดีตามลำดับ พร้อมปรับระบบโทษให้มีขั้นตอน ได้แก่ ตักเตือน เปรียบเทียบปรับ ฟ้องคดีอาญา วิธีนี้ช่วยลดการฟ้องโดยไม่จำเป็นและลดภาระต่อกระบวนการยุติธรรม

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (มปป.). *หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไป เกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วย สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท SM เซอร์คิตเพรส จำกัด.

- ฉาดฉาน แต่งประณีต. (2557). การใช้อำนาจแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหา. ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชนพล โกมารกุล ณ นคร. (2565). หลักนิติธรรมกับการตรวจเงินแผ่นดิน. *วารสารศาลรัฐธรรมนูญ*, 24(71), 96–119.
- บรรเจิด สิงคะเนติ และสมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์. (2542). หลักความได้สัดส่วนตามหลัก กฎหมายของเยอรมันและฝรั่งเศส. *วารสารศาลรัฐธรรมนูญ*, 1(2), 18-27.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน. (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 10 ก ราชกิจจานุเบกษา หน้า 35, และ หน้า 38 (21 กุมภาพันธ์ 2561).
- เพลินตา ตันรังสรรค์. (2559). หลักนิติธรรมกับประชาธิปไตย (Rule of Law and Democracy). *จุลนิติ*, 13(1), 53-61.
- ระเบียบสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน มอบหมาย. (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 88 ก หน้า 35 (31 กรกฎาคม 2562)
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1–49 (6 เมษายน 2560)
- วรตну วิจาระนนท์. (2548). หลักความได้สัดส่วนในระบบกฎหมายไทย. ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานอัยการสูงสุด. (2540). “*อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา*.” รวมบทความด้านวิชาการของ ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร อัยการสูงสุด. เรียกใช้เมื่อ 25 กันยายน 2567 จาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:190420.
- อภิลักษณ์ ภัสสดียางกูร. (2565). สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา: ศึกษากรณีการออกหมายเรียกผู้ต้องหาอันนำไปสู่เหตุแห่งการออกหมายจับ. ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์*. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อิสริยาภรณ์ รักขวิณ. (2557). สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ : ศึกษากรณี ขอบเขตของการตรากฎหมายกำหนดข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญา. ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์*. มหาวิทยาลัยรังสิต.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน
จัดการเรียนรู้ร่วมกับการสอนแบบบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1*
THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT USING A FLIPPED
CLASSROOM MODEL TO MANAGE LEARNING IN CONJUNCTION WITH
LECTURE-BASED TEACHING IN CRIMINAL LAW 1

อุมพร กาพแสน, อุษณีย์ ตันสูงเนิน

Umaporn Kalasaen, Ussanee Tunsungnai

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ประเทศไทย

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kalasaen@kku.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการสอนแบบบรรยาย 2) พัฒนาการจัดการเรียนรู้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการสอนแบบบรรยาย และ 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการสอนแบบบรรยาย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากฎหมายอาญา 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 44 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม แบบแผนการวิจัยดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดผลสอบก่อนและหลังการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชากฎหมายอาญา 1 โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับการสอนบรรยาย แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนในวิชาหลักกฎหมายอาญา 1 และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบที แบบกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน

---

*Received: 1 April 2025; Revised: 10 July 2025; Accepted: 23 July 2025

ผลวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับการการสอนบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1 จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการสอนบรรยายในระดับมาก

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ห้องเรียนกลับด้าน, การสอนแบบบรรยาย

Abstract

This research article aims to 1) compare the academic achievement of students before and after using the flipped classroom model combined with lecture-based teaching, 2) develop the learning management of the flipped classroom model combined with lecture-based teaching, and 3) to evaluate students' satisfaction with the teaching and learning management using the flipped classroom model combined with lecture teaching. The target group for this research is second-year undergraduate law students enrolled in Criminal Law 1, Semester 1, Academic Year 2023, totaling 44 students, selected through cluster random sampling. The research design involves a one-group pretest-posttest design, and the research instruments include a learning plan and learning activity management in Criminal Law 1 using the flipped classroom model combined with lecture teaching, a pretest and posttest achievement test in Criminal Law 1, and a student satisfaction assessment regarding the learning activities. Data analysis is conducted using mean, standard deviation (S.D.), and comparison of pretest and posttest achievement differences using an independent samples t-test.

The study found that the comparison of students' academic performance after using the flipped classroom model combined with lectures in Criminal Law 1 showed that post-test scores were significantly higher than pre-test scores at the 0.05 level. Additionally, students' satisfaction with the teaching management using the flipped classroom model combined with lectures was at a high level.

Keywords: Academic achievement, flipped classroom, lecture-based teaching

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการพัฒนาในหลายด้าน การเรียนรู้ในเรื่องใหม่และสิ่งต่าง ๆ จึงมีมากขึ้นตามมา การปรับเปลี่ยนและพัฒนาตามยุคตามสมัยจึงมีความสำคัญเพิ่มขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ของสังคมในยุคนี้ สถาบันการศึกษาจึงต้องเผชิญกับภารกิจในการสร้างแนวทางการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพให้ทันสมัย ผู้สอนต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิต ซึ่งเป็นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญคือทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) อันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กมีความรู้ ความสามารถ และการเปลี่ยนแปลงนี้ เป็นผลจากการปฏิรูปการศึกษาและการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่สนับสนุนการเรียนรู้ รวมถึงการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่มีการแข่งขันสูงในปัจจุบัน ดังนั้น การเสริมสร้างองค์ความรู้ (Content Knowledge), ทักษะเฉพาะทาง (Specific Skills), ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Expertise) และสมรรถนะในการรู้เท่าทัน (Literacy) จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้เรียนต้องพัฒนา เพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน, 2560)

เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม การจัดการเรียนในรูปแบบเดิมที่เป็นการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนเป็นผู้รับอย่างเดียว จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตามโลกปัจจุบันที่เจริญขึ้น ซึ่งวิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่มีศูนย์กลางอยู่ที่การบรรยายของผู้สอนเพียงอย่างเดียว จึงไม่เพียงพอสำหรับการเรียนการสอน การปรับเปลี่ยนการสอนเป็นแบบพลิกด้านหรือรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง เนื่องจากว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านนั้น มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องและจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคการสอน และรูปแบบการจัดการบนสื่ออินเทอร์เน็ต ให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองกับผู้เรียน รวมทั้งเหมาะสมกับบริบททางสังคม และความสามารถในการเข้าถึงของผู้เรียนด้วย โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือ โดยนักเรียนกลับไปทบทวนทำความเข้าใจและทำแบบฝึกหัดที่บ้าน (Bergmann, J., & Sams, A, 2012) ซึ่งในปัจจุบันมีผู้พัฒนาบทเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

เทคโนโลยีพอดแคสต์ ซึ่งเป็นสื่อหนึ่งที่แพร่หลายในการนำมาจัดการเรียนรู้ เป็นการถ่ายทอดเนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลผ่านตัวอักษรภาพนิ่ง ผสมผสานกับการ ใช้ภาพเคลื่อนไหว วิดีทัศน์และเสียง โดยอาศัยเทคโนโลยีของอินเทอร์เน็ตในการถ่ายทอด (วิจารณ์ พานิช, 2556) ช่วยลดข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่ในการเรียนรู้ เป็นรูปแบบที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกศึกษาในหัวข้อตามที่ตนเองมีความสนใจ หรือเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาตนเองและสามารถจัดตารางเวลาในการศึกษาได้ด้วยตนเองอย่างเต็มที่ โดยสามารถเลือกเวลาที่ เหมาะสม และสิ่งนี้เปิดโอกาสให้สามารถศึกษาได้ในทุกที่ตามที่ตนเองต้องการ ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ห้องสมุด หรือสถานที่อื่นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการ เรียนรู้ตามระดับความสามารถและการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ซึ่งทำให้ได้รับประสบการณ์การศึกษาที่มี ประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะตนได้ดียิ่งขึ้น (ผดุง เพชรสุข, 2566)

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนรายวิชาหลักกฎหมายอาญา 1 หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา นิติศาสตร์ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้เรียนมีความสนใจกับเทคโนโลยีมากเกินไป และมีการนำอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาในชั้นเรียน ด้วย ทำให้ผู้เรียนไม่มีสมาธิและไม่สามารถจดจ่อกับเนื้อหาการเรียน หรือการบรรยายที่ผู้สอนได้บรรยาย เพียงอย่างเดียวในแบบเดิมได้ การทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่สำคัญของการเรียนมีความลดน้อยลง ซึ่งเพื่อเป็นการแก้ปัญหาและปรับวิกฤตให้เป็นโอกาส ในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดการเรียน การสอนของผู้สอนเอง ให้ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป และเป็นการปรับตัวให้เข้ากับผู้เรียนในยุค สมัยใหม่ ที่สนใจในเรื่องของเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก และต้องตอบสนองต่อการสื่อสารที่รวดเร็ว ผู้สอน จึงปรับเปลี่ยนการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน แบบใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ เรียนการสอน และการดำเนินกิจกรรม ไว้ในระบบบนสื่ออินเทอร์เน็ต ให้นักศึกษาได้มีโอกาสได้เรียนรู้ มากขึ้น พร้อมทั้งมีการบรรยายในชั้นเรียนร่วมด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการสอน ซึ่งเป็นการใช้กระบวนการรูปแบบห้องเรียน กลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการบรรยายในชั้นเรียน เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้ เรียน เกิดผลลัพธ์เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางที่พัฒนาขึ้น และมีความพึงพอใจของผู้เรียนที่ มีต่อการจัดการเรียนการสอนในวิชากฎหมายอาญา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ก่อนและหลังใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในวิชากฎหมายอาญา 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้หลังใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยมีผลการเรียนที่ดีขึ้นและความพึงพอใจของผู้เรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้หลังใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยายอยู่ในระดับมาก

ทบทวนวรรณกรรม

พนธ์ศักดิ์ พลสารัมย์ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของไทย กำลังประสบปัญหาวิกฤติซึ่งจะต้องเร่งแก้ไข หรือดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนและการเรียนรู้อย่างเร่งด่วน ต้องดำเนินการทั้งด้านผู้เรียน ผู้สอน วิธีการเรียนการสอน หลักสูตร ผู้บริหาร สภาพแวดล้อม และการบริหารจัดการการเรียนการสอน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและคุณภาพของการเรียนรู้ (พนธ์ศักดิ์ พลสารัมย์, 2543)

ดวงเนตร ธรรมกุล และคณะ แสดงให้เห็นว่า การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านเป็นแนวทางการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้อันพึงประสงค์ ด้วยหลักการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) พิจารณาเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อใช้การเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์สื่อสาร 2) ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการสื่อสาร เพื่อตอบข้อสงสัย ตั้งคำถาม หรือแจ้งให้ผู้เรียนสืบค้นในเรื่องที่ต้องการ และ 3) ใช้เวลาในห้องเรียน ส่งเสริมความเข้าใจผ่านกิจกรรม การอภิปราย วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ และอธิบายสาระสำคัญเพิ่มเติม ผู้สอนใช้องค์ประกอบ 4 ด้าน หมุนเวียนเป็นระบอบอย่างต่อเนื่อง คือ 1) การกำหนดยุทธวิธีเพิ่มพูนประสบการณ์ ครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะวิธีการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนผ่านเกม สถานการณ์จำลอง สื่อปฏิสัมพันธ์ การทดลอง หรือการวิจัย 2) การสืบค้นเพื่อให้เกิดมโนทัศน์รวบยอด ครูสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือ 3) การสร้างองค์ความรู้ที่มี

ความหมาย ผู้เรียนเป็นผู้บูรณาการสร้างทักษะองค์ความรู้จากสื่อที่ได้รับจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่าน การสะท้อนคิดและการชี้แนะ และ 4) การสาธิตและประยุกต์ใช้ ผู้สอนสามารถสร้างสรรค์และส่งเสริม การเรียนรู้ โดยใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีตอบสนองกับผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น (ดวงเนตร ธรรมกุลและ คณะ, 2566)

กรวรรณ สีสสมและนพรัตน์ หมีพลัด แสดงให้เห็นว่า ผลการหาประสิทธิภาพของสื่อที่พัฒนา จากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ที่มีความเชื่อมั่นสูง และจากการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในระดับมาก เพราะผู้เรียนสามารถรังสรรค์ชิ้นงานผ่านวิธีการเรียนรู้แบบ โครงการ รวมทั้งสามารถพูดคุยหรือสอบถามครูผู้สอนได้เมื่อมีปัญหาในการเรียน (กรวรรณ สีสสมและ นพรัตน์ หมีพลัด, 2560)

นิลุบล ทองชัย แสดงให้เห็นว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนในระดับสูง เนื่องจากการเรียนในรูปแบบนี้ ช่วยกระตุ้นให้ ผู้เรียนรู้สึกพึงพอใจจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน โดยเฉพาะในการพัฒนา ผู้เรียนในรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกมีอิสระในการคิดและออกแบบโครงการงานของ ตัวเอง โดยไม่ต้องมีครูหรืออาจารย์คอยกำกับตลอดเวลา นอกจากนี้ การเรียนออนไลน์ยังช่วยให้ผู้เรียน สามารถทำงานได้จากทุกที่ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถเรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นอิสระ มากขึ้น (นิลุบล ทองชัย, 2564)

ฐานิตา ลิ้มวงศ์ และยุพาภรณ์ แสงฤทธิ์ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับ ด้าน (Flipped Classroom) เป็นแนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาทักษะที่ จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 การศึกษารูปแบบนี้ไม่เพียงแต่เน้นการส่งเสริมทักษะการ เรียนรู้และนวัตกรรมเท่านั้น แต่ยังขยายขอบเขตไปถึงทักษะสารสนเทศ ทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยี ตลอดจนทักษะชีวิตและอาชีพ บทบาทของผู้สอนจะเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือผู้สอนไม่ได้ทำหน้าที่เพียง แค่ถ่ายทอดความรู้ แต่ยังคงดำเนินบทบาทในฐานะผู้ออกแบบการเรียนการสอน โดยวางแผนกิจกรรม ที่สนับสนุนการเรียนรู้ รวมถึงการให้คำแนะนำและการอำนวยความสะดวกในการศึกษาของผู้เรียนผ่าน การลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งการที่ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีการใช้เทคโนโลยีและสื่อ

สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการพัฒนาตนเองในยุคปัจจุบัน (ฐานิตา ลิ้มวงศ์ และ ยุพารณ แสงฤทธิ์, 2562)

รัฐสภา จุริมาศ และประภากร วงศ์ใหญ่ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) เป็นหนึ่งในกลวิธีที่มีประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งในกระบวนการนี้ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการออกแบบกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรมีการวางแผนด้านเวลาและกิจกรรมอย่างดี เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและต่อเนื่อง ส่งผลให้ห้องเรียนเป็นพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปราย และปฏิบัติจริง เพื่อนำประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาเองมาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รัฐสภา จุริมาศและประภากร วงศ์ใหญ่, 2565)

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย เรื่องการใช้รูปแบบห้องเรียนกลับในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชากฎหมายอาญา 1 สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งดำเนินการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ตามแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ รูปแบบ Flipped Classroom และ e-learning

1.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 44 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชากฎหมายอาญา 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2.2 ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

2.2.1 ตัวแปรต้น คือวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย

2.2.2 ตัวแปรตาม คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาหลักกฎหมายมหาชน โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยายกฎหมายอาญา 1 แบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ในวิชากฎหมายอาญา 1 และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการทดลอง ดังนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ในวิชากฎหมายอาญา 1 ผู้เรียนเข้าไปศึกษาเนื้อหา แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ การจัดบนระบบ e-learning ซึ่งผู้วิจัยกำหนดประเด็นกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แล้วทำแบบทดสอบ (ใบงาน) และนำเสนอเพื่อรับคำแนะนำจากผู้สอน ร่วมกับกิจกรรมในห้องเรียนและการบรรยายในชั้นเรียน

3.2 แบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้ระยะเวลาในการทดลองทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยการทดลองใช้ แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดประเมินผลการเรียนรู้บนระบบ e-learning ด้วยรูปแบบ

ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ในวิชากฎหมายอาญา 1 กับประชากรทั้งหมด และเลือกเก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนำแบบทดสอบใบงานตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนได้ตอบ และส่งคำตอบของแบบทดสอบเข้าไปในระบบอีเลิร์นนิ่ง ตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการไว้ จากนั้น ผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปตรวจ แล้วบันทึกผลคะแนนการทดสอบเก็บไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับแบบทดสอบ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ในงานวิจัยนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้สถิติทดสอบ t-test Dependent จะแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

4.2.1 ด้านการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่เรียนด้วยรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1

4.2.2 ด้านการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนเรียนด้วยรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านจัดการเรียนรู้ ร่วมกับการสอนแบบบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1 ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามระเบียบวิธีการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดนำเสนอที่ละประเด็น ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ก่อนและหลังใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย

ตาราง ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

คะแนน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนเรียน	40	33.5	2.7
หลังเรียน	40	38.1	1.4

จากตารางพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยทดสอบหาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเรียน ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนมีค่าน้อยกว่าคะแนนหลังเรียน แสดงให้เห็นว่า ผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย

ตาราง การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย

ลำดับ	รายการที่ประเมิน	ความพึงพอใจ N=44	ระดับ
1.	ผู้เรียนได้รับการชี้แจงเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของรายวิชา	4.26	มาก
2.	เนื้อหาสอดคล้องกับบทเรียน	4.08	มาก
3.	สามารถทบทวนบทเรียนได้	4.08	มาก
4.	คำอธิบายตัวอย่างชัดเจน ง่ายต่อการฝึกตอบข้อกฎหมาย	4.26	มาก
5.	มีโอกาสดูซักถาม และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน	4.11	มาก
6.	ได้รับการเรียนรู้จากสื่อ ของผู้สอนที่เข้าใจง่าย	4.05	มาก
7.	มีกิจกรรมปฏิบัติจริง หรือแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนรายวิชา	4	มาก
8.	มีกิจกรรม แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน	4.14	มาก

9.	ได้เรียนรู้ผ่านระบบอีเลิร์นนิ่ง หรือใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	4.08	มาก
10.	ผู้เรียนได้รับการสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเองในระหว่างเรียน	4.23	มาก
		4.13	มาก

จากตาราง การวิเคราะห์ ความคิดเห็นความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย พบว่าความพึงพอใจของภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.13

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านจัดการเรียนรู้ร่วมกับการสอนแบบบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1 ผู้วิจัยสามารถทำการวิเคราะห์พร้อมอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านจัดการเรียนรู้ ร่วมกับการสอนแบบบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกัน โดยผู้เรียนมีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้ อาจเกิดจากการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน แบบห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ความสามารถหรือความสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ในด้านพุทธิพิสัย (ความรู้), จิตพิสัย (ทัศนคติ) และทักษะพิสัย หรือทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริง (ปราณี กองจินดา, 2549)

2. การความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเกิดจากการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนแบบ ห้องเรียนกลับด้าน สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ และเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (กรวรรณ สืบสมและนพรัตน์ หมีพลัด, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

นิลบล ทองชัย ที่กล่าวว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของผู้เรียนในระดับสูง เนื่องจากการเรียนในรูปแบบนี้ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกพึงพอใจจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน โดยเฉพาะในการพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกมีอิสระในการคิดและออกแบบโครงการงานของตนเอง โดยไม่ต้องมีครูหรืออาจารย์คอยกำกับตลอดเวลา (นิลบล ทองชัย, 2564) นอกจากนี้ การเรียนออนไลน์ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานได้จากทุกที่ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถเรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นอิสระมากขึ้น และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่หมายถึงระดับหรือขอบเขตของความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการที่นักเรียนได้เข้าร่วมกระบวนการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา ความสำเร็จนี้สามารถวัดได้จากผลการเรียน คะแนนสอบ การประเมินต่าง ๆ หรือการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังอาจพิจารณาจากพัฒนาการในด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2548)

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนโดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน จัดการเรียนรู้ออกแบบการสอนแบบบรรยาย ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาดีขึ้น และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาที่จะต้องปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านจัดการเรียนรู้ร่วมกับการสอนแบบบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่วางไว้ คือ นักศึกษาที่เรียนรู้จากแผนกิจกรรมการเรียนรู้ออกแบบห้องเรียนกลับด้านจัดการเรียน รู้ร่วมกับการสอนแบบบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับการสอนแบบบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.13 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านจัดการเรียนรู้ ร่วมกับการสอนแบบบรรยายในวิชากฎหมายอาญา 1 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. การเตรียมการจัดการเรียนการสอน ในด้านของผู้สอนนั้น ควรมีการเตรียมความพร้อมพอสมควร เพราะเนื่องจากเนื้อหาและกิจกรรมนั้น อาจใช้เวลามากจนเกินไป จะทำให้ผู้เรียนมีเวลาที่จะเรียนรู้หรือทบทวนเนื้อหาได้น้อยลง
2. ผู้เรียนควรต้องเตรียมตัวในเรื่องของความพร้อมของเทคโนโลยีการเรียนการสอน เพราะรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านนั้น จะต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรวรรณ สีสสมและนพรัตน์ หมีพลัด. (2560). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) ด้วยการบูรณาการการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยี มัลติมีเดียผ่าน Google Classroom. *วารสารวิชาการ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 6(2), 118-127.
- ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน. (2560). ห้องเรียนกลับด้าน: ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2), 171-182.
- ฐานิตา ลิ้มวงศ์ และ ยุพาภรณ์ แสงฤทธิ์. (2562). ห้องเรียนกลับด้าน: การเรียนรู้แนวใหม่สำหรับศตวรรษที่ 21. *วารสาร Mahidol R2R e-Journal*, 6(2), 9-17.
- ดวงเนตร ธรรมกุลและคณะ. (2566). การใช้ห้องเรียนกลับด้านพัฒนาผลการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน: บทบาทของผู้เรียนและผู้สอน. *The Journal of Boromarjonani College of Nursing, Suphanburi*, (6)2, 5-13.
- นิลุบล ทองชัย. (2558). การประยุกต์ใช้สื่อการเรียนออนไลน์ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ สำนักวิทยบริการคอมพิวเตอร์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. เรียกใช้เมื่อ 3 กรกฎาคม 2564 จาก http://202.44.34.144/nccitedoc/admin/nccit_files/NCCIT-20150810153241.pdf.
- ปราณี กองจินดา. (2549). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเลขในใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนตาม รูปแบบซิปปาโดยใช้แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะ การคิด

- เลขในใจกับนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้คู่มือครู. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ผดุง เพชรสุข. (2566). สมรรถนะในการวางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และความพึงพอใจ โดย การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. *วารสารวิทยาลัย นครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 17(3), 83-99.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์. (2543). *การปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา:การพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ในระดับปริญญาตรี*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข. (2548). *ทักษะ 5C เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการ จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- รัฐสภา จุริมาศและประภากร วงศ์ใหญ่. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา กฎหมายว่า ด้วยทรัพย์สินของนิสิตหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ โรฒ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom). *วารสาร มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 1(1), 106-115.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ สยามกัมมาจล.
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip your classroom: Reach every student in every class every day*. Eugene, OR: International Society for Technology in Education.

แนวทางการนำข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ
ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไปใช้เป็นหลักในสำนวนการสอบสวน
หรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครอง*

THE GUIDANCE FOR THE USE OF FACTS FROM AUDITS BY THE
STATE AUDIT OFFICE AS THE BASIS FOR INVESTIGATION
OR INQUIRY DOCUMENTS AND ADMINISTRATIVE CONSIDERATIONS

สุรนนท์ ขัตติยนนท์, บัณฑิต ขวาโยธา

Suranont Kuttiyanont, Bandit Khwayota

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ประเทศไทย

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: suranont.k@kkumail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการไม่นำข้อเท็จจริงตามรายงานผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไปใช้ประกอบในสำนวนการสอบสวน ไต่สวน หรือการพิจารณาทางปกครอง ทั้งที่มีกฎหมายกำหนดเป็นมาตรการไว้แล้ว แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ โดยมุ่งวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวทางปฏิบัติขององค์กรตรวจสอบต่างประเทศ เพื่อให้ข้อเสนอเชิงนโยบายและกฎหมายในการปรับปรุงมาตรการดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร โดยการศึกษาตำราและวรรณกรรมทางกฎหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ควบคู่กับการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมาย พร้อมใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ช่วยในการจัดโครงสร้าง สืบเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พบว่าแนวคิดสำคัญประกอบด้วย หลักนิติธรรม การใช้ดุลพินิจโดยชอบ ธรรมชาติบาลภาครัฐ หลักฟังความทุกฝ่าย และหลักความเป็นอิสระและเป็นกลาง ซึ่งสนับสนุนแนวคิดในการนำข้อเท็จจริงจากรายงานตรวจสอบไปใช้เพื่อให้เกิดความถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรม 2. แม้จะมีกฎหมายบัญญัติให้นำรายงานการตรวจสอบไปเป็นส่วน

*Received: 12 July 2025; Revised: 25 August 2025; Accepted: 26 August 2025

หนึ่งของสำนวนการสอบสวนตามมาตรา 7, 88 และ 99 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 แต่ยังไม่มีการทบทวนหรือมาตรการบังคับใช้ที่ชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการละเลยหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงได้ 3. แนวทางจากประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ใช้กลไกการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ การติดตามผล และแรงกดดันทางสังคมอย่างเข้มข้น ซึ่งทำให้งานผลการตรวจสอบที่แม้จะไม่ผูกพันทางกฎหมาย แต่กลับมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งแนวทางเหล่านี้ควรนำมาปรับใช้ในไทย ควบคู่กับการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน

คำสำคัญ: การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, หลักในสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวน, การพิจารณาทางปกครอง

Abstract

This research article aims to examine the legal issues surrounding the failure to incorporate factual findings from the reports of the Office of the Auditor General of Thailand (OAG) into investigation files, inquiries, or administrative proceedings, despite existing legal provisions mandating such integration. These legal measures remain insufficient in scope and enforcement. The study focuses on analyzing relevant concepts, theories, and legal principles, including international audit practices, to formulate policy and legal recommendations for improving the effectiveness of such measures. This study employs a documentary research methodology, analyzing both domestic and international legal texts and literature, alongside comparative legal analysis, with the support of artificial intelligence tools for structuring and synthesizing information.

The findings reveal that: 1. Key concepts and theories identified include the rule of law, proper exercise of discretion, public sector good governance, the principle of hearing both sides, and the principles of independence and impartiality. These support the notion that incorporating factual findings from audit reports can enhance accuracy, transparency, and fairness in legal and administrative processes. 2. Although the Organic Act on State Audit B.E. 2561 (2018), Sections 7, 88, and 99, mandates the inclusion of

audit reports in investigation files, there remains a lack of explicit penalties or enforcement mechanisms. This legal gap can result in neglect or distortion of facts. 3. International practices from the United Kingdom, the United States, and Japan employ mechanisms such as public disclosure, follow-up procedures, and strong societal pressure. These approaches, although not legally binding, have proven highly effective. Such methods should be adapted for use in Thailand, along with the implementation of clear legal sanctions.

Keywords: Audit by the State Audit Office, Principles of Investigation or Inquiry, Administrative Consideration

บทนำ

การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มีเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและสร้างความน่าเชื่อถือแก่รายงานผลการตรวจสอบ อันนำไปสู่ข้อเสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐนำไปแก้ไขตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) แม้รายงานดังกล่าวสามารถชี้ข้อบกพร่อง ความเสียหาย และให้ข้อเสนอแนะตามกรอบกฎหมาย แต่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจสั่งการหน่วยงานของรัฐได้ เนื่องจากมิใช่ผู้บังคับบัญชาโดยตรง ทั้งนี้ หน้าที่และความรับผิดชอบเมื่อเกิดความเสียหายได้ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายอยู่แล้ว ทั้งยังสอดคล้องกับความเห็นของศาลปกครองที่ระบุว่า ข้อเสนอแนะของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง แต่เป็นเพียงข้อเสนอแนะตามข้อเท็จจริงที่ตรวจพบ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ 111/2545

เมื่อพิจารณาตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นไปเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐ เมื่อกรณีมีข้อตรวจพบตามรายงานผลการตรวจสอบว่าการดำเนินกิจกรรม/โครงการของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับงบประมาณแผ่นดิน มีข้อบกพร่องหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง หรือเกิดความเสียหายต่องบประมาณของรัฐ จะมีผลผูกพันทำให้หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามข้อเท็จจริงที่ได้รับจากรายงานผลการตรวจสอบ และในการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ ในฐานะผู้รับการตรวจภายหลังหลังจากที่ได้รับรายงานการตรวจสอบนั้น หากมีการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะและนำข้อตรวจพบไปแก้ไข

ปรับปรุง การปฏิบัติเช่นนั้นก็จะยอมจะทำให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน และแสดงออกถึงความรับผิดชอบและความโปร่งใสในการบริหารงาน (สำนักวิจัย, 2567)

แต่ภายใต้เหตุผลและเงื่อนไขที่ว่าหน่วยตรวจสอบไม่ใช่ผู้บังคับบัญชา และต้องยึดหลักความเป็นอิสระและเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใด และข้อเสนอแนะตามรายงานผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง แต่เป็นเพียงข้อเสนอแนะตามข้อเท็จจริงที่ตรวจพบเท่านั้น หน่วยตรวจสอบจึงไม่อาจเข้าไปบังคับ กล่าวหา กล่าวโทษ หรือเป็นโจทก์หรือเป็นคู่กรณีเสียเอง ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ตรวจพบตามรายงานผลการตรวจสอบ ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน อาจถูกนำไปดำเนินการในลักษณะบิดเบือนข้อเท็จจริง ทั้งพฤติการณ์และเอกสารหลักฐาน เพื่อช่วยเหลือมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดต้องได้รับโทษ ตัวอย่างเช่น การมีเจตนาไม่นำข้อเท็จจริงตามผลการตรวจสอบมาประกอบในการสอบสวนข้อเท็จจริง หาผู้รับผิดชอบละเมิดหรือการสอบสวนทางวินัย จนทำให้ผลการสอบสวนดังกล่าวขาดน้ำหนัก เป็นต้น ซึ่งอาจเกิดขึ้นด้วยเหตุผลหลายอย่าง เช่น เหตุผลที่แสดงถึงนัยยะที่ว่าความผิดของผู้ได้บังคับบัญชาก็ยอมสะท้อนถึงความบกพร่องในการอนุญาต อนุมัติ หรือการบริหารของผู้บังคับบัญชา หรือในกรณีนั้นผู้บังคับบัญชาอาจเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำผิดเสียเอง หรือกรณีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสียในเรื่องที่จะพิจารณาเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง หรือผู้บังคับบัญชาอาจไม่ต้องการมีส่วนร่วมในสัดส่วนความรับผิดชอบละเมิด หรือเพราะความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีต่อกัน จึงไม่ต้องการให้เกิดความบาดหมางใจกันกับผู้ได้บังคับบัญชา หรือแม้แต่การมีเจตนาเพื่อช่วยเหลือผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ต้องได้รับโทษ โดยแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์หรือทรัพย์สินอันถือเป็นพฤติการณ์ทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption) อย่างหนึ่ง เป็นต้น (เฉลิมชัย เบญจกาญจน์, 2562)

จึงอาจกล่าวได้ว่า รายงานผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน จะไร้ความหมายหากปล่อยให้มีการบิดเบือนข้อเท็จจริง ทั้งในเชิงพฤติการณ์และเอกสารหลักฐาน เพื่อช่วยเหลือบุคคลใดมิให้ได้รับโทษ หรือให้ได้รับโทษน้อยกว่าที่ควรจะได้รับ ดังนั้น เพื่อให้ข้อเท็จจริงตามรายงานผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ถูกนำไปใช้ดำเนินการตามขั้นตอนของทางราชการอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความพยายามผลักดันให้รายงานการตรวจสอบดังกล่าว เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสอบสวนหรือไต่สวนตามกฎหมาย (สำนักวิจัย, 2567) ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาเคยมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542 กำหนดว่า หากผลการตรวจสอบพบพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าเป็นการทุจริต หรือมีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อเงินหรือทรัพย์สินของทางราชการ ให้แจ้งต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดี และแจ้ง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย โดยในการดำเนินคดี ให้พนักงานสอบสวนนำรายงานการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมาใช้เป็นหลักในการสอบสวนด้วย และในปัจจุบันมีการกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดว่า กรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หากเป็นกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการใดได้ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบ และดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป โดยให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวน (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

แต่ถึงแม้จะมีการบัญญัติเป็นกฎหมาย กำหนดให้นำข้อเท็จจริงตามรายงานการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนหรือการพิจารณาทางปกครอง เพื่อมิให้มีการดำเนินการในลักษณะเป็นการบิดเบือนข้อเท็จจริง ทั้งพฤติการณ์และเอกสารหลักฐาน เพื่อช่วยเหลือมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดต้องได้รับโทษ แต่มาตรการดังกล่าว ก็ยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง จึงส่งผลกระทบต่อรายงานผลการตรวจสอบที่ตรวจพบข้อเท็จจริง อันเป็นไปเพื่อรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดินนั้นเสียเปล่าหรือไร้ประโยชน์ และส่งผลเสียหายต่องบประมาณของรัฐและผลประโยชน์ของประชาชน และแม้ที่ผ่านมาจะมีการกำหนดตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน ให้มีการนำรายงานผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการไต่สวนและสอบสวน (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) แต่บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ยังไม่ครอบคลุมไปถึงหน่วยงานผู้รับการตรวจสอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยังไม่มียกโทษเพื่อบังคับแก่กรณีที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งทำให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่สอบสวนหรือไต่สวนหรือการพิจารณาทางปกครอง อาจเพิกเฉยหรือละเลยต่อมาตรการทางกฎหมายที่บัญญัติขึ้น ส่งผลทำให้กฎหมายที่บัญญัติขึ้นนั้นขาดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงทำการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา และต้องการชี้ให้เห็นถึงผลกระทบกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ ไม่หยิบยกข้อเท็จจริงจากรายงานผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน มาเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนหรือการพิจารณาทางปกครอง ไม่ว่าจะโดยจงใจเพิกเฉยหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม และเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง และแก้ไขอุปสรรคทางด้านกฎหมาย เพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของรัฐต่อไป ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประเด็น

ปัญหาวิจัยเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมาย ตลอดจนแนวทางขององค์กรตรวจเงินแผ่นดินต่างประเทศ ในการกำหนดสภาพบังคับให้นำข้อเท็จจริงจากรายงานผลการตรวจสอบ ไปใช้เป็นหลักในสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับแนวทางการนำข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ไปใช้เป็นหลักในสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครอง
2. เพื่อศึกษาถึงหลักกฎหมายของประเทศไทยและรูปแบบหรือแนวทางของต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการนำข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ไปใช้เป็นหลักในสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครอง
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมถึงแนวทางการกำหนดมาตรการลงโทษที่ชัดเจน สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีเจตนาไม่นำข้อเท็จจริงตามรายงานการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนหรือการพิจารณาทางปกครอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางนิติศาสตร์แบบเอกสารเป็นหลัก โดยเน้นการศึกษา วิเคราะห์ และตีความบทบัญญัติกฎหมาย กฎหมายลายลักษณ์อักษร หลักการทางนิติศาสตร์ ตำรา เอกสาร บทความ รายงานการวิจัย และวรรณกรรมทางกฎหมาย ทั้งในและต่างประเทศ ควบคู่กับการวิเคราะห์ กฎหมายเชิงเปรียบเทียบ โดยศึกษาแนวทางขององค์กรตรวจเงินแผ่นดินในประเทศพัฒนาแล้ว ได้แก่ สหราชอาณาจักร ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น เพื่อวิเคราะห์และหาข้อสรุปตามที่ระบุไว้ใน วัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบรายงานพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับแนวทางการนำข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ไปใช้เป็นหลักในสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครอง ผู้วิจัยได้นำเสนอทฤษฎีและหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ทฤษฎีหลักนิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของรัฐประชาธิปไตย โดยกำหนดให้การใช้อำนาจของรัฐ ต้องตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ การใช้ข้อมูลจากผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งในเชิงการสอบสวนหรือการพิจารณาทางปกครอง เพื่อให้การตัดสินใจมีความเป็นธรรม โปร่งใส และเป็นไปตามหลักความรับผิดชอบ (Accountability) และหลักการตรวจสอบได้ (Transparency) (วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, 2562)

1.2 ทฤษฎีการใช้ดุลพินิจโดยชอบ (Proper Exercise of Discretion) โดย Paul Craig ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขสามประการ ได้แก่ (1) การตัดสินใจต้องตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง (Correct Facts) (2) การดำเนินการต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย (In Accordance with Law) และ (3) การใช้ดุลพินิจต้องมีความสมเหตุสมผลและเป็นธรรม (Reasonable and Fair) ซึ่งหากปราศจากข้อใดข้อหนึ่ง อาจทำให้การใช้อำนาจเป็นการละเมิดหลักนิติธรรม และส่งผลให้คำสั่งทางปกครองนั้นถูกเพิกถอนได้ (Paul Craig, 2021)

1.3 ทฤษฎีธรรมาภิบาลภาครัฐ (Good Governance) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะในระบบราชการไทยที่จำเป็นต้องยึดหลักความสุจริต โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ การนำข้อเท็จจริงจากรายงานการตรวจสอบมาใช้ในการบริหารและการพิจารณาทางปกครอง ย่อมช่วยให้กระบวนการตัดสินใจมีความชอบธรรมมากขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจภายใต้กรอบของกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (ณัฐชนน ศิริพงษ์สุรภา, 2564)

1.4 หลักฟังความทุกฝ่าย (Audi Alteram Partem) ซึ่งเป็นหลักสำคัญในกระบวนการตรวจสอบที่ยึดถือว่าผู้ถูกตรวจสอบ ต้องมีโอกาสนำข้อเท็จจริงข้อกล่าวหา และแสดงหลักฐานก่อนมีข้อสรุปหรือคำวินิจฉัยใด ๆ หลักการนี้สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดินที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ต้องเปิดโอกาสให้หน่วยรับตรวจชี้แจงเหตุผลและพยานหลักฐาน เพื่อให้รายงานที่ออกมามีความน่าเชื่อถือ โปร่งใส และเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย (ณรงค์ฤทธิ์ เพชรฤทธิ์, 2554)

1.5 หลักความเป็นอิสระและเป็นกลาง (Independent and Impartial) ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งมีบทบาทในการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยปราศจากอคติ การไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการสอบสวนหรือพิจารณาทางปกครองโดยตรงนั้น เป็นการรักษาความเป็นกลางขององค์กร

แต่ในขณะเดียวกัน รายงานการตรวจสอบก็เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่หน่วยงานรัฐสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจทางกฎหมาย โดยเฉพาะเมื่อจำเป็นต้องมีคำสั่งทางปกครองที่อาจกระทบสิทธิของบุคคล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังสามารถโต้แย้งหรืออุทธรณ์ต่อศาลได้ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้ ล้วนตั้งอยู่บนหลักการตรวจสอบได้และยึดถือความยุติธรรม (ภัทรวรินทร์ บุญชู, 2562)

กล่าวโดยสรุป แนวคิดและทฤษฎีทั้ง 5 ข้อนี้ ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการนำข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไปใช้ในการสอบสวน ใต้สวน และพิจารณาทางปกครอง ซึ่งช่วยเสริมสร้างระบบราชการที่ยึดมั่นในหลักนิติธรรม มีธรรมาภิบาล และเชื่อถือได้ในสายตาของประชาชน

2. หลักกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการนำข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ไปใช้เป็นหลักในสำนวนการสอบสวนหรือใต้สวนและการพิจารณาทางปกครอง ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

การนำข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ไปใช้ในกระบวนการสอบสวน ใต้สวน หรือการพิจารณาทางปกครอง ถือเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมความโปร่งใสและความเป็นธรรมในกระบวนการใช้อำนาจรัฐ โดยหลักการทั่วไปเจ้าหน้าที่ตรวจสอบจะไม่สามารถมีบทบาทโดยตรงในกระบวนการดังกล่าว เพื่อคงไว้ซึ่งหลักความเป็นกลางและไม่แทรกแซงหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับการตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ตรวจสอบอาจมีส่วนร่วมในฐานะผู้ให้ข้อมูลหรือพยาน และสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการทางกฎหมาย ในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อรัฐหรืองบประมาณแผ่นดิน

ในปัจจุบันประเทศไทยได้กำหนดบทบัญญัติ เพื่อส่งเสริมให้รายงานผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีน้ำหนักทางกฎหมาย โดยเฉพาะในกระบวนการพิจารณาของหน่วยงานรัฐ ดังปรากฏในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดให้เอกสารและหลักฐานจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน สามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนหรือพิจารณาทางปกครองได้ ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

มาตรา 7 วรรคสอง

“ในการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการ

ตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของหน่วยงานอื่นนั้น แล้วแต่กรณี”

มาตรา 88 วรรคสอง

“ในการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ารายงานและเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการจัดส่งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการไต่สวนหรือสอบสวน ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ”

มาตรา 99 วรรคหนึ่ง

“ในการพิจารณาวินิจฉัยเพื่อลงโทษทางปกครอง ให้คณะกรรมการใช้รายงานผลการตรวจสอบของผู้ว่าการเป็นหลัก แต่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแสดงหลักฐานประกอบการพิจารณาด้วย” บทบัญญัติดังกล่าว สะท้อนเจตนารมณ์ของกฎหมายในการส่งเสริมการใช้ข้อเท็จจริงที่ชัดเจน และตรวจสอบได้จากหน่วยงานอิสระมาประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ป้องกันความเสียหายจากการทุจริต และเพิ่มความน่าเชื่อถือในกระบวนการบริหารราชการแผ่นดิน

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ยังไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้หน่วยงานผู้รับการตรวจสอบต้องปฏิบัติตามข้อเสนอแนะหรือข้อเท็จจริงจากรายงานการตรวจสอบ โดยมีผลผูกพันทางกฎหมาย และไม่มีบทลงโทษสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ละเลย ไม่นำรายงานดังกล่าวมาใช้ในกระบวนการสอบสวนหรือพิจารณาทางปกครอง ซึ่งอาจนำไปสู่การเลือกปฏิบัติ บิดเบือนข้อเท็จจริง หรือกระทำโดยทุจริตเพื่อช่วยเหลือบุคคลไม่ให้ได้รับโทษ หรือได้รับโทษน้อยกว่าที่ควร ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกฎหมาย และก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐและประชาชนในวงกว้าง

3. แนวทางการและมาตรการขององค์กรตรวจสอบต่างประเทศในการนำข้อเท็จจริงตามรายงานผลการตรวจสอบเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนหรือการพิจารณาทางปกครอง ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

การศึกษารูปแบบจากองค์กรตรวจเงินแผ่นดินต่างประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น แสดงให้เห็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการผลักดันให้หน่วยงานรัฐนำข้อเสนอแนะจากรายงานตรวจสอบไปปฏิบัติ แม้จะไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายโดยตรง แต่ใช้กลไกทางการเมือง สังคม และการติดตามผลอย่างเข้มข้นเป็นแรงกดดัน ดังนี้

สหราชอาณาจักร (National Audit Office: NAO) กำหนดให้มีการเผยแพร่ข้อเสนอแนะและติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐอย่างต่อเนื่องผ่านเว็บไซต์ โดยแสดงสถานะการตอบสนองต่อรายงานการตรวจสอบอย่างชัดเจน เป็นกลไกสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสาธารณะ (สำนักการต่างประเทศ, ม.ป.ป.)

สหรัฐอเมริกา (U.S. Government Accountability Office: GAO) แม้รายงานตรวจสอบจะไม่ผูกพันทางกฎหมาย แต่มีแรงกดดันจากรัฐสภา สื่อ และประชาชนในระดับสูง หน่วยงานรัฐจึงมักดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตรวจสอบหรือวิจารณ์ ซึ่งอาจกระทบต่อภาพลักษณ์หรือกลายเป็นประเด็นการเมือง (สำนักการต่างประเทศ, ม.ป.ป.)

ญี่ปุ่น (Board of Audit of Japan) หน่วยงานที่ได้รับรายงานต้องจัดทำเอกสารชี้แจงตอบกลับภายในกรอบเวลา หากเพิกเฉยรายงานจะถูกเผยแพร่ต่อรัฐสภาและหน่วยงานงบประมาณในรอบถัดไป พร้อมระบุการดำเนินการแก้ไขหรือการเพิกเฉยไว้ชัดเจน กระบวนการนี้ถือเป็นกลไกควบคุมที่มีระบบและมีผลเชิงบังคับทางปฏิบัติ (สำนักการต่างประเทศ, ม.ป.ป.)

จากแนวทางข้างต้นชี้ให้เห็นว่า แม้รายงานตรวจสอบจะไม่มีผลบังคับทางกฎหมายโดยตรง แต่การวางระบบติดตามผล การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ และการเชื่อมโยงกับกลไกรัฐสภา เป็นวิธีควบคุมที่มีประสิทธิภาพสูง หน่วยงานรัฐจึงมีแนวโน้มปฏิบัติตามข้อเสนอแนะในสัดส่วนที่มาก การนำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย ควรครอบคลุมถึงการบัญญัติกฎหมายให้หน่วยงานรัฐมีหน้าที่ตอบสนองต่อรายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนดกรอบเวลาชี้แจงผลการดำเนินการ การลงโทษเจ้าหน้าที่ที่จงใจละเว้นไม่ปฏิบัติตาม เพื่อป้องกันการบิดเบือนข้อเท็จจริงและพฤติกรรมทุจริต

แนวทางดังกล่าว จะช่วยให้รายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน มีน้ำหนักในทางปฏิบัติ และเสริมสร้างธรรมาภิบาลในภาครัฐได้อย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผล

รายงานการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เป็นผลจากกระบวนการตรวจสอบที่มีมาตรฐาน โปร่งใส และเป็นอิสระ จึงถือเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้นที่มีน้ำหนัก สามารถใช้ประกอบการพิจารณาและตัดสินใจของหน่วยงานทางปกครองได้อย่างเหมาะสม และแม้รายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน จะไม่ใช่คำสั่งทางปกครองและไม่มีผลบังคับเด็ดขาด แต่ก็ถือเป็น

ข้อเท็จจริงที่ผ่านการตรวจสอบตามมาตรฐานแล้ว จึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนความถูกต้องในกระบวนการสอบสวนหรือไต่สวน ทั้งยังมีการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงหรือโต้แย้งรายงานดังกล่าว อันสะท้อนถึงหลัก “การฟังความอีกฝ่าย” (audi alteram partem) การนำรายงานดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการสอบสวน ไต่สวน และการพิจารณาทางปกครอง จึงช่วยทำให้เกิดความรอบคอบในการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ สอดคล้องกับหลักนิติธรรม (Rule of Law) และหลักการพิจารณาอย่างเป็นธรรม (Due Process) ซึ่งสะท้อนถึงธรรมาภิบาลภาครัฐ (Good Governance) และทฤษฎีการใช้ดุลพินิจโดยชอบ

ดังนั้น การเพิกเฉยหรือไม่นำข้อเท็จจริงจากรายงานตรวจสอบมาใช้ โดยไม่มีเหตุผลอันชอบยอมเป็นการละเมิดหลักนิติธรรม อาจก่อให้เกิดการตัดสินใจที่ไม่เป็นธรรม และเปิดช่องให้เกิดการบิดเบือนข้อเท็จจริง เช่น การช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้พ้นผิด หรือให้รับโทษน้อยลง

แม้ปัจจุบันพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐนำข้อเท็จจริง ตามรายงานการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน มาใช้ประกอบการสอบสวนหรือไต่สวนแล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติยังขาดมาตรการบังคับและบทลงโทษในกรณีที่เจ้าหน้าที่เพิกเฉยหรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม ต่างจากแนวทางในต่างประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ที่แม้รายงานตรวจสอบจะไม่ผูกพันทางกฎหมายโดยตรง แต่มีระบบติดตามผล เผยแพร่สู่สาธารณะ และใช้แรงกดดันจากรัฐสภาและสังคมเป็นกลไกเชิงบังคับ หน่วยงานรัฐจึงมีแนวโน้มปฏิบัติตามข้อเสนอแนะในสัดส่วนสูง

จึงเห็นได้ว่า การไม่หยิบยกข้อเท็จจริงตามรายงานผลการตรวจสอบมาใช้ ไม่ว่าจะด้วยเจตนาหรือความประมาทเลินเล่อ ย่อมทำให้ข้อเท็จจริงที่ตรวจพบไม่ถูกนำไปแก้ไข เยียวยา หรือลงโทษผู้กระทำผิด ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะและงบประมาณแผ่นดิน อีกทั้งสะท้อนปัญหาการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบ ซึ่งเกิดขึ้นซ้ำซากในระบบราชการไทย จากอคติ การเลือกปฏิบัติ หรือผลประโยชน์ส่วนตน

ดังนั้น การกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนและมีผลบังคับ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนำข้อเท็จจริงจากรายงานการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน มาใช้ในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง จึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนในการยกระดับธรรมาภิบาลและเสริมสร้างความเป็นธรรมในระบบราชการไทยให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล

สรุปผลวิจัย/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลวิจัย

การศึกษาแนวทางการนำข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไปใช้เป็นหลักในสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครอง สรุปได้ว่า แนวคิดและทฤษฎีสำคัญ เช่น หลักนิติธรรม หลักการใช้ดุลพินิจโดยชอบ หลักธรรมาภิบาล หลักฟังความทุกฝ่าย และหลักความเป็นกลาง มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความชอบธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ในการนำข้อเท็จจริงจากรายงานการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ไปใช้ในกระบวนการทางปกครอง แม้กฎหมายปัจจุบันจะมีบทบัญญัติให้ใช้รายงานการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนหรือพิจารณาทางปกครองตามมาตรา 7, 88 และ 99 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน 2561 แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมไปถึงหน่วยงานผู้รับการตรวจสอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและยังไม่มีบทลงโทษหรือมาตรการบังคับใช้ที่ชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการละเลยหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงได้ โดยหากพิจารณาแนวทางจากประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งใช้กลไกการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ การติดตามผล และแรงกดดันทางสังคม ส่งผลให้รายงานการตรวจสอบที่แม้จะไม่ผูกพันทางกฎหมาย แต่กลับมีประสิทธิภาพสูงซึ่งแนวทางเหล่านี้ควรนำมาปรับใช้ในประเทศไทยควบคู่กับการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

จากที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงรูปแบบของข้อเสนอแนะทางกฎหมายและแนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมและการลงโทษ เพื่อเสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของรัฐ โดยเห็นควรให้มีการเพิ่มบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน โดยให้นำข้อเท็จจริงตามรายงานผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไปใช้ในการสอบสวนหรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครอง ให้ครอบคลุมหน่วยงานผู้รับการตรวจสอบทุกหน่วยงาน และเห็นควรกำหนดบทลงโทษทั้งทางวินัยและทางอาญาที่ชัดเจน สำหรับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่สอบสวนหรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครอง กรณีที่มีเจตนาไม่นำข้อเท็จจริงตามรายงานผลการตรวจสอบ ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนหรือการพิจารณาทางปกครอง อันอาจมีลักษณะเป็นการบิดเบือนข้อเท็จจริง ทั้งพฤติการณ์และเอกสารหลักฐาน ซึ่งอาจเป็นการเพื่อ

ช่วยเหลือผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ต้องได้รับโทษหรือให้ได้รับโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยอาจบัญญัติเป็นข้อกฎหมายดังนี้

มาตรา ... ให้หน่วยรับตรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำข้อเท็จจริงตามรายงานผลการตรวจสอบและเอกสารและหลักฐานที่ส่งมา ที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินจัดส่งให้ เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามข้อเสนอแนะและเป็นส่วนหนึ่ง ของสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครอง และภายหลังการดำเนินการแล้วเสร็จให้รายงานผลการดำเนินการดังกล่าว ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินทราบ

หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่สอบสวนหรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครองตามวรรคหนึ่งผู้ใด มีเจตนาไม่นำข้อเท็จจริงตามรายงานผลการตรวจสอบ ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไปเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนหรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครองโดยทุจริต ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งให้ผู้รับตรวจดำเนินการทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ผู้นั้น

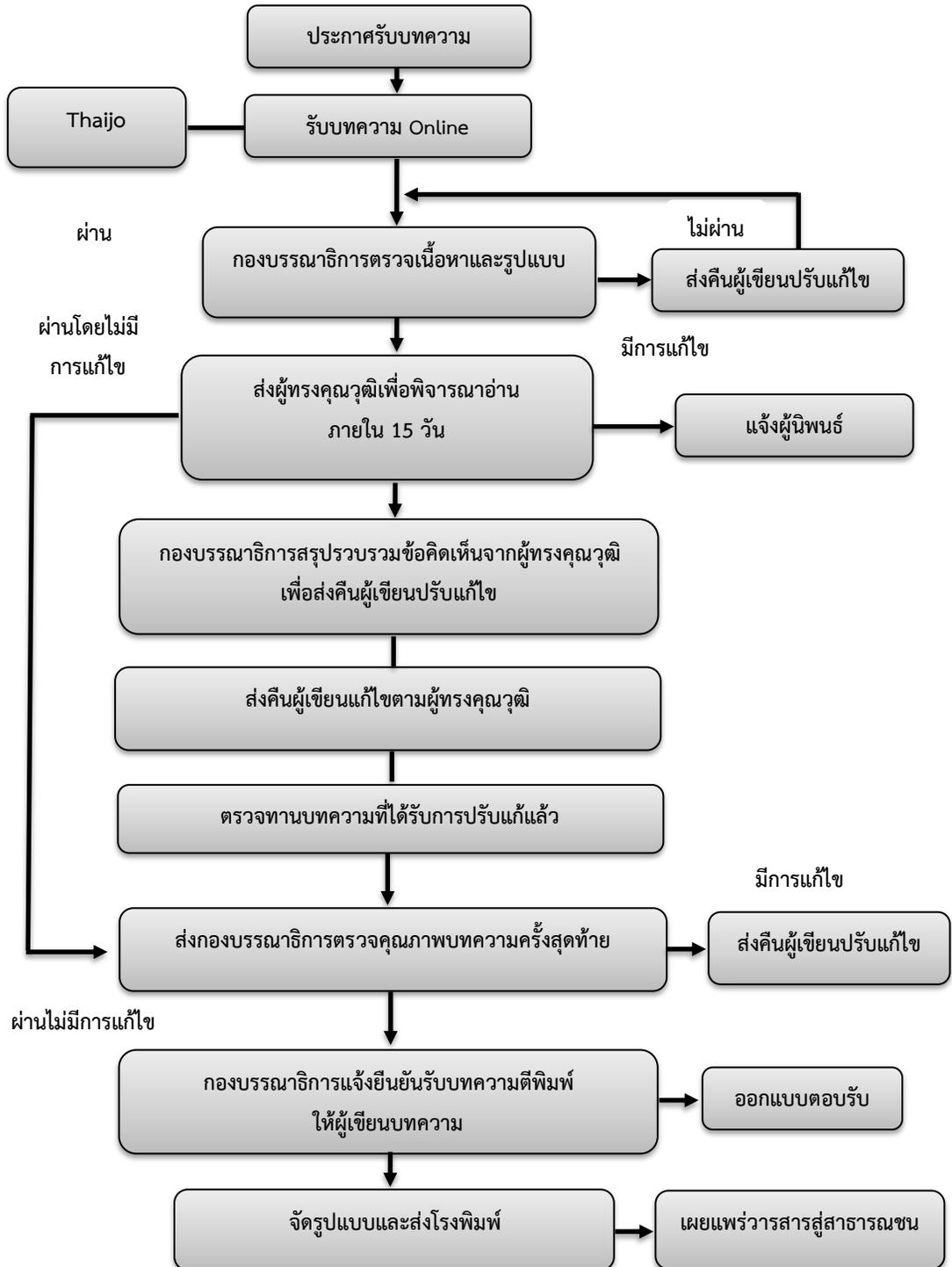
นอกจากข้อเสนอแนะทางกฎหมายซึ่งเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการควบคุมและการลงโทษตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังเห็นควรให้มีมาตรการหรือแนวทางปฏิบัติควบคู่กันไปกับมาตรการทางกฎหมาย โดยควรกำหนดให้มีแนวทางปฏิบัติเป็นมาตรการในการติดตามผล และกำหนดให้มีการแจ้งผลการดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของ การนำข้อเท็จจริง ที่ตรวจพบตามรายงานผลการตรวจสอบไปใช้ในการสอบสวนหรือไต่สวนและการพิจารณาทางปกครอง และนอกจากนั้น ควรกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อเป็นมาตรการในการเผยแพร่ผลการตรวจสอบให้สาธารณะชนได้รับทราบ เพื่อให้เป็นเสมือนกลไกควบคุมและเฝ้าระวังโดยผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้าน

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมชัย เบญจกาญจน์. (2562). การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กับบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ใน รายงานการศึกษาตามหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่น 11. สถาบันพระปกเกล้า.
- ณรงค์ฤทธิ์ เพชรฤทธิ์. (2554). การใช้และการตีความกฎหมายปกครอง (ตอน 1). เรียกใช้เมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <http://www.public-law.net/publaw/view.aspx?id=1605>

- ณัฐชนน ศิริพงษ์สุรภา. (2564). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของหน่วยงานของรัฐ: พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561. (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 10 ก หน้า 1-41 (21 กุมภาพันธ์ 2561).
- ภัทรวรินทร์ บุญชู. (2562). ปัญหาการควบคุมตรวจสอบวินัยการเงินการคลังของรัฐภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ใน *ดุสิตนิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1-90 (6 เมษายน 2560).
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2562). *ข้อความคิดและหลักการพื้นฐานบางประการของกฎหมายปกครอง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- สำนักงานต่างประเทศ. (ม.ป.ป.). *การศึกษาประเภทการตรวจสอบขององค์กรตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคยุโรป (EUROSAI) ตอนที่ 2*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.
- สำนักงานต่างประเทศ. (ม.ป.ป.). *การศึกษาประเภทการตรวจสอบขององค์กรตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคเอเชีย (ASOSAI) ตอนที่ 2*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.
- สำนักวิจัย. (2567). *แนวทางการตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Audit of SDGs Implementation)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.
- สำนักวิจัย. (2567). *มาตรฐานสถาบันตรวจสอบสูงสุดระหว่างประเทศ รหัส 3000 มาตรฐานการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ISSAI 3000 Performance Audit Standard)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.
- Paul Craig. (2021). *Administrative Law. Ninth edition*. London: Sweet&Maxwell.

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารศึกษิตาลัย

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์บทความ

1. ประเภทของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารศึกษิตาลัย

1.1 บทความวิชาการ ได้แก่ งานเขียนทางวิชาการในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่มีการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็น ข้อยุติ ข้อเสนอแนะและประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยผู้เขียนค้นคว้าจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น แล้ววิเคราะห์อย่างสมเหตุสมผล

1.2 บทความวิจัย (Research article) ได้แก่ บทความที่นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าใหม่ ๆ ทั้งในด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ เป็นการนำเสนอปัญหาที่ผู้เขียนได้ศึกษาหรือประเด็นที่ต้องการคำตอบ มีการกำหนดกรอบแนวคิด การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งสรุปปัญหาอย่างชัดเจน อันเป็นการสร้างฐานความรู้ที่มีคุณค่าทางวิชาการ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน

2. การจัดเตรียมบทความ

วารสารศึกษิตาลัย ได้กำหนดการเตรียมต้นฉบับไว้ ดังนี้

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 12 – 14 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าน้ำกระดาษขอบบน 3.81 ซม. ขอบล่าง 2.54 ซม. ขอบซ้าย 2.54 ซม. ขอบขวา 1.5 ซม. กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัด พร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้ โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุสังกัดหรือหน่วยงาน และ E-mail พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติอยู่ใต้ชื่อเรื่อง โดยเอียงมาทางด้านขวา

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ

- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด
- 7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)
- 8) ส่งบทความต้นฉบับที่ E-mail : Sjmcunk@gmail.com

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป มีความกะทัดรัด และสั้น
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัยกรอบแนวคิดและระบุวัตถุประสงค์การวิจัย
- 3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน
- 5) สรุป (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 6) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) หมายถึง ประเด็นที่ผู้วิจัย เสนอแนะขึ้นมาจากผลการวิจัย หรือข้อค้นพบจากการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อให้ข้อมูล คำแนะนำแนวทาง หรือวิธีการใด ๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำ ข้อเสนอแนะไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนา การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน หรือการบริหารจัดการ เป็นต้น
- 7) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเนื้อเรื่องเท่านั้น ใช้การอ้างอิงแบบ APA

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

3. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับ ผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสารเพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่ม ใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียน และปีที่พิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง โดยการกรอกข้อมูลอ้างอิงในฟังก์ชันการอ้างอิง ของโปรแกรม Microsoft Word 2010 เป็นต้นไป เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย เพราะอวิชาเป็นปัจจัย สังขารทั้งหลายจึงมี เพราะสังขารเป็นปัจจัย วิญญาณจึงมี ฯลฯ ความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งหมดนี้ มีได้ด้วยประการ ฉะนั้น” (ส.น. 16/35/75) เป็นต้น
- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สมภาร พรหมทา, 2555)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างอิงของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) และพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2550)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโธและคณะ, 2558)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. //สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อหนังสือ. //(ครั้งที่พิมพ์). //สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระมหาทวี มหาปณฺโญ. (2557). *ดุสยภาพชีวิตเชิงพุทธ เพื่อความมีอายุยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่อ้าง).//
สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. (2553). พระพุทธศาสนากับงานสุขภาพจิต. ใน พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส
(บรรณาธิการ). *พระพุทธศาสนากับการฟื้นตัวจากวิกฤติการณ์โลก*. (หน้า 3-20).
กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่
ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

บรรจบ บรรณรุจิ. (2557). พระวักกฺลิในคัมภีร์บาลี : จุดเชื่อมโยงที่ยังไม่พบ. *วารสารบัณฑิตศึกษา
ปริทรรศน์*, 10(2), 25-44.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม,/(เล่มที่อ้าง, หน้าเลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ปรีชา พิณทอง. (2532). คละล่า. ใน *สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ*, (หน้า 173). อุบลราชธานี :
दानสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, /เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

เปรียญ 10. (22 พฤษภาคม 2562). เหลียวหลังแลหน้ามหาจุฬาฯ ทางเลือกสำหรับคนชนบท. *เดลินิวส์*, น. 5.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา.// ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระมหาประหยัด ปณฺญาวโร (สุนนท์). (2542). จริยธรรมในล้ากลอน. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แม่ชีกฤษณา รักษาโฉมและคณะ. (2556). รูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กระบวนการเปลี่ยนแปลง “เส้นทางบุญ” สู่ “เส้นทางธรรม”. ใน *รายงานการวิจัย*. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช).

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

โกเมทร์ อ่อนนุช. (5 พ.ย. 2560). ความเชื่อเรื่องนาคในพระพุทธศาสนา. (นางสาวเจนจิรา พุ่มแก้ว, ผู้สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2562). *สิ่งแรกในพระพุทธศาสนา* (4). เรียกใช้เมื่อ 18 พฤษภาคม 2562 จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_193297

(10) ราชกิจจานุเบกษา**รูปแบบ:**

ชื่อกฎหมาย. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่อง (ถ้ามี). //ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาแต่ปีภูมิ 2500*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2547). *จาริกบุญ-จาริกธรรม*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์สวย จำกัด.

ประพันธ์ ศุภสร. (2554). ชัมมสันตติ: วิธีการตอบปัญหาเรื่องกรรมกับอนัตตาของพระนาคเสน. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 7(1), 54-61.

สมภาร พรหมทา. (2534). อัตถิตากับนัตถิตาในพุทธปรัชญาเถรวาท. ใน *ดุชนิพนธ์อักษรศาสตร์ดุชนิพนธ์ บัณฑิต ภาควิชาปรัชญา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา พิณทอง. (2532). คละล่า. ใน *สารนุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ*, (หน้า 173). อุบลราชธานี: ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

- พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สมมาปญโญ). (2555). *การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมในอุษาอากาศเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2556 จาก <https://is.gd/zOr2aQ>
- Boo Elizabeth. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol. 1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.
- Kiarash, A. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. *The Iranian Journal of Allergy*, 6 (5), 25-28.

4. เจื่อนไขของบรรณาธิการ

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความแล้ว มีความเห็นให้แก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ หากรายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยนั้น ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารปัญญาปณิธาน หรือไม่ผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว ผู้นิพนธ์บทความจะได้รับลิงก์วารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความฯ

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้นิพนธ์บทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 300 คำ)

(16 pt) วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

(ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า) (16 pt)

1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างอิงนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....
2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....
3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....
4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

- 1.....(16 pt).....
- 2.....(16 pt).....
- 3.....(16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล.....

.....

.....

.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18pt)

(16pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กะทัดรัดได้ใจความพร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....

.....

เอกสารอ้างอิง : (18 pt) อ้างอิงแบบ APA

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความ วิชาการ

ชื่อบทความ(ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ(อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ(ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้สนับสนุนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด(ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด(อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

(16 pt).....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt).....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

(16 pt).....

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt).....
.....
.....

สรุป (18 pt)

(16 pt).....
.....
.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) อ้างอิงแบบ APA

.....(16 pt).....
.....
.....(16 pt).....
.....
.....(16 pt).....
.....
.....(16 pt).....
.....

แบบฟอร์มนำส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารศึกษิตาลัย
 วัดศรีสุมังค์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

1. ชื่อ-ฉายา-นามสกุลของผู้นิพนธ์บทความ

(ภาษาไทย).....

ชื่อ-ฉายา-นามสกุลของผู้นิพนธ์บทความ

(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่ง :

( ) อาจารย์ มหาวิทยาลัย..... ( ) บุคคลทั่วไป

( ) นิสิต/นักศึกษา มหาวิทยาลัย.....

ระดับ ปริญญาโท ปริญญาเอก

ประเภทบทความ ( ) บทความวิจัย ( ) บทความวิชาการ ( ) อื่น

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

2. สถานที่ติดต่อผู้นิพนธ์บทความ

ที่อยู่ติดต่อสะดวกที่สุด.....

.....โทรศัพท์..... E-mail.....

เมื่อคณะกรรมการของวารสารพิจารณาแล้ว มีมติให้แก้ไขปรับปรุงบทความ ข้าพเจ้ามีความยินดีรับไปแก้ไขตามมติดังกล่าวนี้ และข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และไม่ได้คัดลอกหรือดัดแปลงมาจากของผู้ใดทั้งสิ้น

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ชำระค่าธรรมเนียมขอตีพิมพ์บทความลงในวารสารศึกษิตาลัย ตามอัตราที่ได้กำหนดไว้แล้ว

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้นิพนธ์บทความ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หมายเหตุ : กรุณาส่งแบบฟอร์มไปที่ สำนักงานวารสารศึกษิตาลัย วัดศรีสุมังค์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย หรือที่ E-mail: Sjmckunk@gmail.com